

Júu³ tyú² 'e gajmaa¹ a San Lucas

Prólogo

¹ Fúu¹ mo tsá² nigataan¹ an ni mo'jí² la galí² jilaa²¹ 'e nigalí² jee²¹² jna'. ² Joon 'in tsá² 'in niga'e¹ e jna' niganii²¹ o ca la mo 'wiin²¹² joon gatyaa¹ o júu³. ³ La joon jon jna nigacoon²¹ oo cwáain¹ coon²¹ tún² ca la mo 'wiin²¹². 'Wii¹² joon líi² na 'e tyú² -u 'e tóon¹³ oon ni mo'jí² jilaa²¹ la lí² 'e nigalí². ⁴ La joon jmáa³ aan tsá² tyú¹ Teófilo 'e litsáai¹ -'o'o 'e la ja² mo jilaa²¹ júu³ 'e niga'e² tsá² 'n.

Jaain²¹ ángel jmoo¹ o júu³ iliseein²¹ Wó³ saa¹ i tsá² jm²¹

⁵ La jee²¹² líi¹ i Herodes røøi¹³ fu li sii²¹ Judea seein²¹ jaain²¹ tsá² Israel 'in sii²¹ Zacarías. Líi¹ i tsá² coon²¹ poo²¹² sii²¹ Abías. Tsamí² tya'a sii²¹ Elisabet. Jaain²¹ jún² tya' 'líi²¹² Aarón 'ii. ⁶ Jiwáa² mo do tyú¹ mo tyani Dios i. Joongi jmaa¹ a jilaa²¹ tñsi² coon¹³ jilaa²¹ to² tyu² Dios. Jo 'e tsaa² tya'a sá². ⁷ Jo 'in xuui²¹² tya'a seein²¹ tsu 'wii¹³ Elisabet do jo lí² tsatyéen¹ in. Joongi nitsáa² mo jiwáa² mo.

⁸⁻⁹ Cafu mo líi¹ i Zacarías untsá² tyani Dios gatíi² tsajiin²¹ fuusún² ni altar tya' Dios. Gatíi² tsaj-maa¹ a 'elo jiin¹³ la tñsi² 'e jmoo¹ o untsá² do. Gacoo¹ o untsá² 'iin²¹² in litsáai¹ -tsi 'ee to² ijmáa¹ a. Joon mo gatí² 'ii²¹ ga'í² Zacarías cwo¹ tya' Dios do 'e tsajiin²¹ fuusún². ¹⁰ Jileei²¹ 'in catyaa² gi do

gajaan¹an caluu faa²¹a júu³ tyá². ¹¹ La tsifu joon gajnéi¹ jaain²¹ ángel tya' Dios Jmii²¹ siin¹³in li' tsáa¹ 'e li juun¹un fuusún². ¹² Mo gajnéi¹ 'in ángel do 'áa¹mo gafooi²¹ Zacarías jiin¹³ jo ñii¹ 'ee jmáa¹a. ¹³ Joon 'in ángel do gajin²in sñi²¹i 'ii:

—Jo foo¹³o, Zacarías, tsu Dios niganúu²o júu³ tyá² tyi'i. Itsatyéen¹³mo tsamí² tyi'i jaain²¹ yuun²¹. Joon unsii²¹o'o Wó² 'ii. ¹⁴ Líi¹ tyuu¹³u jløø¹³mo'o 'wii²¹² tya'a. Fúu¹mo 'in jløø¹³mo 'e galiseein²¹. ¹⁵ Tsu 'in yuun²¹ tyi'i do 'in lityú¹mo tyani Dios. Jo 'e 'uun²¹un coonti jon' vino jon'gi máa¹. Joon ca la mi liseen²¹mo un'øø¹²mo Espíritu Tyá² tya' Dios 'ii. ¹⁶ Joon coon¹² júu² tya'o fúu¹mo tsá² seein²¹ Israel ici²o coon¹³ 'Ña'ñu¹u' Dios tya'a. ¹⁷ 'In Wó³ no tsáa¹a jée¹gi lagi Ña'ñu¹u' ijmáa¹a la gajmaa¹a Elías. Joon 'ii²¹ tya' 'ii ijmáa¹a 'e jileei²¹ tsá² coon¹³ jóon¹on iliseein² mo tyá². Joon 'in jo mo nuu¹³ ninuu¹o júu²røø²¹. Joon la joon tyaa¹ tyá² tya'a tsá² i'ii²¹mo Ña'ñu¹u' —jin² ángel do.

¹⁸ Joon Zacarías do gaunngii¹i 'in ángel do:

—Xiiala ijmáa²aa 'e iun'øø¹²na 'elo tsu 'áa¹mo nitsaa¹moo la joon tsaamí² tyiia jon.

¹⁹ 'In ángel do gañii¹i:

—Jna-a Gabriel. Siin¹³moo tyani Dios. 'Ii gasii¹in jna 'e fuu²¹²uu 'nu. Joongi 'e jmáa³aa 'nu júu³ jilaa²¹ júu³ tyá² lo. ²⁰ Pe nano jo lí² foo¹³gi'i ca gatsín¹ jilaa²¹ júu³ lo tsu jo gajo¹ líi²u'u júu³ tyiia. 'E júu³ lo 'ná¹ tsín¹ mo gatí² 'ii²¹ tya'a.

²¹ La 'ii²¹² joon 'in tsá² catyaa² téen² caluu²¹²-u sijéen¹³mo Zacarías. Líi¹ tsa'goo¹-tsi 'wii¹³ líi¹

gali'h²¹²i in^{uu} cwo¹ do. ²² Pe galili²o 'e nigajóø² coon²¹ li² tsu¹ wii¹³ mo gacwa'h¹i jo li² faa²¹gi. Joon gajmaa¹a li² coon¹³ cwo²¹o tsu¹ jo li² faa²¹gi.

²³ La tsifu joon mo gatsín¹ to² tya'a 'e cwo¹ do ganga²mo fu tya'a. ²⁴ Mo gangíi¹gi^{xu} jmi²¹² joon gacán¹mo tsamí² tya'a y^{uu}n²¹. Joon gajaan¹o in^{uu}, jo gacwa'h¹i ce gatsín¹ 'ñéi² sii²¹. Gajin²in:

²⁵ —Ña'ñu¹o' nigajmaa¹a coon²¹ 'e tyú² tyiia joon nigatyí³o fa'h²¹ tyiia tyani tsá².

Jaain²¹ ángel jmoo¹o júu² iliseein²¹ Jesús

²⁶ Ningóo¹ jnúui² sii²¹ 'e tyéein¹ Elisabet do y^{uu}n²¹ mo gasii¹in Dios 'in ángel Gabriel do fu coon²¹ fuu²¹ sii²¹ Nazaret li náa¹ Galilea. ²⁷ Ngafee¹³i jaain²¹ simí² sii²¹ María. 'Ido-o náa¹ júu³ tya'a coon¹³ jaain²¹ tsañ^{uu}¹ sii²¹ Sé³. Sé³ do jún² tya' 'li²¹² David 'ii. ²⁸ 'In ángel do gangatyéein¹ li tyín¹in 'in simí² do. Joon gajin²in:

—i'Aa²¹²mo'o fuu²¹²uu 'n^u! Nigauncwai² Dios 'n^u líi¹gi lagi jileei²¹ tsamí² —jin² ángel do.

²⁹ Mo ganii²¹ María 'in ángel do líi¹ ganga'goo²¹-tsi. Joon ga'í¹-tsi 'ee 'øøi²¹-tsi 'e júu³ do. ³⁰ Joon 'in ángel do gasii²¹i 'ii:

—Jo foo¹³o, María. Nigajmaa¹a Dios coon²¹ 'e tyú²-u tyi'i. ³¹ Cwoliñi¹²in icaan²¹²mo'o y^{uu}n²¹ joon liliseein²¹ jaain²¹ y^{uu}n²¹ tyi'i 'e unsii²¹o'o JESÚS. ³² 'In lifee¹mo 'ii. Ilisii²¹ Joon¹ Dios 'in feei¹gi. Joon Ña'ñu¹u' Dios Jmii²¹ icwo²o 'ii 'án³ li gaty^u² jún² tya' 'li²¹² y^{uu}¹³ tya'a David to². ³³ Ilíin²in róøi¹³ tya' jileei²¹ tsá² Israel coon²¹ tøø²mo. Jo tyee²¹ 'ii²¹ tya'a coonti.

34 Joon gaunngi¹i María 'in ángel do:

—¿Xiiala ilí² 'elo, tsu jo 'in ñu¹ tyiia seen²¹?

35 'In ángel do gajin²in:

—Ijoo²¹o Espíritu Tyú² tya' Dios tyi'i. Joon coon¹³ 'ii²¹ tya' Dios, 'in feei¹gi, icaan²¹un yuun²¹, tsu 'wii¹³ joon ilicwaa³mo 'in yuun²¹ do. Joon ilisii²¹ Jóon¹ Dios. 36 Iliseen²¹mo jon jaain²¹ yuun²¹ tya' ruu²¹u Elisabet fiin¹³ nitsáa¹mo. Jin² tsá² 'e jo lí² caain²¹ yuun²¹ pe nano ningóo¹ jnúui² sii²¹ 'e tyéein¹in yuun²¹. 37 Tsu 'wii¹³ Dios ce jilaa²¹-a lii¹i —jin² 'in ángel do.

38 María do gajin²in:

—Lo-o siin¹³na 'e jmáa³oo jilaa²¹ to² 'e tyu² Ña'ñu¹u. Cwalí²-i la lí¹ 'e nigasii²¹i jna.

Mo ngayuui¹³ joon gatúu²mo 'in ángel do 'ii.

Tsafeei¹³ María ruu²¹i Elisabet

39 Jee²¹² jmi²¹² joon María do gangóo¹ la jmoono coon²¹ fuu²¹ ná¹ jee²¹² moo²¹. Coon²¹ fuu²¹ náa¹ cwoo¹³ 'wó² sii²¹ Judea. 40 Mo gatyí¹a tya' Zacarías do gafee¹i Elisabet. 41 Joon mo ganúu² Elisabet do júu³ tya' María do joon 'in yuun²¹ 'yuui tu²u gajø²i. 42 Joon 'in Espíritu Tyú² tya' Dios ga'ii²¹ Elisabet do. Joon ga'láa² 'wii²¹² faa²¹a coon¹³ júu³ tá²xu, jin²in:

—Nigauncwaa¹³ Dios 'nu lí¹gi lagi jileei²¹ tsamí². Joongi nigauncwaa¹³ Dios yuun²¹ 'in tyéen²un. 43 ¿'lin jna wa'a jó¹ sáa³ 'Ña'ñu¹o' jafee¹³i jna? 44 La tsifu mo ganúu³un júu³ tyi'i 'in yuun²¹ tyiia lo gajø²¹i jløø¹³mo nu' tu³uu. 45 Jløø¹³mo'o

'e nigalitsáa¹mo-'o'o 'e tyú²-u 'ii'²¹ tya' Ña'ñu¹u 'e nigajin²in.

⁴⁶ Joon María do gajin²in:

Fee¹mo Ña'ñu¹u 'áai¹.

⁴⁷ Joon jløø¹³mo coon¹³ jilaa²¹ 'e jmoo¹o Dios 'in jmoo¹o tiin¹³na.

⁴⁸ Dios nigacón² cwáain¹ 'e tañí² jna.

Tsu fúu² nicalí¹i jna 'in jmoo¹o to² tyu²u.

Pe jilaa²¹ jmü²¹² li ngóo¹gi jilee²¹mo tsá² iuntyú¹mo jna.

⁴⁹ Tsu Dios 'in jmü²¹²gi-tsi nigajmaa¹a coon²¹ to² fee¹ tyiia.

Jiin¹³ 'ii-o 'in tyú¹mo.

⁵⁰ 'Woo²¹-tsio tya' ce jilee²¹ 'in un'goo²¹ 'ii la tsá² seein²¹ nano lagi tsá² 'in nogi iliseein²¹.

⁵¹ Jilaa²¹ to² fee¹ jmoo¹o Dios.

'In jmaa¹ jløø¹³ yaai tyaní¹³i ga'aa¹o fa'ü²¹.

⁵² Ga'woo¹mo Dios tsá² 'in tyín² 'án³ tya'a.

Joon jilee²¹ 'in tsá² 'wói¹ gasaa²¹mo.

⁵³ 'In sityéin¹³ jmü²¹² gaunrøø²¹mo Dios 'ii coon¹² 'e tyú²-u.

Pe 'in tsá² sá² cuu² gasii¹in lí²mo.

⁵⁴ Gauncoon¹³o tsá² Israel 'in jmoo¹o to² tyu²u.

⁵⁵ Fúu² galí²i 'in jo ga'in¹-tsi júu³ ga'ü¹ 'lí²¹² tsacøø¹³ tyi' Abraham coon¹³ jilee²¹ jún² tya'a coon²¹ tøø²mo

—jin² María do.

⁵⁶ Gaa²¹ sii²¹gi gajan¹ María coon¹³ Elisabet do. Mo ngayuui¹³ joon ganga²mo fu tya'a.

Galiseein²¹ Wó² saai¹ tsá² jmü²¹²

57 Mo gatsín¹ jmii²¹² 'e Elisabet do 'ná¹-a liseein²¹ jóon¹on. Joon galiseen²¹mo. 58 Joon líi¹ jløøi³ jileei²¹ tsá² néei¹ tyan' coon¹³ jileei²¹ ruu²¹i mo ganúu² 'e tyú²-u 'e nigajmaa¹a Ña'ñu¹'u' tya'a. 59 Mo gatí² jñá² jmii²¹² gatí² 'ii²¹ i'ii²¹in 'in yuun²¹ do lí² jiin¹³ la tiisi². Jmii²¹² joon 'in tsá² jalín² tí² jmii²¹² gali'in²¹²in lisii²¹ 'in yuun²¹ do la sii²¹ jmii²¹. 60 Pe sáa³o gajin²in:

—Jon' la joon, 'ná¹-a lisii²¹ Wó³-o.

61 'In catyaa² do jo cwoo¹ júu³, jin²in:

—Pe jiin¹³ jaain²¹ tsacøøi¹² tyi'i jo sii²¹ la joon —jin².

62 Joon gajmaa¹a lí² coon¹³ cwoo²¹o tya' jmii²¹ yuun²¹ do 'ee 'iin²¹²in lisii²¹ yuun²¹ do. 63 'I-igi gamii¹i coon²¹ mo'ji². Joon gataan¹an ni do 'e lisii²¹o Wó³. Ganga'goo²¹-tsi jilee²¹mo. La tsifu joon galí²-i gafaa²¹ Zacarías do. 64 Joon gacwo²o 'maai¹³ Dios. 65 Coon¹³ 'e lo-o gafoo¹mo jileei²¹ 'in néei¹ la 'ui tsaa' moo²¹ lí² sii²¹ Judea do. Tyaa¹ júu³ jee²¹² 'ii jilaa²¹ 'e nigalí².

66 Jileei²¹ 'in nuu¹un 'elo gacón² cwáain¹. Joon gajin²in:

—¿'Ee ilín² 'in xuui²¹² no? Tsu 'e la ja²mo un-coon¹³ Ña'ñu¹'u' 'ii.

Júu³ gafaa²¹ Zacarías

67 Joon Zacarías, jmii²¹ 'in Wó³ do, røøi¹ Espíritu Tyú² tya' Dios gafaa²¹a júu² tya' Dios. Jin²in:

68 Untyú¹mo Ña'ñu¹'u' Dios Jmii²¹ tya' tsá² Israel. Tsu nigauncoon¹³ tsá² tya'a joon gauntiin¹³mo jna'.

69 'Lii²¹² David gajmaa¹a la to² tyu^{2u} joon ni-gatyii^{12mo} Dios jaain²¹ jún² tya'a 'in píin^{2gi} 'e ijmáa¹a tiin¹³ jna'.

70 La joon júu³ ga'íi² 'wii²¹² tya' tsá² tyú¹ 'in gacwo¹ júu³ tyú² ca líi²¹².

71 Ga'íi² júu³ itiin¹³ jna' tya' jileei²¹ 'in 'eei¹ jna'. Joon i'wóo¹i jna' ja'cwoo^{2o} jileei²¹ 'in 'iin²¹²in jmeei²¹ jna' jilaa²¹ 'e gó².

72 Dios ga'íi^{2o} júu³ tya' 'líi²¹² tsacøøi¹² tyi' 'e fúu² iliin¹ Dios 'ii. Jo 'iin²-tsi 'e júu³ tyiin² do 'e nigajmaa¹a coon¹³.

73 La lo-o 'e júu³ ga'íi² Dios tya' 'líi²¹² yuu¹³ tyi' Abraham:

74 Gacwo^{2o} 'ii²¹ 'e tiin¹³na' 'e lí²-i tsáa¹mo-tsi' 'ii. Jo cu²-tsi' coon¹³ 'in 'eei¹ jna'.

75 Joon lí²-i jmoo^{21o} jilaa²¹ to² tyu^{2u} coon¹³ jilaa²¹ 'e tyú^{2-u} la 'íi²¹² sáan^{3an}'.

76 Joon 'nu-u, yuu²¹ tyiia, iunsii²¹ tsá² 'nu jaain²¹ tsá² 'in cwó¹ júu³ tya' Dios 'in feei¹.

Joon 'nu-u icwoo^{21o} nifu itya²¹a tyú² tsá² i'ii²¹mo Ña'ñu^{1u}'.

77 Joon la joon litsáai¹-tsi tsá² tya'a xiiala itiin¹³ Dios tsá² mi 'iin²in tsaa² tya'a.

78 'Wii¹³ fúu² líi² Dios jna' joon gasii¹in jóon¹on 'in nigajmaa¹a jná² joo²¹ ni cwoo¹³ juncwii²¹ lí ngii²¹ⁱ'.

79 Nigajná² joo²¹ tya' jileei²¹ 'in néei¹ lí nuu²¹, joongi 'in néei¹ lí 'íi¹ foo¹³ 'mó¹.

Joon lí²-i linee^{21e} xiiala ngii²¹ⁱ 'e tyú^{2-u} tyani Ña'ñu^{1u}', jin² Zacarías do.

80 Joon 'in xuui²¹² Wó³ do gacwán¹mo. Joon gali'øø²¹mo-tsi 'áai¹ jilaa²¹ 'e 'iin²¹²in Dios. Joon gatéein² coon²¹ li jo 'in tsá² seein²¹ ca gatsín¹ jmi²¹² 'e 'ná¹ licwii¹in tsá² Israel 'ii.

2

Galiseein²¹ Jesús

1 Jee²¹² jmi²¹² joon 'in tsaa'to² tyín¹ Roma sii²¹ Augusto. Joon 'in Augusto do gaty^u^{2u} to² 'e tsataai² tsá² ni jí² ce jilee²¹ tsá² 'in seein²¹ coonti. 2 'E jí² lo nifu ga'láa² 'wii²¹² gajmaa^{1a} mo líi¹ⁱ Cerenio to² fu li sii²¹ Siria. 3 Jilee²¹mo tsá² 'ná¹-a tsalín² fu goo^{1o} 'e tsataai² ni jí². 4 'Wii¹³ joon gacwo'íi¹ Sé³ fuu²¹ Nazaret náa¹ li sii²¹ Galilea. Joon gangóo¹ fuu²¹ Belén, coon²¹ fuu²¹ náa¹ li sii²¹ Judea. Do-o li galiseein²¹ 'lii²¹² David tsu Sé³ do jaain²¹ jún² 'lii²¹² David. 5 Ngóo¹ fu Belén caan²¹mo coon¹³ María 'e tsataai² ni jí². Nináa^{13a} júu³ tya'a 'e tí² li cui² cwoo^{21o}. Joongi nityéen²mo yuun²¹. 6 Joon galí² la 'ii²¹² taain²¹² fu Belén joon do-o li galiseein²¹ jóon¹ María. 7 'Ido-o jóon¹on 'lää² 'wii²¹². Joon gapaa²¹ ni 'ido coon²¹ 'mi². Joon gatyaa¹ⁱ coon²¹ tsi momóo¹ tsu jo sá² 'nú¹ li ján³.

Jaain²¹ ángel jafee¹³ⁱ tsá² 'in 'aai¹ joo'saa²¹

8 Tyan¹ fuu²¹ Belén ningi¹ coon²¹ poo²¹² tsá² 'in 'aai¹ joo'saa²¹. Do-o ni joon^{1o} la coon²¹ 'woo¹ 'aa¹mo joo'saa²¹ tya'a. 9 La tsifu joon gajnéi¹ jaain²¹ ángel tya' Ña'ñu^{1u}. Joon la tøøi² 'oo² ñu^{1u} fú² tya' Ña'ñu^{1u} gajná² joo²¹ la cu² li' li née¹ⁱ. 10 Joon líi¹ gafoo²¹ⁱ pe 'in ángel-gi do gajin²in sii²¹ⁱ 'ido:

—Jo foo¹³naa' tsu coon²¹ júu³ tyá²-u 'e tyaan² 'e fuu²¹²uu 'naa' ilijløøi¹³ jilee²¹mo tsá². ¹¹ Nano galiseein²¹ fuu²¹ goo¹o David jaain²¹ 'in jma¹ tiin¹³ 'naa' 'in sii²¹ CRISTO. Ña'ñu¹u 'ii. ¹² Lawa coon²¹ li² imáa¹³naa' 'in yuun²¹ do raain¹ coon²¹ tsi momóo¹ sipaa²¹i 'mi² —jin² 'in ángel do.

¹³ La tsifu joon co' li siin¹³ 'in ángel do joon gajnéi¹ fúui¹gi ángeles. Joon cwoo¹ 'maai¹³ Dios. Joon jin²in:

¹⁴ ¡Cwocwoo¹ 'maai¹³ Dios jileei²¹ 'in néei¹ ñu¹fú²! La joon jon ni 'wó² cwolisá² 'ii²¹ tya' tsá² 'in jløøi¹³ 'wii²¹² tya'a.

¹⁵ Joon mo ngalín²in 'in ángeles do fu ñu¹fú² 'in tsá² 'aai¹ joo'saa²¹ do ga'láa² 'wii²¹² gasii²¹i ruu²¹i:

—Moo²¹o'. Mojøø²¹ø' fu Belén jilaa²¹ 'e nigalí² lo. Mojøø²¹ø' jilaa²¹ 'e nigajin² Ña'ñu¹u.

¹⁶ Joon ngalín²mo jmoono lí¹. Joon mo gatyaliin²in gatsee²¹mo María coon¹³ Sé³ joongi 'in yuun²¹ do raain¹ tsi momóo¹. ¹⁷ Mo gatsee²¹i gatyaa¹o júu³ jilaa²¹ 'e nigajin² 'in ángel do cwáain¹ tya' 'in yuun²¹ do. ¹⁸ Joon jileei²¹ 'in ganúu² lí¹ tsa'goo²¹-tsi jilaa²¹ júu³ tya' 'ido. ¹⁹ Joon María tií¹³i-tsi jilaa²¹ 'elo. Joon ga'i¹-tsi 'wii²¹² tya'a. ²⁰ Joon 'in tsá² 'aai¹ joo'saa²¹ do ngalín²mo jløø¹³mo cwáain¹ tya'a. Ngalín²mo un'goo²¹o Dios. Cwoo¹o 'maai¹³ Dios jilaa²¹ 'e niganúu² joongi 'e niganii²¹. Tsu 'wii¹³ jilaa²¹-a nigalí² la nigajin² 'in ángel do sii²¹i 'ii.

Tsacøøi¹³ tya' Jesús tyaa¹a cwoo²¹ Dios Jmii²¹ 'in yuun²¹ Jesús

21 Mo gati² jñá² jm̃²¹² 'e galiseein²¹ Jesús gaj-maa¹a tsacøøi¹³ tya'a li² 'ii. Joon gaunsii²¹ JESÚS jiin¹³ la 'e nigajin² 'in ángel do nigasii²¹; María la nu'gi 'e gacaain²¹ María Jesús.

22 Mo gatsiin¹ jm̃²¹² 'e gauntyú¹-i jiin¹² la t̃isi² tya' Moisés gangajée¹³mo Jesús fu Jerusalén 'e tyá² cwoo²¹o Dios. 23 La lo-o gajmaa¹a tsu 'wii¹³ ni jí² tya' Ña'ñu^{1u} 'jin²: “Jileei²¹ yuun²¹ tsañuu¹ 'in liseein²¹ nifu jmaa¹a tsá² coon²¹ tya' Ña'ñu^{1u}.” 24 Gangalín²mo gacwo²o Ña'ñu^{1u} Dios jiin¹³ la to² tyu² ni jí² tya'a. 'E jin² jí² do 'e 'ná² cwóo¹i tsá² canéei¹ posii²¹² si gáí¹ maa²¹² 'ee lawa coon²¹ fa¹.

25 Jee²¹² jm̃²¹² joon niseein²¹ Jerusalén jaain²¹ tsañuu¹ sii²¹ Simeón. 'Ii jaain²¹ tsañuu¹ 'in tyú¹i coon¹³ Dios. Lí¹ un'goo²¹ 'ii Dios. Joongi sijan²o mi jó¹ 'in jmá² tiin¹³ tsá² Israel. Joon 'in Espíritu Tyú² tya' Dios siin¹³mo coon¹³ Simeón do. 26 Nigajin²in Espíritu tya' Dios 'e jo ijúuin² jiin¹³ la jo mo nii²¹ Cristo 'in siin¹in Ña'ñu^{1u}. 27 'In tsañuu¹ lo gangó¹ fu cwo¹ fee¹ si² Jerusalén to² tyu² Espíritu Tyú² tya' Dios. Joon mo gajalín²in tsacøøi¹³ tya' Jesús coon¹³on fu cwo¹ 'e jmáa¹a jiin¹³ la to² tyu² ley. 28 Joon gar̃iin¹ 'in Simeón do 'in yuun²¹ do. Joon gacwo²o 'maai¹³ Dios. Jin²in:

29 Ña'ñu^{1u}, lí²-i cwo³o júun²moo 'e tyú²-u, tsu ni-gauntsiin¹mo 'ii²¹ 'e gajmaa²a coon¹³ tsá² tyi¹.

30 Nigamá¹moo coon¹³ unní³oo 'in jmá² tiin¹³ tsá²,

31 'in nigasín²un tyani jileei²¹ tsá².

32 Joon 'ino-o líi¹i lawa coon²¹ jí² 'e jnéei² tya' jileei²¹ 'in jo seein²¹ Israel.

Joon coon²¹ 'e tyá²-u tya' tsá² tyi'i 'in seein²¹ Israel.

33 Sé³ coon¹³ sáa³ Jesús líi¹ ganga'goo²¹-tsi jilaa²¹ 'e gajin² Simeón cwáain¹ tya' xuui²¹² do. 34 La 'ii²¹² joon gataain² Simeón cwa¹³ 'ii. Joon gajin² 'in si²¹i María, sáa³ Jesús:

—'In yuun²¹ lo 'yuui 'ii²¹ 'e jmáa¹a 'e cii¹²i tsá² Israel sixu 'e rón²on 'ee. 'E joon lawa coon²¹ líi² 'e líi¹ fúui¹ 'in faa²¹ 'laa²¹ tya'a. 35 Coon¹³ 'e la joon 'e nilí² xiiala 'i¹-tsi tsá² la jaain²¹ la jaain²¹. Joon 'e tyi'n-u jilaa²¹ 'elo lawa coon²¹ ñí³ 'e ga'i² tsi alma tyi'i —jin² Simeón do.

36 Do-o jon 'yuu²i jaain²¹ tsamí² 'in nisii²¹ Ana. Jamí¹i jaain²¹ tsañuu¹ sii²¹ Fanuel. 'Ido-o líi¹i tsá² tya' coon²¹ poo²¹² tsá² seein²¹ Israel 'in¹ nisii²¹ Aser. Ana do-o tíi²i cwoo¹o júu³ tya' Dios. Líi¹ natsáai² tsu simíi²¹² gi 'ii la mo gacui² cwoo²¹o. Joon dyía¹ jiin²¹ nigacwoo²¹ coon¹³ ñuu¹ tya'a. 37 Joon nano ningóo¹ dyajñuu² jiin²¹ 'ná¹gi itsín¹ coon²¹ cíein¹³ jiin²¹in. Jo ga'woo²i 'e cwo¹ do. 'Yuu²i cwo¹ la 'woo¹ tiin¹³ la jmíi¹ 'e untyú¹i Ña'ñu¹u'. Faa²¹o júu³ tyá² joongi jo gøø¹²¹ la tíi² si². 38 'In tsamí² do gangatyéin¹ la tsifu joon. Joon mo ngayuui¹³ gacwo²o 'maai¹³ Dios ga'láa² 'wii²¹² gafee²¹i tsá² cwáain¹ tya' 'in yuun²¹ Jesús do. Fee²¹i jilee²¹mo 'in siján² 'ii²¹ iláa²mo 'in seein²¹ Jerusalén.

Nga²mo Jesús fu Nazaret

39 Mo ngayuui¹³ gauntsiin¹ jilaa²¹ 'e tyu² to² ni jí² tya' Na'ñu^{1u} gangaliin¹ mo fu Galilea. Gangaliin¹ in fu goo^{1o} Nazaret. 40 Joon 'in yuun²¹ do gacwán¹ mo. Lí¹gi pí²-tsi joongi lí¹gi 'øøi²¹gi-tsi. Joon lí¹ gauncwai¹³ Dios 'ii.

Xuui²¹² Jesús 'yuui² cwo¹ fee¹ sii² Jerusalén

41 Joon tsacøøi¹³ tya'a la coon²¹ jiin²¹ tsalín² Jerusalén 'e tsajøø² jmí²¹² sii²¹ pascua mo tii¹³-tsi tsá² Israel mo gacwa'woo²¹i tsacøøi¹³ tya'a Egipto. 42 Mo gatsín¹ Jesús dyatun¹ jiin¹ in ngalín² mo coon¹³ tsacøøi¹³ tya'a fu Jerusalén jiin¹³ la tñsi² 'e tí² jmí²¹² do. 43 Mo gaci¹²i jaliin¹ mo gatséi¹ jmí²¹² do 'in xuui²¹² Jesús do gajaan^{1o} fu cwo¹ fee¹ Jerusalén. Ce jiin¹³ jo galili³ tsacøøi¹³ tya'a. 44 Ga¹-tsi 'e jaa¹³ mo Jesús jee²¹² tsá² fúui¹ lílí¹ do. La joon ngatáai² fu² coon²¹ jmí²¹². Joon ga'naa¹²i jee²¹² tsaruu²¹i coon¹³ jileei²¹ 'in cwii¹ingi. 45 Pe jo gatsee²¹i. Joon ngalín² mo tún¹ fu Jerusalén 'e tsa'nee¹³i 'ido fu joon.

46 Joon mo gatsín¹ 'ni¹ jmí²¹² joongi gatsee²¹i 'ido fu inu^u cwo¹ do. Tyín¹³ in jee²¹² tífo² tya' ley nuu^{1u} joongi ungí¹i 'ido. 47 Jileei²¹ 'in nuu^{1u} júu² tya'a líí¹ tsa'goo²¹-tsi jilaa²¹ júu³ cwáain¹ cwoo¹ Jesús coon¹³ jilaa²¹ 'e 'øøi²¹-tsi. 48 Mo ganí²i tsacøøi¹³ tya'a 'ii líí¹ ganga'goo²¹-tsi. Joon gajin² sáa³a:

—Yuun²¹ tyiia, ¿'ee lí' gacwoo¹³ 'o jna'a fa'í³ la no? Ñu²¹ coon¹³ jna líí¹ cu²-tsii¹ naga'nee¹³ na'a 'nu.

49 Joon gasí²¹ Jesús 'ii:

—ǃ'Ee lí' 'naa'²¹naa'jna? ǃTi jo ñí'²ii' 'e 'ná²a jmá³aa jilaa'²¹ to² 'e nicwo¹ Ñũ'³ũũ jmáa³aa?

⁵⁰ Pe tsacøøi'¹³ tya'a jo ga'øøi'²¹-tsi 'e gajin'² Jesús gasii'²¹i 'ii.

⁵¹ Joon gangaliin¹mo coon'¹³ Jesús fu Nazaret. La joon galinũũ'¹³ũ to² tyũ'²ũ. Pe sáa³o jo ga'ín¹-tsi jilaa'²¹ 'elo. ⁵² La joon Jesús líi¹ tyú² gacwáan¹in. Joongi 'øøi'²¹gi-tsi. 'Yaa¹mo-tsi Dios coon'¹³ Jesús. La joon jon 'yaa¹mo-tsi jileei'²¹ tsá² coon'¹³ Jesús.

3

Cwoo¹ júu³ Wó³ saai¹ tsá² jmii²¹ lí jo 'in tsá² seein²¹

¹ Ningóo¹ dya'ñá² jiin²¹ 'e Tiberio 'in tyíin¹³ Roma líi¹i tsaa'to² nifu. Joon Poncio Pilato-gi líi¹i tsaa'to² fu Judea. Joon Herodes-gi líi¹i tsaa'to² fu Galilea. Joon ruu'²¹i dogi sii²¹ Lii²¹² tyũ'²ũ to² fu Iturea coon'¹³ lí sii²¹ Traconite. Joon Lisantias líi¹i tsaa'to² fu Abilinia. ² Joon Anás coon'¹³ Caifás líi¹i untsá² 'in tyíin¹gi nifu. La 'ii²¹² joon taain²¹² Wó³ jóon¹ Zacarías coon²¹ lí jo 'in tsá² seein²¹. Joon gacwo'²o Dios 'ii coon²¹ júu³ 'e tya¹ tsá². ³ Joon Wó³ gangíi¹i la caain²¹ co' tí' jmii²¹ Jordán 'e sii²¹i tsá² 'e 'ná²-a unsii¹i 'e 'í¹-tsi jilaa'²¹ 'e gó² joon 'ná²-a saai²¹ jmii²¹. Joon la joon 'ín²mo tsaa² tya'a. ⁴ 'Elo-o gauntiin¹³mo jiin¹³ la jin'² ni jí² 'e gajmaa¹a 'in gacwo¹ júu² tyú² ca líi²¹² 'in sii²¹ Isaías: Tá² coon²¹ ni'oo¹o jaain²¹ tsá² fu coon²¹ lí jo 'in tsá² seein²¹. Nijin'²in:

“‘Ijó¹ Ña'ñũ'¹ũ'. Tyaa²aa' tyú² tyii' i'ii'²¹mo' 'ii.

Tsáa¹mo-'oo' 'e tyú¹moo'.

Jmáa²aa' fu uncwii²¹ tyii' lawa coon²¹ fu¹ coon²¹
tsáa¹.

⁵Unrøø¹moo' jilaa²¹ juu¹³ cwó².

'E unrøø²¹moo' jilaa²¹ po¹³ moo²¹.

Joongi fu¹ tuu²¹ nijmaa²aa' tsáa¹.

Jilaa²¹ fu¹ gó² 'ná² lí² røø²¹.

⁶Joon jileei²¹ tsá² taain²¹² juncwii²¹ ni ní²o xiiala
tiin¹³ Dios tsá²."

Jin² jí² tya' Dios do.

⁷Mo tsalín² tsá² 'e saai¹ Wó³ 'ii jm̃²¹ joon jin²in
Wó³:

—ĩTsá² 'in coon²¹ tsá² to² 'naa'! ĩ'lin nigas̃¹³
'naa' 'e laa²¹²naa' yaanaa' jee²¹² coon²¹ wúu¹ 'e
nijatyéin¹? ⁸Cwojmáa²aa' jiin¹³ la t̃i¹² jmá¹ 'in
nigajo¹²-tsi. Joon jo 'i¹-oo': "Jo 'e tsang̃¹na' ts̃u
jún² tya' 'l̃i²¹² Abraham jna'", ts̃u fuu²¹²uu 'naa' 'e
ca 'e cuun²¹² roon¹ lo lí² jmá² Dios jún² tya' 'l̃i²¹²
Abraham. ⁹Dios nityaa¹ tyá² ñityí² tya'a 'e tỹ²u
'mó², joon jilaa²¹ 'mó² 'e jo cwó² 'oofuu²¹ tyá² tya'a
itỹ²o joon ijún² coon¹³ jí² —jin² Wó².

¹⁰Joon gaunng̃¹i 'in tsá² do 'ii jin²in:

—ĩ'Ee-gi 'ná² jmoo²¹o'on jon?

¹¹Wó²gi gajin²in s̃i²¹i 'ido:

—Jileei²¹ 'in 'oo¹o tún² 'm̃i'tyi² 'ná²-a cwo¹o
coon²¹ tya' 'in jo 'oo¹o coon²¹ tí².

¹²Gajalín²mo jon 'inl̃i¹³ 'in cón² 'laa¹³ tya' 'e
'ñi¹ tsá² wa'a 'e saai²¹ jm̃²¹. Joon gaunng̃¹i,
jin²in s̃i²¹i Wó²:

—Tifo², ĩ'ee 'ná¹ jmó³ jna'a?

¹³Joon gajin² Wó³:

—Jo mĩ²hĩ' lĩĩ¹gi jiin¹³ la 'ii'²¹ na tyan¹.

¹⁴ Inlĩĩ¹³gi 'láa² gaungĩĩ¹i 'ii jin²in:

—Jna'gĩĩ'i, ħ'ee-gĩ 'ná² jmoo²¹o'o?

Joon gajin² Wó³:

—Jo tĩ' tyĩ²ii' coon²¹ tí² tya' doñi'iin tyitsaai²¹², jogi tyĩ²ii' cuu² coon¹³ tajúu³. Cwoli'yaa¹mo-'oo' jiin¹³ la 'lee¹³naa'.

¹⁵ 'In tsá² do téein² 'áai¹ sijáan¹³an. Joon 'i¹-tsi wana jon' Wó² no líĩi² Cristo 'in sín¹ Dios. ¹⁶ Pe Wó³ dogi gajin²in sũ²¹i jileeĩ²¹:

—Jna-a, 'e la ja²mo jiin¹³ coon¹³ jmĩ²¹ saa²na 'naa' jmĩ²¹. Pe jó¹-o jaain²¹ 'in cwóĩ¹ Espíritu Tyú² tya' Dios 'in ngĩ¹ coon¹³ 'naa'. Joon iuntyú¹mo 'naa' coon¹³ coon²¹ lawa coon²¹ jí². Joon 'oo¹gi 'ii'²¹ lagi jna ce jiin¹³ jo tĩĩ²na 'e sii¹³ii loo²¹ tsi mĩ²¹²i. ¹⁷ 'Ijó¹o ijmáa¹a la jmoo¹ tsá² mi untyũ²¹ trigo. Mo untyũ²¹ trigo do tyii¹³o jilaa²¹ jún² tyú² joon coon¹o fu tya'a. Pe jilaa²¹gi tyi¹ dya²o ni jí² li jo guu²¹.

¹⁸ Coon¹³ láai²gi júu³ la lo-o ga'e² Wó³ tsá² júu³ tyú². ¹⁹ Joon ca-gi tsaa'to² Herodes gajjĩn²mo tsũ 'wii¹³ Herodes do tyĩn¹³in coon¹³ Herodías tsamĩ² tya' ruu²¹i Lii²¹² lawa tsamĩ² tya'o. Gajjĩn²mo jon 'wii¹³ jilaa²¹gi 'e gó² nigajmaa¹a. ²⁰ Joon coon¹³ jilaa²¹ 'elo-o gajmaa¹a 'e gó²gi ca gataan¹²in Wó³ 'nũĩ³.

Saai¹ Wó³ Jesús jmĩ²¹

²¹ La nũ'gi 'e lí² jilaa²¹ 'elo mo gangi¹ Wó³ saai¹ tsá² jmĩ²¹ joon gasaa¹mo jon Jesús jmĩ²¹. Joon la 'ĩ²¹² cwo²o 'maai¹³ Dios ganó¹ 'ooñũ¹fú². ²² Joon

'in Espíritu Tyá² tya' Dios gajngáa¹ líi¹ maa²¹² fu li siin¹³ Jesús. Joon ganúu² coon²¹ júu³ jó¹ fu ña'fú² 'e jin²:

—'Na-u yuun²¹ tyiia 'in 'iin²¹²na.

Jileei'²¹ 'lí²¹² tsacøøi'¹³ tya' Jesucristo

²³ Ningóo¹ Jesús jiin¹³ dyadya¹ jiin¹in xulí¹ xaxaai¹ la mo ga'láa² 'wii²¹² cwoo¹o júu³ tyá² tya' Dios. Jiin¹³ la 'øøi'²¹-tsi tsá² 'e 'ii jóon¹on Sé³. Sé³ do-gi jóon¹on Elí. ²⁴ Elí do-gi jóon¹on Matat. Matat do-gi jóon¹on Leví. Leví do-gi jóon¹on Melqui. Melqui do-gi jóon¹on Jana. Jana do-gi jóon¹on Sé³. ²⁵ Sé³ do-gi jóon¹on Matatías. Matatías do-gi jóon¹on Amós. Amós do-gi jóon¹on Nahum. Nahum do-gi jóon¹on Esli. Esli do-gi jóon¹on Nagai. ²⁶ Nagai do-gi jóon¹on Maat. Maat do-gi jóon¹on Matatías. Matatías do-gi jóon¹on Semei. Semei do-gi jóon¹on Sé³. Sé³ do-gi jóon¹on Judá. ²⁷ Judá do-gi jóon¹on Joana. Joana do-gi jóon¹on Resa. Resa do-gi jóon¹on Zorobabel. Zorobabel do-gi jóon¹on Saltiel. Saltiel do-gi jóon¹on Neri. ²⁸ Neri do-gi jóon¹on Melqui. Melqui do-gi jóon¹on Adi. Adi do-gi jóon¹on Cosam. Cosam do-gi jóon¹on Elmodam. Elmodam do-gi jóon¹on Er. ²⁹ Er do-gi jóon¹on Josué. Josué do-gi jóon¹on Eliezer. Eliezer do-gi jóon¹on Jorim. Jorim do-gi jóon¹on Matat. ³⁰ Matat do-gi jóon¹on Leví. Leví do-gi jóon¹on Simeón. Simeón do-gi jóon¹on Judá. Judá do-gi jóon¹on Sé³. Sé³ do-gi jóon¹on Jonán. Jonán do-gi jóon¹on Eliaquim. ³¹ Eliaquim do-gi jóon¹on Melea. Melea do-gi jóon¹on Mainán. Mainán do-gi jóon¹on Matata. Matata do-gi jóon¹on Natán. ³² Natán do-gi jóon¹on David. David do-gi

jóon¹on Isaí. Isaí do-gi jóon¹on Obed. Obed do-gi jóon¹on Booz. Booz do-gi jóon¹on Salmón. Salmón do-gi jóon¹on Naasón. ³³ Naasón do-gi jóon¹on Aminadab. Aminadab do-gi jóon¹on Aram. Aram do-gi jóon¹on Esrom. Esrom do-gi jóon¹on Fares. Fares do-gi jóon¹on Judá. ³⁴ Judá do-gi jóon¹on Jacob. Jacob do-gi jóon¹on Isaac. Isaac do-gi jóon¹on Abraham. Abraham do-gi jóon¹on Taré. Taré do-gi jóon¹on Nacor. ³⁵ Nacor do-gi jóon¹on Serug. Serug do-gi jóon¹on Ragau. Ragau do-gi jóon¹on Peleg. Peleg do-gi jóon¹on Heber. Heber do-gi jóon¹on Sala. ³⁶ Sala do-gi jóon¹on Cainán. Cainán do-gi jóon¹on Arfaxad. Arfaxad do-gi jóon¹on Sem. Sem do-gi jóon¹on Noé. Noé do-gi jóon¹on Lamec. ³⁷ Lamec do-gi jóon¹on Matusalén. Matusalén do-gi jóon¹on Enoc. Enoc do-gi jóon¹on Jared. Jared do-gi jóon¹on Mahalaleel. Mahalaleel do-gi jóon¹on Cainán. ³⁸ Cainán do-gi jóon¹on Enós. Enós do-gi jóon¹on Set. Set do-gi jóon¹on Adán. Joon 'in Adán do jóon¹on Dios 'ii.

4

Satanás coon²¹on cwáain¹ 'e jmoo¹o Jesús coon²¹ li jo 'in tsá² seein²¹

¹ Jesús røø²¹mo 'in Espíritu Tyá² tya' Dios gaci¹²i fu ti' jmi²¹Jordán. Joon 'in Espíritu do-o gangajée¹'ii coon²¹ li jo 'in tsá² seein²¹. ² Do-o gateen¹in tunló¹ jmi²¹². Jo 'ee gagøø¹²¹ø jiin¹³xh. Jee²¹² jmi²¹² joon gatsaa²¹² un'aa²i. Joon Satanás do gacón²du cwáain¹ xiiala líi² Jesús. ³ Joon gajin² Satanás do gasi²¹i 'ii:

—Wana Jóon¹ Dios 'nə jmaa²a 'e cuun²¹² lo lí¹ 'iñi¹.

⁴ Pe Jesús-gi gañii¹i:

—Jin² ni jí² tya' Dios: “Jon¹ jiin¹³ coon¹³ 'iñi¹ 'e seein²¹ tsá², ca-gi jilaa²¹ júu³ tya' Dios seein²¹ tsá².”

⁵ Joon gangajéei Satanás do Jesús coon²¹ moo²¹ ñíi¹ lí². Joon ga'e²e Jesús coon²¹ catá² la tøøi² fuu²¹ 'e sá² ni cwoo¹³ juncwii²¹. ⁶ Joon gajin²:

—Nicwo³oo 'nə jilaa²¹ 'ii²¹ tya' jilaa²¹ 'e fuu²¹ lo coon¹³ jilaa²¹ 'e 'ya³gi tya'a. Tsə jna niga'ii¹³na jilaa²¹ 'elo. Joon cwo³oo doñi'iin 'in 'yaai¹-tsii. ⁷ Cwo³oo 'nə wana sii¹³i 'wojni²i tyaní³ii joongi mi³i tyaní³ii.

⁸ Pe Jesús-gi gañii¹i:

—Jeen¹³mo'o coon²¹on coon¹³ jna. Satanás 'nə. Tsə ni jí² tya' Dios jin²: “Un'goo²¹ 'naa' jiin¹³ 'ña'-o Dios. Joon untiin¹³moo' jiin¹³ la to² tyə² 'ii.”

⁹ Mo ngayuui¹² joon Satanás do gangajéei¹ Jesús fu Jerusalén. Joon gasaa¹i ti yə¹ cwo¹ fee¹ do. Joon gajin² Satanás gasii²¹i Jesús:

—Wana Jóon¹ Dios 'nə cwó² cwotee²u ni 'wó² ¹⁰ tsə ni jí² tya' Dios jin²:

Dios cwoo²¹ 'ii²¹ 'e jalín² ángeles tya'a 'e 'aa¹i 'nə.

¹¹ Nisaan²¹in 'nə coon¹³ cwoo²¹o. Joon jo liwúui¹ tiñ¹³i coon¹³ cuun²¹².

¹² Jesús-gi gajin²in:

—Jin²in jon ni jí² tya' Dios: “Jo jmaa²a litsáai¹-o'o Ña'ñə¹ Dios.”

¹³ Mo jo gatsaa²¹a Satanás 'e jmaa²¹gi coon¹³ Jesús gangawíin²mo coon¹³ Jesús coon²¹ sii¹³.

Jesús 'láa² 'wii²¹² to² tya'a fu Galilea

¹⁴ Jesús do nga²mo fu Galilea røø²¹mo 'in Espíritu Tyú² tya' Dios. Joon líi¹ faa²¹ tsá² 'wii²¹² tya'a la caan²¹mo co' do. ¹⁵ Joon Jesús ga'e³e tsá² tsi inuu la caan²¹mo cwo¹ sinagoga. Joon jilee²¹mo untyú¹ 'ii la caan²¹mo do.

Jesús ngaa¹²i fu Nazaret

¹⁶ Joon gangai² Jesús fu Nazaret. Fuu²¹ do-o li gacwáan¹in. Joon mo gatí² jmi²¹² 'ii²¹ 'woo²¹ tsá² ngaa¹³i fu cwo¹ sinagoga tya' tsá² Israel si² do jiin¹³ la tiisi² tya'a. Joon gajmaa¹a siin¹²in 'e faa²¹a jí² taa¹³ júu³ tyú² tya' Dios. ¹⁷ Joon gacwo² tsá² 'ii coon²¹ jí² tya' 'in gafaa²¹ júu³ tyú² ca lii²¹² sii²¹ Isaías; joon mo ganá¹ joon gatsaa²¹a coon²¹ li jin² la lo:

¹⁸ In Espíritu Tyú² tya' Ña'ñu¹u' ngii¹ coon¹³ jna tsu nigauntyú¹mo jna 'e cwó²oo júu³ tyú² tya'a tya' jileei²¹ tsá² tañí².

Joongi 'e jmáa³aa júu³ xiiala iláa²mo jileei²¹ 'in sijníi¹³.

Joongi unjnaa¹ unni² jileei²¹ tsá² 'in tíuui².

Joongi jmáa³aa tiin¹³ jileei²¹ tsá² 'in jmaai²¹ tsá².

¹⁹ La joon lisá²-a júu³ 'e gacwaa²¹² jiin²¹ mo jmoo¹o Ña'ñu¹u' 'e tyú²-u tya' tsá².

²⁰ Mo ngayuui¹² joon gajni¹ Jesús 'e jí² do joon gacwo²o 'in tsá² 'in uncoon¹³ 'in tyu² to² cwo¹ do. Joon gacwoo²¹-o. Joon jilee²¹mo 'in tsá² taai² cwo¹ do jøøi² Jesús 'ái¹. ²¹ Joon ga'láa² Jesús 'wii²¹² gafaa²¹a jin²in:

—Nano-o nigatsín¹mo 'e jin² ni jí² tya' Dios lo tyani²ii' —jin² Jesús.

22 Jilee²¹ mo tsá² faa²¹ a tyá² tya' Jesús. Joongi líi¹ tsa'goo²¹ tsi júu³ 'ya² 'e sii²¹ Jesús 'ii. Joon gaunngii¹ i la 'oo²¹ jee²¹² 'ii. Jin² in:

—¿Ti jon' 'in lo-o 'in jóon¹ Sé³ do?

23 Joon gasii²¹ i Jesús 'ii:

—'E la ja² mo ifu³ naa' jna 'e júu³ lo: “Timí¹, un'láai² 'wo'o.” Joongi 'e fú² uu' jna: “Jilaa²¹ 'e ganuu²¹ u' u' 'e gajmaa²¹ a fu Capernaum jmaa²¹ a jon fuu²¹ góo²¹ o lo.”

24 Joon gafaa²¹ gi Jesús gasii²¹ i 'ido:

—'E la ja² mo fuu²¹² uu' naa', ce jiin¹³ jaain²¹ tsá² 'in gacwo¹ júu³ tyá² jo faa²¹ tsagoo¹ o tyá² tya'a.

25 'E ja² mo fuu²¹² uu' naa' 'e fú¹ ui¹ 'yia'níi² 'in seein²¹ fu Israel mo gacwo¹ jaain²¹ tsá² sii²¹ Elías júu³ tyá² tya' Dios. Joon jo gajó² jmí¹ 'ni¹ jiin²¹ tsi ca'no³.

Joon líi¹ galisá² 'oo² la caain²¹ fuu²¹. 26 Pe Dios jo gasii¹ in Elías tya' jiin¹³ jaain²¹ 'yia'níi² 'in néei¹ fu Israel do. Gasii¹ mo Dios 'ii tya' jaain²¹ 'yia'níi² 'in seein²¹ fu li sii²¹ Sarepta tyan' co' fuu²¹ Sidón.

27 Líi¹ jon seein²¹ tsatsaa¹³ jgøøi¹³ fu Israel jee²¹² jmii²¹² tya' tsá² gacwo¹ júu³ tyá² sii²¹ Eliseo. Pe jiin¹³ jaain²¹ jo ga'láai². Jiin¹³ Naamán 'in seein²¹ li tyá² to² Siria gaun'láai² Eliseo —jin² Jesús.

28 Mo ganúu² jileei² 'in tsá² táai² cwo¹ do jilaa²¹ 'elo líi¹ gatí² 'nii²¹ -tsi. 29 Joon garóon². Joon gatyii¹ mo Jesús fu caluu²¹² fuu²¹ do. Joon gan-gajée¹³ i Jesús fu coon²¹ yá' moo²¹ li náa¹ fuu²¹ do. Do-o la mo 'iin²¹² in 'e 'lee¹² i Jesús fu tyi² xá² do. 30 Pe Jesús-gi gangíi¹ i tún² tsa¹ jee²¹² 'ii. Joon ganga¹ mo.

Jesús un'láai² jaain²¹ tsá² 'in 'yuui² 'in 'lhi³ alma tya'a

³¹ Joon gangó¹ Jesús fuu²¹ Capernaum, coon²¹ fuu²¹ náa¹ li sii²¹ Galilea. Joon do-o gajaan¹an 'e²e tsá² fu in^{uu} cwo¹ sinagoga mo tí² jmii²¹² 'ii²¹ 'woo²¹ tsá². ³² Lí¹ tsa'goo²¹-tsi tsá² jilaa²¹ 'e 'ee¹e tsu 'wii¹³ faa²¹a lawa jaain²¹ 'in 'oo¹o to².

³³ Cwo¹ do-o 'yuui jaain²¹ tsá² 'in 'yuui² 'in 'lhi³ alma tya'a. Joon ga'oo¹o jin²in:

³⁴—Tú¹ jna'a. ¿'Ee li 'u¹'u jee²¹² jna'a, Jesús tsá² Nazaret? ¿Tí ñi²¹ 'i 'e untyee¹u jna'a? Ñí²oo 'iin 'n^u. 'In tyú¹mo tya' Dios 'n^u—jin² 'in 'lhi³ do.

³⁵ Pe Jesús gají²in 'in espíritu gó² do. Joon gajin²in:

—¡Ca tii²! ¡Tiui² 'in tsañ^{uu}¹ lo!

Joon 'in espíritu gó² do gajmaa¹a cii²¹mo 'in tsañ^{uu}¹ do ni 'wó² tyani jileei²¹ 'in táai² do. Joon gacwo¹ 'i 'in espíritu gó² 'ii. Ce jiin¹³ coon²¹ 'e gó² jo gajmee²¹i. ³⁶ Joon jilee²¹mo gafoo¹i. Joon gasii²¹i ruu²¹i:

—¿'Ee-gi júu³ 'elo? ¿'Ee to² 'oo¹o 'in tsañ^{uu}¹ lo? ¡Jó² xiiala tyu² to² 'in espíritu gó² do, gaty² to² 'woo¹i, joon ga'woo¹mo!

³⁷ Joon lí¹ faa²¹ tsá² tya' Jesús la caan²¹mo co' do.

Un'láai² Jesús 'yiaunsáa³ Simóoi¹³, 'in sii²¹o jon Tú³

³⁸ Joon gacwo¹ 'i Jesús fu cwo¹ do. Joon gangaa¹²i fu tya' Simóoi¹³. Joon 'in 'yiaunsáa³ Simóoi¹³ nitsaa¹³o joongi 'yu tyí²mo. Joon gami¹i tyani Jesús 'wii²¹² tya' 'ido. ³⁹ Joon gangatyéen¹

Jesús tyani li raain¹ 'ido. Joon ga'wó² 'e tyí²in do. Joon gajeen²¹mo. La tsifu joon garóon²o joon ga'láa² 'wii²¹² 'e unjí¹mo 'in tsá² do.

Un'láai² Jesús fúui¹ tsatsaa¹³

⁴⁰ Mo gayoin² ñi¹ jileei²¹ 'in 'aai¹ tsatsaa¹³, coon¹³ 'láai² nii² jmoowúu¹ 'e tyaan¹ tsá² gan-gajée¹³i li siin¹³ Jesús. Joon gauntsii¹i Jesús cwoo²¹o tya' 'ido. Joon gaun'láa²mo fúu¹mo tsatsaa¹³. ⁴¹ Joongi ga'wooi¹ 'in 'lhi³ taai² alma tya' tsá². Joon mo ga'woo¹i gajin²in:

—Jóon¹ Dios 'nɸ.

Pe Jesús-gi gajii²mo 'ido, jo gacwo¹gi faa²¹ 'ido tsɸ ñii²¹ 'in 'lhi³ do 'e 'ii-o Cristo.

Jesús cwoo¹ júu³ fu Galilea

⁴² Mo gajná² jmii²¹² Jesús do gacwo'íi¹o 'e fuu²¹ do. Joon gangóo¹ coon²¹ li 'ña'a. Pe 'in tsá² do ga'na²mo 'ii. Joon gatyaliin²mo li siin¹² Jesús. 'iin²¹²in jnii²¹i wa'a jo tsáa¹a. ⁴³ Pe Jesús-gi gajin²in:

—'Ná²-a cwóo³oo júu³ tyá² tya' xiiala tyɸ² Dios to² tsá² ce jilaa²¹ fuu²¹ tsɸ 'wii¹³ cwáain¹ la lo-o gagoo²¹²oo.

⁴⁴ La joon gangí¹ Jesús cwoo¹o júu³ tyá² la caain²¹ cwo¹ sinagoga li san² Galilea.

5

Tsá² saain² joo²¹ jmii²¹ coon¹³ 'ii²¹ tya' Jesús

¹ Coon²¹ naa¹³ galí² siin¹³ Jesús ti' jmii²¹ tyia¹ li sii²¹ Genesaret. Joon líi¹ fúui¹ tsá² gatyaliin². Joon lí' cuu¹² lí' li siin²¹ Jesús tsɸ 'iin²¹²in núu¹un júu³ tyá² tya' Dios. ² Joon gani² Jesús tún² barco líi²

si'í¹³ co' do. Jo 'in tsafii²¹² do seein²¹. Ni'woo²¹mo caluu²¹² run²un núu³ tya'a¹. ³ Joon ga'í² Jesús tsi coon²¹ barco do 'e nitya' Simóoi¹³. Joon gatyú² Jesús to² nga'ii²¹ 'ido ga'la'²gixu 'e barco do ti tsi²gi jmi²¹. Joon gacwó¹ Jesús tsi barco do. Joon ga'láa² wii²¹² 'e'²e tsá² júu³ tyú² ti li tyín¹in do. ⁴ Mo ngayuui¹³ ga'e'²e tsá², joon gasii²¹; Simóoi¹³:

—Tyán² barco lo ti li 'o'² jmi²¹. Joon 'í³í' núu³ tyii'. Joon saan¹³naa' joo²¹ jmi²¹.

⁵ Simóoi¹³gi gañii¹:

—Tifo'², la tøøi² 'woo¹ nigajmoo²¹o'o to² saain²¹ joo²¹ pe coonti jo 'in mo taan¹³na'a. Pe nano 'wii¹³ tyú²gi'i to² 'í³duu núu³ tyiia.

⁶ Mo ngayuui¹³ gajmaa¹a la joon líi¹ fúui¹ joo²¹ jmi²¹ gali¹i ca ga'gii²¹ núu³ do. ⁷ Joon gajmaa¹a li² gasii²¹i 'in tsá² ngi¹ coon¹³on do, 'in taai² barco coon²¹ do 'e tsaliin² tsauncoon¹³on. Gajalín²mo. Joon gaunrøø¹mo la ji tún² barco ca xuu jo gatá². ⁸ Mo ngayuui¹³ 'elo Simóoi¹³ Tá³ gasii²¹i wojníi¹i tyani Jesús. Joon gajin²in:

—Túui² jna Ña'ñu¹u' tsu jaain²¹ 'in 'oo¹o tsaa² jna.

⁹ Simóoi¹³ do líi¹ ganga'goo²¹-tsi coon¹³ 'in catyaa²gi 'in téein² coon¹³ do mo gani²jíleei²¹ joo²¹ jmi²¹ do. ¹⁰ Líi¹ jon ganga'goo²¹-tsi Jacobo coon¹³ Wó³ jóon¹ Zebedeo. 'Ii jmoo¹o to² caain²¹ coon¹³ Simóoi¹³ do. Pe joon gasii²¹ Jesús Simóoi¹³ do:

—Jo foo¹³naa'. La mo jée¹ jmoo²oo' to² saain²¹ joo²¹ jmi²¹ pe nano jmáa³aa' to² tyiia saan¹³naa' tsá².

¹¹ Joon gatyii²¹ barco do fu ti' jmi²¹. Do-o gasáa¹ a coon²¹ tyaa¹. Joon ngaliin² mo coon¹³ Jesús.

Un'láai Jesús jaain²¹ tsá² líi¹ jgøøi²¹

¹² Gatyía¹ Jesús coon²¹ fuu²¹. Joon ganí² jaain²¹ tsañuu¹ líi¹ jgøøi²¹ 'ii. Joon gasii²¹ i moojní¹ i ca ni 'wó² tyani Jesús. Joon gamí¹ i tyani Jesús, gajin² in: —Ña'ñu¹ u', wa' 'iin²¹² u'un lí²-i un'láa² u jna.

¹³ Joon gason¹ Jesús tya' 'ido. Gajin² in:

—'Iin²¹² moo un'láa² na 'nu. Jmáa³ oo 'láa²-o —jin² Jesús.

La tsifu mo gajin² in 'elo gajeen²¹ mo 'e jgoo²¹ do tya'a. ¹⁴ Joon gaty^u Jesús to² 'e jo 'in sii²¹ i ce jiin¹³ jaain²¹. Gasii²¹ o 'ido:

—Cwoo²¹ o jiin¹³ tyani untsá². Joon untyú¹ 'wo'o coon¹³ to² 'e nigaty^u Moisés. Coon¹³ 'e la joon liñí² tsá² 'e niga'láa² mo'o.

¹⁵ Jin² Jesús sii²¹ i 'in tsá² do la do, pe jilaa²¹ 'e tyá² 'e jmoo¹ Jesús 'áai¹ gi gafaa²¹ tsá² tya'a. Joon fúui¹ gi tsá² licaain²¹ janúu² júu³ tya'a, joongi 'e un'láa² i Jesús 'ii coon¹³ jmoowúu¹ 'e tyaan¹ an. ¹⁶ Pe Jesús gatyíin¹ mo 'ña'a coon²¹ li jo 'in tsá² seen²¹. Joon do-o ngafee¹³ i Dios.

Un'láai² Jesús jaain²¹ tsá² sitsuu¹³ cwoo²¹ tí²

¹⁷ Coon²¹ jmi²¹² 'yuui Jesús coon²¹ tsi inuu 'e² e tsá². Joon néei¹ 'in líi¹³ tsá² fariseo coon¹³ tífo² tya' ley 'in nijalín² la caain²¹ co' Galilea coon¹³ Judea coon¹³ Jerusalén. Coon¹³ 'ii²¹ tya' Dios jmoo¹ o Jesús un'láai² jileei²¹ tsatsaa¹³. ¹⁸ La 'ii²¹² joon gatyalín² jaain²¹ gái¹ tsañuu¹ jée¹ i jaain²¹ tsá² sitsuu¹³ cwoo²¹ tí² 'in raan¹ in coon²¹ nityi¹. La

'iin²¹²mo taan¹in in^{uu} do joon tyáai¹ tyani Jesús.
 19 Pe jo gatsaa²¹a xii'a fu tsataai² tsu líi¹ fúui¹ tsá²
 taai². Joon gasoo²¹o fu yu¹ 'nú¹ do. Joon gajan²an
 coon²¹ sii¹³ teja. Joon gaxáai² 'in tsatsaa¹³ do
 tsiin¹in nityi¹ do jee²¹² tsá² fúui¹ do tyani li siin¹³
 Jesús do. 20 Mo gani² Jesús 'e tsáa¹mo-tsi 'ido joon
 gasii²¹i 'in tsatsaa¹³ do:

—Tsañ^{uu}¹, niga'ín²mo tsaa² tyi'i.

21 Joon 'in tifo² tya' ley coon¹³ tsá² fariseo do
 ga'láa² 'wii²¹² 'i¹-tsi. Jin²in:

—'In tsañ^{uu}¹ lo faa²¹a 'laa²¹ tya' Dios coon¹³
 júu³ tya'a. Ce jiin¹³ jaain²¹ jo 'in lí² 'ín² tsaa² tya'
 tsá² ce jiin¹³ 'ña'a Dios.

22 Tsu nii² Jesús jilaa²¹ 'e 'i¹-tsi 'in tsá² do joon
 gajin²in:

—¿'Ee líi¹ 'i¹-oo' la no? 23 ¿Noo 'e jogi tyan¹ to²
 fuu²¹²uu 'in tsá² lo: “Jo 'ee tsaa² røøi²¹gi'i”, owa
 fuu²¹²uu 'ee: “Ráan²un no, ngi² no”? 24 Pe nano
 ijmáa³aa tyani²ii 'e tsáa¹mo-'oo' 'e Ruu²¹i Tsá² tñi²
 'ín² tsaa² tya' tsá² mo taain¹ fu juncwii²¹.

Joon gajin²in sii²¹i 'in tsá² 'in sitsuu¹³ cwoo²¹ tñi²
 do:

—'Nu^u, fuu²¹²uu. Ráan²un, saa¹³ tyi¹ tyi'i,
 cwee²¹ fu tyi'i —jin² Jesús.

25 La tsifu joon 'in tsá² sitsuu¹³ cwoo²¹ tñi² do
 garoon¹on tyani jileei²¹ 'in tsá² do. Joon gasaa¹³a
 tyi¹ tya'a li raan¹in. Joon gangaa¹²i fu tya'a cwo²o
 'maai¹³ Dios. 26 Jilee²¹mo ganga'goo²¹-tsi. Joon
 gacwo²o 'maai¹³ Dios. 'Goo²¹o líli¹ gajin²in:

—Nano niganee²¹e coon²¹ 'e fee¹ 'áai¹.

Tøø²¹ Jesús Levi

27 Mo ngayuui¹³ jilaa²¹ 'elo gacwo¹¹ Jesús. Joon ganí² jaain²¹ 'in cón² 'laa¹³ 'e 'nii¹ tsá² sii²¹ Leví. Tyiin¹³ in coon²¹ li cí¹ tsá² 'laa¹³ tya' jilaa²¹ 'e 'nii¹. Joon gasii²¹ Jesús 'ido, jin² in:

—Ná¹ coon¹³ jna.

28 Joon garóon² Leví do. Gatú² o jilaa²¹. Joon gangóo¹ coon¹³ Jesús.

29 Mo li ciiin²¹ giXa joon gajmaa¹ a Leví coon²¹ jmi²¹² fee¹ li fu tya'a tya' Jesús. Joon líi¹ fúui¹ 'in cón² 'laa¹³ tya' 'e 'nii¹ tsá² taai² coon¹³. 'In líi¹³ gi tsá² néei¹ coon¹³. 30 Pe tsá² fariseo coon¹³ 'in tifo² tya' ley ga'láa² 'wii²¹² sii²¹ tsá² tya' Jesús, jin² in:

—ǂ'Ee li'i cǃ²øø' joongi 'ú²uu' coon¹³ 'in cón² 'laa¹³ tya' 'e 'nii¹ tsá² coon¹³ 'in catyaa² gi 'in røøi²¹ tsaa²?

31 Jesús-gi gasii²¹ 'ido:

—Jo 'néi¹ timí¹ tya' jileei²¹ 'in tyúi¹. 'Né¹ mo jiin¹³ tya' tsatsaa¹³. 32 Jo mo gagoo²¹² oo wa'a tǃ¹³øø jileei²¹ 'in tyúi¹. Tǃ¹³ oo jiin¹³ 'in røøi²¹ tsaa² 'e jaa²¹ a-tsi.

Ung¹ tsá² Jesús xiiala jmoo¹ tsá² taa²¹ a jo gøø²¹ ø

33 Joon gaungi¹ 'in tsá² do Jesús jin² in:

—ǂ'Ee li' jmoo¹ 'in tsá² ngi¹ coon¹³ Wó³ taa²¹ a jo gøø²¹ ø joongi faa²¹ a júu³ tyǃ²? Joon la joon jon jmoo¹ tsá² fariseo. Pe tsá² tyl'gi' gø² o joongi 'un² o —jin² 'in tsá² do.

34 Joon gajin² Jesús:

—'Goo²¹ wa'a jo dǃ¹ tsá² mi tyalíin² coon²¹ li gacui² cwoo²¹ tsá² la 'ii²¹² tyiin¹³ 'in tsá² gacui² cwoo²¹ do gø² ø. 35 Pe ijó² coon²¹ jmi²¹² mo jo

seein²¹gi 'in tsá² gacui² cwoo²¹ do jee²¹² 'naa'. Joon jmi²¹² joon lí²-i jma¹ tsá² taa²¹ a jo døø²¹ø.

³⁶ Gajin²in jon Jesús gasi²¹i 'ido 'e cwáain¹ lo:

—Jin²in tsá² 'e jo tyú² wa'a tyú² tsá² ca'no³ siin¹³ 'mí² joon taan¹²an coon¹³ siin¹³ tsáai². Wana gajmaa¹ tsá² la joon tsa¹³i siin¹³ 'mí² joon jo jnee¹in røø² coon¹³ siin¹³ tsáai² do. ³⁷ Joongi tún² jo lí³ wa'a tyia²¹ tsá² jmi'móo¹ 'mí² tsi loo²¹ tsáai² tsu wana gajmaa¹ tsá² la joon 'e jmi'móo¹ do mo 'yá² joon 'gí¹o 'e loo²¹ tsáai² do. Joon la joon 'e tsa¹³i jmi'móo¹ coon¹³ 'e loo²¹ do. ³⁸ Tsu 'ná²-a tyia²¹ tsá² jmi'móo¹ 'mí² coon²¹ tsi loo²¹ 'mí². Joon la joon røø²¹ tsatiin¹³. ³⁹ Jo 'iin²¹²in tsá² 'uun²un vino 'múui² tsifu mo ngayuui¹³ gaun¹ tsá² vino tsáai² tsu jin² tsá² 'e jma²gi vino tsáai².

6

Tsá² tya' Jesús cuun¹ mi² trigo mo jmi²¹² 'ii²¹ 'woo²¹ tsá²

¹ Coon²¹ jmi²¹² galí² mo gati² jmi²¹² 'ii²¹ 'woo²¹ tsá² ngóo¹ Jesús coon²¹ jee²¹² lí sijna² trigo. Joon tsá² tya'a ngalín² cuun¹un mi² trigo do. Joon untyuu²¹ coon¹³ cwoo²¹o. Joon gø¹²ø mi² tya'.

² Joon 'in líi¹³ tsá² fariseo gaunngi¹i si²¹i 'ido:

—¿'Ee lí' jmoo²oo' to² 'e jo tíi² jmoo¹ tsá² mo jmi²¹² 'ii²¹ 'woo² tsá²?

³⁻⁴ Jesús-gi gañii¹i:

—Tyú²-u ñi³ 'naa' 'e gajmaa¹ 'lí²¹² David. Coon²¹ jmi²¹² ga'ii²¹ coon¹³ tsá² seein²¹ tyú² coon¹³ mo gatsá² un'áai² fu tsi inuu cwo¹ tya' Dios. Joon

gagøø²¹ø 'e 'iñi¹ ni cwaai³ fiin¹³ jiin¹³ untsá² tíi²
gø¹ø 'e 'iñi¹ do. ⁵ La joon jon Ruu²¹i Tsá² tíi²mo
tyu²u to² mo jmii²¹² 'ii²¹ 'woo²¹ tsá².

Un'láai² Jesús jaain²¹ tsá² tyuun²¹ cwoo²¹

⁶ Mo gati² coon²¹gi jmii²¹² 'e 'ii²¹ 'woo²¹ tsá²
Jesús nga'ii²¹ fu inuu cwo¹. Joon ga'láa² 'wii²¹² 'e²e
tsá². Joon do-o 'yúui² jaain²¹ tsá² 'in tyuun²¹ cwoo²¹
tsáa¹. ⁷ Joon 'in tifo² tya' ley coon¹³ tsá² fariseo
jóø²i Jesús. Gacón² cwáain¹ wana iun'láai² Jesús
'in tsá² do mo jmii²¹² 'ii²¹ 'woo²¹ tsá². Coon¹³ 'e
la joon lí²-i jmáa¹a tsaa² tya' Jesús. ⁸ Pe Jesús ñi¹o
'e 'i¹-tsi 'in tsá² do. Joon gasii²¹i 'in tsá² tyuun²¹
cwoo²¹ do:

—Ráan²un. Jmáa² siin¹³u'un tún² tsa² no.

Joon garóon² 'in tsá² do. Joon gajmaa¹ siin¹²in.
⁹ Joon gajin² Jesús gasii²¹i 'in tsá² catyaa² do:

—Niunngii²duu 'naa', ¿'ee 'e tíi² jmaa¹ tsá² mo 'e
jmii²¹² 'ii²¹ 'woo²¹ tsá², ti 'e tyú² owa 'e gó² 'ee? ¿Ti
'e jmá¹ tsá² tiin¹³ tsá² owa 'e jóoin² tsá² 'ee?

¹⁰ Joon gajjóø²i Jesús jileei²¹ 'in téein² co' li
siin¹³in. Joon gasii²¹i 'in tsañuu¹ do:

—Nii¹³ cwoo¹o.

Joon gajmaa¹ 'in tsá² do. Joon ga'lóo² cwoo²¹.
¹¹ Pe 'in catyaa²gi do gatsá² 'nii²¹-tsio. Joon ga'láa²
'wii²¹² unngii¹i la 'oo²¹ jee²¹² 'ii 'ee ijmaa¹a 'e gó²
tya' Jesús.

Tyü¹³in Jesús ji dyatuuin¹ tsá² tya'a

¹² Jee²¹² jmii²¹² joon gangó¹ Jesús fu coon²¹
moo²¹. Ngafaa¹²a júu³ tyú². Joon do-o gajaan¹
la tøø²mo 'woo¹ fee¹i Dios. ¹³ Joon mo gajná²

joon gatø¹² Jesús tsá² tya'a 'in ngí¹ coon¹³. Joon gatyii¹³ in dyatuuin¹ jee²¹² 'ii. 'Ii 'in galisii²¹ apóstol. (øøi²¹-tsi tsá²: tsá² tya'a 'in gasii¹ in.)
 14 'In lo do 'in sii²¹ Simóoi¹³, 'in gaunsii²¹ o jon Tú³. Jaain²¹ gi 'in sii²¹ Dí³, ruu²¹ i Simóoi¹³. 'In catyaa² gi do sii²¹ Jacobo coon¹³ Wó³ coon¹³ Lii²¹² joongi coon¹³ Bartolomé coon¹³ 15 Untøø³ coon¹³ Tomóo¹³. Joongi coon¹³ Jacobo jóon¹ Alfeo coon¹³ Simóoi¹³, jaain²¹ tsá² tya' coon²¹ poo²¹² sii²¹ cananista. 16 Coon¹³ Judas ruu²¹ i Jacobo coon¹³ Judas Iscariote, 'in mo licíin²¹ ga'níi¹ Jesús.

Ga'e² Jesús tsá² fúui¹

17 Jesús gajgáai¹ fu moo²¹ do coon¹³ 'in tsá² ngí¹ coon¹³. Joon gajaan¹ coon²¹ ni mí³ coon¹³ 'in ngí¹ coon¹³. Joon líi¹ fúui¹ tsá² seein²¹. 'In tsá² do nijalín² la caain²¹ lí san² Judea coon¹³ Jerusalén coon¹³ lí tyu² to² Tiro coon¹³ Sidón. 'In tsá² lo nijalín² 'e janáa² júu³ tya' Jesús. Joongi jalín² wa'a un'láai² Jesús 'ii jilaa²¹ jmoowúu¹ 'e tyaan¹.
 18 Joongi jileei²¹ 'in ní² wúu¹ coon¹³ espíritu gó² un'láa² mo. 19 Jileei²¹ mo tsá² 'iin²¹² in 'in soon²¹ on tya' Jesús tsu tyú² jmoo¹ o mii¹ coon¹³ jilaa²¹ 'ii²¹ tya'o. Joon ga'láa² mo jileei²¹.

Cwoo¹ Jesús júu³ xiiala seein²¹ tsá² tyú²

20 Joon gajøøi² Jesús tsá² ngí¹ coon¹³. Joon gajin² in:

—Tyú²-u si'í¹³-oo' tsá² tañí² 'naa', tsu ityu² Dios to² 'naa'.

21 'Tyú²-u si'í¹³-oo' 'naa' 'in un'aai² no, tsu mi lí ciiin²¹ nirø¹ mo tu¹ uu'.

'Tyú²-u si'í¹³-oo', 'naa' 'in ci'² nano, tsu mi li ciin²¹gi nilijløø¹³moo'.

²² 'Tyú²-u si'í¹³-oo' jileei'²¹ 'naa' mo 'eei'¹ tsá² 'naa', joongi mo 'wooi¹ tsá² 'naa' fu caluu, mo faa'²¹a tsá² 'laa'²¹ tyii', mo faa'²¹ tsá² gó² 'wii'¹³ tyii' tsu 'wii'¹³ ngí¹³ coon'¹³ 'in Ruu'²¹i Tsá². ²³ Unjløøi'¹³ 'yaanaa' coon'¹³ 'e jmi²¹² joon tsu lí¹ fee'¹gi tyii' mo tyalíin²naa' ñu'fú². La joon jon gajmaa¹a 'in 'lí²¹² tsacøøi'¹³ tya' 'in tsá² no, gajmee'²¹i 'in tsá² 'in gacwo¹ júu³ tyú² cali.

²⁴ 'Lí¹ fúu² 'naa' tsá² sá² cuu² tsu nigali'óo²oo' 'e tyú² seen²¹naa'.

²⁵ 'Lí¹ fúu² jileei'²¹ 'in seein²¹ tyú² nano tsu mi li ciin²¹gi xu nityaa²¹² un'aa²naa'.

'Lí¹ fúu² 'naa' 'in jløøi'¹³ nano tsu mi li ciin²¹gi xu 'incí¹³oo' coon'¹³ jilaa'²¹ faí².

²⁶ 'Lí¹ fúu² 'naa' jileei'²¹ 'in faa'²¹ tsá² tyú² tyii' nano tsu la joon gajmaa¹a 'lí²¹² tsacøøi'¹³ tya'a coon'¹³ 'in gacwo¹ júu³ gó² lawa júu³ tyú².

'E'² Jesús tsá² 'e 'ná² 'iin²¹² tsá² 'in 'eei'¹ 'ii

Faa'²¹gi Jesús jin'²in:

²⁷ —Pe jilee'²¹naa' 'in nuu¹u júu³ tyiia fuu²¹²uu 'elo: Cwoli'iin²¹²moo' jileei'²¹ 'in 'eei'¹ 'naa'. Joongi jmaa²aa' jilaa'²¹ 'e tyú² tya'a. ²⁸ Cwauncwaa³naa' jileei'²¹ 'in un'lii¹³ 'naa'. Mí²¹² 'wii'²¹² tya'a tyani Dios jileei'²¹ 'in cwo¹ tsaa² 'naa'. ²⁹ Wana 'in gapó² cataain²¹ ni'¹i, cwoo¹³o wa'a pó² 'e cataain²¹gi do. Wana 'in gatyí² 'mí² tyí² tyi'i cwoo¹³o cwotyaan²¹ jon 'e 'mí² tyii'¹³i. ³⁰ Cwoo¹³ doñi'iin 'in gamí¹. Wana 'in gacón² 'e 'óo²-o'o jo mí²gi.

31 Jmaa^{2aa} 'tya' tsá² xeei²¹ ce jilaa²¹ 'e 'iin²¹² naa' 'e jma¹ tsá² tyii'.

32 'Jmaa^{2aa} 'e tyú² jon' jiin¹³ 'tya' 'in tsá² 'in 'néei¹ 'naa' tsu tsá² gó² jmoo^{1o} 'e tyú² 'tya' jiin¹³ 'in 'iin²¹² mo. 33 Jo jmaa^{2aa} 'e tyú² wana jmoo^{2oo} 'tyú² -u jiin¹³ 'tya' 'in tyú¹ coon¹³ 'naa' tsu cagi 'in jo tyú¹ mo jmoo^{1o} la joon. 34 Joongi jo jmaa^{2aa} 'e tyú² wana tyí^{2oo} jiin¹³ coon¹³ 'e lí² 'naa' 'e joon¹³ on jilaa²¹ tún¹ tsu la joon jon 'in gó² tyí^{2o} 'tya' 'in gó². 'i¹-tsi 'e 'ii²¹ mo jilaa²¹ tún¹ 'tya' 'ido. 35 Pe 'naa' 'ná¹ un'nee²¹ naa' ce jileei²¹ 'in 'eei²¹ 'naa'. 'Ná²-a jmaa^{2aa} jilaa²¹ 'e tyú¹ 'tya'a. 'Ná²-a tyí^{2oo} 'tya'a. Cwoo^{2oo}, jo 'e 'i¹gi-'oo' 'e có²gi¹ tún¹ jiin¹³ xu. Tsu la joon jon lí² lifee¹gi jilaa²¹ 'e cwo¹ Dios 'naa'. Joon la joon lín² naa' jóon¹ Dios 'in Ní¹gi. Tsu 'in feei¹-tsi 'ii coon¹³ jileei²¹ 'in jo cwoo²¹ 'maa¹³i 'ii coon¹³ jileei²¹ 'in gó². 36 Cwoli'woo¹-'oo' jon la 'woo¹-tsi Ní¹u'.

Jo jmaa^{2aa} tsaa² 'tya' tsaruu²¹ naa'

'E²gi Jesús tsá² gajin²in:

37 —Jo cwó^{2oo} tsaa² 'tya' tsaruu²¹ naa' la joon jon Dios jo icwó¹ tsaa² tyii'. Jo piin²¹² naa' tsá² xeei²¹ la joon jon Dios jo pín² 'naa'. 38 Cwoo¹³gi¹ tsá² xeei²¹ 'e tyú² la joon jon cwo²gi Dios 'naa' 'e tyú². Mo tyaa¹ 'ii²¹ tyii' coon¹³ 'mó² 'ii²¹ cwuu²¹ róøi²gi tó^{2oo}. Tá²gi táa^{2aa}. Nijmaa¹ Dios 'ii²¹ tyii' coon¹³ 'ii²¹ 'e 'naa' gajmee¹³ 'naa' to² coon¹³ tsá² xeei²¹.

39 Jesús gasii²¹gi tsá² cwáain¹ lo:

—Jo lí¹i jaain²¹ tsatiuu² 'méei² jaain²¹gi tsatiuu² tsu la jiwáa² mo ixuu²¹i coon²¹ tsi too²¹.

40 X_ufiin¹³ cwo²-tsi 'áai¹ 'in untsáa¹ do pe jo lí² tíi²gi jii¹³ la tíi² tifo² tya'a. Pe mo natíi² tyá²-u itíi² la tíi² tifo² tya'a.

41 Áai¹ jo tyan¹ to² lí² jøø¹³ coon²¹ tyi¹ 'y_u unni² ruu²¹u. Pe joon jo mo tyaan²du'u cwáain¹ coon²¹ po'mó² sicu³ unni²i 'wo'o. 42 ¿Xiiala tá²-o'o fu³u ruu²¹u?: “Ru¹u' cwodu' tyi³ii tyi¹ 'y_u unni²i.” Pe jo mo tyan¹du'u cwáain¹ xiiala lí¹ po'mó² 'y_u unni²i 'wo'o. ¡Tsá² tajuui²¹ 'nə! Tyi²du' jéei¹ po'mó² 'y_u unni²i joongi lí² jøø¹³ 'e lí² tyi³i tyi¹ 'y_u unni² ruu²¹u —gajin² Jesús.

Cwii¹ tsá² 'mó² 'oofuu²¹ 'e 'oofuu²¹ si'íi¹

43 Faa²¹gi Jesús jin²in:

—Jo sá² 'mó² 'oofuu²¹ tyá² 'e cwo¹ 'oofuu²¹ gó² jon'gi sá² 'mó² 'oofuu²¹ gó² 'e cwo¹ 'oofuu²¹ tyá².

44 Cwii¹ tsá² 'mó² 'e 'íi¹ 'oofuu²¹ coon¹³ 'oofuu²¹ si'íi¹. Jo cun¹ tsá² mī³ cworí³ 'e tsi wuu²¹ tóon¹ fií¹.

45 Jileei²¹ tsá² tyúi¹ faa²¹o jilaa²¹ 'e tyá²-u tsu tsi alma tya'o náa¹ jilaa²¹ 'e tyá². Jileei²¹gi tsá² gó² faa²¹o jilaa²¹ 'e go tsu tsi alma tya'o náa¹ jilaa²¹ 'e gó². Ce jilaa²¹ 'e gafaa²¹ tsá² coon¹³ 'oo²o 'e jalí² tsi alma tya'a tsá² joon.

Tún² nii² tífuu²¹ 'e jmoo¹o tsá²

46 Jesús jin²in:

—'Naa' fuu²¹ jna: “Ña'ñu¹u.” Pe jogi jmoo²oo' la to² tyu³uu. 47 Fú³duu 'naa' xiiala líi² jileei²¹ 'in jalín² janáú² júu³ tyiia, joongi jmoo¹o la to² tyu³uu.

48 Líi¹i lawa jaain²¹ tsañuu¹ 'in gajmaa¹² coon²¹ 'nə¹. Pe nifu ga'iin¹in 'o² lílilí¹. Joongi gajmaa¹a

tɪɸu²¹ ni cuun²¹² do. Joon la joon mo gali'láai² jmɪ²¹ do líi¹ ga'la'^{2a} 'e 'nú¹ do. Pe jo gali'²ⁱ gatyíian² tsu 'wii'¹³ ni cuun²¹² líi¹ tɪɸu²¹ do. ⁴⁹ Pe jilee'²¹ 'in nuu^{1un} joon jo jmoo^{1o} la to² tyu'^{3uu} líi² lawa jaain²¹ tsañuu¹ 'in gajmaa'^{12a} 'nú¹ ni 'wó². Jo 'ee tɪɸu²¹ gasii'²¹ⁱ. Joon mo gali'láai² jmɪ²¹ joon gatyíian^{2o} 'e 'nú¹ do. Joon gaci'^{2mo}. Joon nga'í¹ coonti —jin'² Jesús.

7

Un'láai² Jesús jaain²¹ tsa'leei'¹² tya' jaain²¹ 'lái² tya' Roma

¹ Mo ngayuui'¹³ gatséi¹ gafeei'²¹ Jesús 'in tsá² do joon gangóo¹ fu Capernaum. ² Do-o ni seein²¹ jaain²¹ 'in tyu'² to² cíein¹³ 'lái² tya' Roma. Joon ni'áa¹ⁱ jaain²¹ tsá² tya'a 'in ni'iin²¹² in líi¹. Niraain¹ ti li júun^{2mo}. ³ Mo ganúu² 'in tyu'² to² 'lái² do 'e faa'²¹ tsá² tya' Jesús joon gasii¹ⁱⁿ jaain²¹ gáí¹ tsacøøi'¹³ jee²¹² tsá² Israel 'e tsamii¹ⁱ tyaní¹ⁱ wa'a jó¹ jaun'láai² tsá² tya'a. ⁴ Joon gangatyéein¹ 'in tsá² do tyani Jesús. Joon ga'lái² 'wii'²¹² gamii¹ⁱ tyani Jesús, jin'²ⁱⁿ:

—'In tyu'² to² 'lái² do tɪɪ^{2mo} 'e uncoon'^{13on} ⁵ tsu líi¹ fee'¹-tsi tya' fuu²¹ goo^{21o}'. Joon 'i-o tyu'² to² líi¹ⁱ cwo¹ tyii¹ⁱ.

⁶ Joon gangó¹ Jesús coon'^{13on}. Pe mo gatyíia¹ tyan' co' li si'² 'nú¹ do joon 'in tyu'² to² 'lái² do gasii¹ⁱⁿ jaain²¹ tsá² seein²¹ tyú² coon'¹³ 'e tsasii'¹³ⁱ Jesús:

—Ñi'fii²¹i', jo untyíin²gi 'wo'o, tsu jo tii²na 'u²¹u 'inuu tyiia. ⁷ 'Wii¹³ joon jo gatá²-tsii ga'nee²¹na 'nɛ. Li goon foo²¹o'o joon la joon i'láa²mo tsá² tyiia. ⁸ Lawa'a jna 'ii¹³moo to² tyu² tsá² xeei²¹ joongi tyu³oo to² tsá². Joon mo tyu³uu to² 'e tsalín² tsá², tsalín²mo jon. Joongi motyu³uu jó¹, jó¹-o. Joongi mo tyu³uu to² tsá² tyiia jilaa²¹a jmoo¹-o.

⁹ Joon mo ganúu² Jesús 'elo líi¹ ganga'goo²¹-tsi. Joon gajóøi² jileei¹³ tsá² jalín² coon¹³ do. Joon gajin²in:

—'E la ja²mo, jiin¹³ jaain²¹ jee²¹² tsá² Israel jo mo gatsee²¹na 'in tsáai¹-tsi la tsáai¹-tsi 'in tsañuu¹ lo.

¹⁰ Joon mo gangaliin¹in 'in tsá² gasii¹in do gatsee²¹i 'in tsá² do nityú¹mo.

Gajmaa¹a Jesús gajin¹ jóon¹ jaain²¹ 'yiia'níi²

¹¹ Mo ngayuui¹³ jilaa²¹ 'elo Jesús ngóo¹ fu coon²¹ fuu²¹ sii²¹ Naín. Joon ngalín²mo coon¹³ tsá² ngi¹ coon¹³on coon¹³ fúui¹gi tsá² xeei²¹. ¹² Joon mo gatyíia¹ co' fuu²¹ do ganii²¹ jéi¹ tsá² jaain²¹ 'líi²¹² itsa'áa¹³i. Jiin³ 'in do-o jóon¹ 'yiia'níi² 'in niseein²¹. Líi¹ fúui¹ tsá² seein²¹ fuu²¹ do ngalín² coon¹³on. ¹³ Mo ganíi¹in Jesús 'ii fúu² galíi² 'ido. Joon gajin²in gasii²¹i 'ido:

—Jo cii²¹i.

¹⁴ Joon gangatyéein¹ Jesús. Joon gasuu²¹ 'e cwóo¹ do. Joon 'in tyan¹ cwóo¹ do gajan¹o. Joon gasii²¹ Jesús 'in 'líi²¹² do:

—Simii²¹, jna-a fuu²¹²uu 'nɛ: ¡Raan²un no!

¹⁵ Joon 'in tsá² nigajúin¹ do nigacwoo²¹-o. Joon ga'láa² 'wii²¹² faa²¹a. Joon Jesús gajaan²¹mo sáa³o

'ido. ¹⁶ Mo ganii²¹ 'in tsá² taain²¹² do jilaa²¹ 'elo jmai² 'in gafoo²¹mo. Joon ga'láa² 'wii²¹² cwo^{2o} 'maai¹³ Dios. Jin²in:

—Jaain²¹ tsá² feeli¹ 'in cwo¹ júu² tyá² nigajnéi¹ jee²¹² jna'.

Jin^{2o} jon:

—Dios nigajó² 'e uncoon¹³on fuu²¹ goo^{21o}.

¹⁷ La tóøi² Judea coon¹³ la cu' li' li san² galiñii¹ tsá² 'e nigajmaa¹ a Jesús.

Tsá² 'in gasii¹ in Wó³ saai¹ tsá² jmi²¹

¹⁸ 'In tsá² ngii¹ coon¹³ Wó³ gajma^{2o} júu³ jilaa²¹ 'e nigali². Mo galiñi² Wó³ 'elo joon gatø^{2ø} ngái¹ jee²¹² 'ii. ¹⁹ Joon gasii¹ in tyani Jesús 'e tsasii¹³ⁱ wana jo^{2o} 'i-o Cristo 'in 'ná² jó¹ owa'a sijéen¹ in 'in xee²¹mo 'ee. ²⁰ 'In tsá² gasii¹ in Wó³ do gangatyéen¹mo li siin¹² Jesús. Joon gasii²¹ⁱ 'ido:

—Wó³ saai¹ tsá² jmi²¹ nigasii¹ in jna'a 'e unngii²ⁱ 'i 'næ wana 'næ-æ Cristo 'in 'ná² jó¹ owa 'ná²-a jeen^{2na} 'a 'in xee²¹mo 'ee.

²¹ La tsifu joon mo gatyaliin² 'in tsá² do, Jesús gaun'láai² fúui¹ tsatsaa¹³ coon¹³ jmoowúu¹ tsáai² coon¹³ 'láai² nii^{2gi} jmoowúu¹. Ga'wooi¹ 'in 'lii³ táai² alma tya' tsá². Líi¹ jon fúui¹ tsatiuui² gaun'láai². ²² La joon gasii²¹ⁱ Jesús 'in tsá² do:

—Cwoliin^{2naa}, joon cwosi²ⁱⁱ ' Wó³ la li 'e nigañii²ⁱⁱ joongi ninæ^{2ææ}. Cwosi²ⁱⁱ xiiala la lí² jóø² tsatiuui². Joongi tsajluui¹³ lí²-i ngí³. Joongi tsá² jgøøi²¹ ga'láa^{2mo}. Joongi tsá² cwuui²¹² nuu^{1o}. Joongi 'lii²¹² gajiin^{21o}. Joongi tsá² tañii² nuu^{1o} júu³

tyá² tya' 'e tiin¹³ tsá². ²³ Jløø¹³ mo 'áai¹ jileei²¹ 'in jo cu²-tsi coon¹³ jna.

²⁴ Mo ngayuui¹³ gangalín² 'in tsá² gasii¹ in Wó³ Jesús ga'láa² 'wii²¹² gasii²¹ tsá² cwáain¹ tya' Wó³, jin² in:

—'Naa' jo mo tyalín² naa' tyajøø² oo' li jo 'in tsá² seein²¹ coon²¹ tó² 'e jøø¹²¹ coon¹³ tyí². ²⁵ Jon'gi mo tyajøø¹²¹ 'naa' jaain²¹ tsá² 'in tyi² 'mi² tyá². Niñi³ 'naa' jileei²¹ 'in tyi³ 'mi² tyá² 'in seein²¹ tyá² 'ii néei¹ lacaaín²¹ tya' røø¹³ mo. ²⁶ 'Naa' nigatya-jøø²¹² naa' jaain²¹ tsá² 'in cwo¹ júu³ tyá². Joon la joon gañii² ii'. La joon fo² oo 'e 'ido-o 'in tyiín² gi la jee²¹² jileei²¹ 'in nigacwo¹ júu³ tyá². ²⁷ Tsu cwáain¹ tya' 'ii la mo gajin² ni jí² tya' Dios la lo:

Sii³ na tsá² tyan¹ júu³ tyá² nifugi li cwóo² o. Joon 'e tyáa² tyá² tsá² i'ii²¹ mo 'nu.

²⁸ 'E la ja² mo fuu²¹² uu 'naa', jee²¹² jileei²¹ tsá² jo mo cwai² jaain²¹ tsá² 'in cwo¹ júu³ tyá² 'in feei¹ gi lagi Wó³ sai¹ tsá² jmii²¹. Pe doñi¹ iin 'in 'wói¹ gi 'in seein²¹ li tyu² Dios to² 'ido 'in feei¹ gi lagi Wó³.

²⁹ Mo ganuu¹ un jileei²¹ tsá² 'elo coon¹³ 'in cón² 'laa¹³ tya' jilaa²¹ 'e 'nii¹ tsá² 'in nigasaai¹ Wó³ jmii²¹ gajin² o 'e ja² mo Dios. ³⁰ Pe 'in tsá² fariseo coon¹³ tifo² tya' ley 'in cwói¹ yaai 'e saai¹ Wó³ 'ii jmii jo ga'ii²¹ i jilaa²¹ 'e la mo 'iin²¹² Dios jmáa¹ a 'wii²¹² tya'a. ³¹ Gajin² gi Jesús:

—Nanogi cóon³ duu cwáain¹ xiiala líii¹ tsá² 'in seein²¹ nano. Fo³ duu xiiala líii¹. ³² Líii¹ la líii¹ xuui²¹² 'in néei¹ to² coo¹ o la caain²¹ fu 'moo¹³. Tøø²¹ xuui²¹² ngii¹ coon¹³ jin² in: “Xuu²¹ u luu¹ pe jo tseen²¹² naa'. 'øø²¹ øø²¹ coon²¹ júu³ faí³ tyii'

pe jo cí²h'." 33 Gajó² Wó³ saai¹ tsá² jmí²¹ joon jo 'ee gø¹²ø 'iñi¹ jon'gi vino 'uun²¹un. Joon 'naa'gíi' foo²¹oo' 'e tyaan¹ coon²¹ espíritu gó². 34 Joon mo ngayuui¹³ joongi gagó² jna 'in Ruu²¹na Tsá². Gø¹³oo joongi gu³oo. Joongi foo²¹oo' 'e jlo² tu³uu, 'e gø¹³øø joongi gu³uu líi¹gi. Joongi foo²¹oo' 'e seen²¹na tyú² coon¹³ jileei²¹ 'in røøi²¹ tsaa² coon¹³ 'in cón² 'laa¹³ tya' 'e 'nii¹ tsá². 35 Iliñi¹ tsá² 'e jmí¹-tsi Dios coon¹³ jilaa²¹ 'e jmoo¹ 'in jai² líi² 'ií.

Tyín¹³ in Jesús fu tya' jaain²¹ tsá² fariseo sii²¹ Simóoi¹³

36 Jaain²¹ tsá² fariseo gatø¹ø Jesús 'e tsa'ee²¹e 'í¹ fu tya'a. Joon gangó¹ Jesús fu tya'a. Joon jiin¹³ la tíisi² gacwoo²¹ Jesús caai¹ mesa. 37 Joon galiñi¹ jaain²¹ tsamí² 'in nirøøi²¹ tsaa² 'in seen²¹ 'e fuu²¹ do 'e nigangó¹ Jesús nga'ee²¹ 'í¹ fu tya' 'in fariseo do. Joon gatyíi¹a 'in tsamí² do tyaan¹ coon²¹ tsuu² líi¹ cūūn²¹² alabastro si²o jmí²¹ jma-fuu²¹. 38 Joon líli¹ cí²i xuui²¹²-tsi. Gatyíi¹a caluu lí tyín¹² Jesús. Joon ga'láa² 'wii²¹² garun²un tíi² Jesús coon¹³ jmí²¹ toon²¹ uníi¹. Mo ngayuui¹³ joon gauntyūūn²¹ coon¹³ jñatyíi¹. Joon gajun¹un tíi² Jesús. Joongi ga'íi² jmí²¹ jmafuu²¹ tíi² Jesús. 39 Joon mo gani² 'in tsá² fariseo 'in nigatø¹ Jesús do joon ga'i¹-tsi: "Wana 'in tsañūū¹ no 'e la jai² jaain²¹ tsá² cwo¹ júu³ tyú² nilili³o 'iin 'in sá² tya'a. 40 Joongi nilili³o xiiala líi¹ 'in tsamí² do. Tsūjaain²¹ tsamí² 'in røøi²¹ tsaa² no." Joon gasíi²¹i Jesús 'in tsá² fariseo do:

—Simóoi¹³, sá² coon²¹ 'e fuu²¹²uu 'nū.

Joon gañii¹i 'in tsá² fariseo do:

—Faa¹³du', tifo².

⁴¹Joon gajin² Jesús:

—Lawa gáí¹ tsañuu¹ nirøøi²¹ cuu² tya' jaain²¹ tsañuu¹ 'in tyí² cuu². Jaain²¹ 'ido nirøøi²¹ 'ñá² cíein¹³ cuu². 'In jaain²¹ dogi nirøøi²¹ ca'no³ cíein¹³.

⁴²Joon jo nii²¹ 'e ityí²gi 'e røøi²¹ tya' 'ido. Joon 'in tsá² tyí² cuu² do galifee¹mo-tsi 'e røøi²¹ 'ido tya' la jiwaa²mo. Joon nano jmáa²du' júu³, ¿iinjee²¹² ngái¹ do 'in gali'in²¹²gi 'in tsá² tyí² cuu² do?

⁴³Joon gañii¹i Simóoi¹³:

—Líi²na 'in tsañuu¹ 'in garøøi²¹gi líi¹gi.

Joon gajin² Jesús:

—Jo²o júu³ tyi'i.

⁴⁴Joon gajøøi² Jesús 'in tsamí² do. Joon gasii²¹i Simóoi¹³:

—Jøøi²¹²du' 'in tsamí² lo. Ga'uu²¹²uu fu tyi'i. Joon jo gacwo²o jmii²¹ 'e ruun¹³uun tíi³ii, pe 'in tsamí² logi garun²un tíi³ii coon¹³ jmii²¹ toon²¹ unní¹i. Joon gauntyuu²¹ coon¹³ jñutyí¹i. ⁴⁵Jo gajiin¹'in tyiia pe 'in tsamí² logi jo mo jan¹ jun²o tíi³ii jiiin¹³ la ga'uu²¹ tyi'i. ⁴⁶Jo ga'ee²e aceite mootyí³ii, pe 'i-gi nigaxéi² jmii²¹ jmafuu²¹ tíi³ii. ⁴⁷'Wii¹³ joon fo³oo: Líi¹ røøi²¹ tsaa² pe 'ee²¹o xiiala 'iin²na tsaa² tya'a tsu 'wii¹³ líi¹ gali'in²¹² jna. Pe jilee²¹ tsá² 'in xuu tsaa² 'iin²na tya'a 'e joon xuu 'e 'iin²¹²in jna —jin² Jesús.

⁴⁸Joon gajin²in sii²¹i 'in tsamí² do:

—Niga'ín¹moo tsaa² tyi'i.

49 Joon jileei'²¹ tsá'² 'in nijalín'² néei'¹ do coon'¹³ 'i ga'láa'² 'wii'²¹² sǎi'¹ jee'²¹² 'ii:

—ǎ'lin 'in tsañuu'¹ lo 'e ca jigi tsaa'² tya' tsá'² 'ín'²in?

50 Pe Jesús-gi gasii'²¹ 'in tsamí'² do:

—Nigajmaa'²¹²aa tiin'¹³mo'o tsu 'wii'¹³ ja'²mo galii'²u. Jløø'¹³mo'o cwoo'²mo'o.

8

Tsamí'² 'in gauncoon'¹³ Jesús coon'¹³ 'e jmaa'²¹i to²

1 Mo ngayuui'¹³ jilaa'²¹ 'elo Jesús ngii'¹ la caan'²¹mo fuu'²¹ coo'¹³ coon'¹³ fuu'²¹ pi'³ do. Cwoo'¹o júu'³ tyú'² joongi 'e'²e tsá'² xiiala tyu'² Dios to² tsá'². Ngálín'²mo coon'¹³ ji dyatuuin'¹ tsá'² tya'a.

2 Ngálín'²mo jon 'in líi'¹³gi tsamí'² 'in niga'wooi'¹ 'in 'líi'¹³ taai'² alma tya'a coon'¹³ 'láai'² nii'²gi jmoowúu'¹. Jee'²¹² 'ii ngóo'¹ María 'in sii'²¹ Magdalena. 'Ido-o niga'wooi'¹ dyái'¹ 'in 'líi'¹³ taai'² alma tya'a. 3 Do-o jon ngóo'¹ Yawuun'², tsamí'² tya' jaain'²¹ tsañuu'¹ sii'²¹ Chuza 'in líi'¹ to² tya' Herodes. Do-o jon ngóo'¹ Susana coon'¹³ 'in líi'¹³gi tsamí'² 'in uncoon'¹³ Jesús coon'¹³ jilaa'²¹ 'e jmaa'²¹i to².

Tyaa'¹ Jesús júu'³ cwáain'¹ tya' jaain'²¹ tsá'² jñi'² mi'³ jún'²

4 Líi'¹ fúui'¹ tsá'² ga'wooi'²¹ la caain'²¹ fuu'²¹ do 'e tsajøøi'²¹² Jesús. Joon mo galicaain'²¹ tsá'² fúui'¹ líi'¹ joon gafaa'²¹ Jesús coon'¹³ coon'²¹ cwáain'¹. Gajin'²in:

5 —Lawa jaain'²¹ tsá'² gacwo'íi'¹ ijñi'² mi'³ jún'². La 'ii'²¹² ngóo'¹ dya'²a 'e mi'³ jún'² do 'e líi'¹³ mi'³ jún'² do

gaxuu²¹ tya'i fu. Joon ga'ø¹²ø tsá² joongi gagøø¹²¹ø
tón¹-on 'e mĩ³ do. ⁶ Joon 'e líi¹³gi gaxuu²¹ jee²¹²
cuun²¹². Joon mo ga'yíia¹ ñi¹ galityuu²¹ tsu jo 'ee
cwoo¹³ sá². ⁷ 'E líi¹³gi gaxuu²¹ jee²¹² tóon¹. Joon
gajgoo²¹o coon¹³ 'e tóon¹ ga'yíia¹ caain²¹ coon¹³
do. ⁸ Pe 'e líi¹²gi mĩ³ jún² do gaxuu²¹ jee²¹² cwoo¹³
li tyú². Joon mo gacwáin¹ tyú²u gacwo¹. Ca cíein¹³
mĩ³ líi¹gi la ca mĩ³ gacwo¹.

Mo ngayuui¹³ gafaa²¹ Jesús 'elo joon gasii²¹i
tsá² coon¹³ coon²¹ júu³ tá² líi¹:

—Wa'a sá² loocwoo¹oo', núu²duu'.

'Ee lo 'íi³ 'e cwáain¹ do

⁹ Joon gaunngii¹i tsá² tya'a:

—¿'Ee 'øøi¹²¹-tsi tsá² 'e júu³ cwáain¹ tya' jún² do?

¹⁰ Joon gasii²¹ Jesús 'ii:

—Dios ijmáa¹a 'e líi² 'naa' coon²¹ júu³ 'uuin²¹
tya'a. Coon²¹ júu³ tya' xiiala ityú² Dios to²
tsá². Pe 'in catyaa²gi fuu²¹²uu coon¹³ jmai¹² júu³
cwáan¹mo. Tsa joon mo jøø² jan²o lawa'a jo jøø²o.
Joongi mo ganúu²o ján² lawa'a jo 'ee ga'øøi¹²¹-tsio.

*Jesús faa²¹a xiiala 'øøi¹²¹-tsi tsá² 'e júu³ cwáain¹
tya' tsá² jñi² mĩ³*

¹¹ Joon gajin² Jesús sii²¹i 'ido:

—'Elo-o 'øøi¹²¹-tsi tsá² 'e júu³ cwáain¹ lo: 'E mĩ³
jún² do li la li júu³ tya' Dios. ¹² Joon mo gaxuu²¹ 'e
jún² tya'i fu do 'e gagøø¹²¹ ton¹ 'øøi¹²¹-tsi tsá² la li
mo ganúu² tsá² júu³ tyú². Joon 'in 'líi¹³ joo¹o joon
tyí²o júu³ tyú² do yu tsi alma tya'a. Joon jo lí²-in
litsáai¹-tsi 'e tiin¹³in. ¹³ Joon mo gaxuu²¹ jún² do
jee²¹² cuun²¹² 'øøi¹²¹-tsi tsá² li la li mo ganúu² tsá²

júu² tyá². Yaa¹mo-tsi ga'ii'²¹i 'e júu³ tyá² do. Pe mi ti 'ii'²¹ iníi'²in wúu¹ 'wii'¹³ tya' 'e júu³ do ilicoon'²¹on. Líi¹ la li coon²¹ sa'³ 'mó² 'e jo jmóo³ 'láai² sá². Jo ta'²¹a. ¹⁴ Mo gaxuu'²¹ 'e mi'³ jún² jee²¹² tóon¹ do 'øøi'²¹-tsi lawa'a mo ganúu² tsá² júu³ tyá². Nuú¹o pe ngalín²mo jiin'¹³ la fu¹ taai². Jiin'¹³ la gajgoo'²¹ 'e sa'³ do jee²¹² tóon¹ do lawa la joon jon jileei'²¹ 'in ngí¹ cu'²-tsi coon'¹³ jilaa'²¹ 'e tyín² coon'¹³ jilaa'²¹ 'e tyá² seein²¹. Jo 'ee garoo²¹ mi'³ tya'a. ¹⁵ Joon mo gaxuu'²¹ jún² do jee²¹² cwoo'¹³ 'oo'³ 'øøi'²¹-tsi tsá² mo ganúu² tsá² júu³ tyá² do. Nuú¹o joon cón²o cwáain¹ 'e júu³ tyá² do. Joon jmoo¹-o taa'²¹a. Joon 'e la joon garoo²¹ 'láai²gi.

Júu³ cwáain¹ tya' po'³ jí² coo²¹

¹⁶ Jin'²gi Jesús:

—Ce jiin'¹³ jaain²¹ jo 'iin dyi'² coon²¹ jí² joon mi yuui'¹³ joon jlii'²¹ si sii'²¹i nɬ' coo'mó² 'ee. Mo dyi'² tsá² jí² lí' yu'u sii'²¹ tsá² joon jnéei² tya' jileei'²¹ 'in tsá² taai'²¹². ¹⁷ Ce jiin'¹³ coon²¹ 'e si'mo² jo lí² wa'a jo lí² jneeí¹. Jon'gi sá² coon²¹ júu³ 'uui²¹ wa'a 'e jo liñi¹ tsá². Joon nilisá² júu³.

¹⁸ 'La joon náu²duu' tyá² tsɬ' jileei'²¹ 'in 'ii'²¹mo júu³ tyá² do cwo² Dios 'e 'øøi'²¹-tsi tyá²gi. Pe jileei'²¹ 'in jo 'ii'²¹ 'e júu³ tyá² do cwo² Dios 'e jo 'øøi'²¹-tsi coonti.

Sáa³ Jesús coon'²¹ ruu'²¹i

¹⁹ Joon gatyalín² ruu'²¹i Jesús coon'¹³ sáa³a li siin'¹² Jesús. Pe jo lí² tsatyéein¹ tyan'¹ tsɬ' líi¹ fúui¹ tsá² taai'²¹². ²⁰ Pe 'in líi¹³ tsá² gasii'²¹o Jesús:

—Saa²¹a coon¹³ ruu²¹u téein² caluu. Joon 'iin²¹²in jǝǝi² 'nǝ.

²¹ Pe joon gajin² Jesús:

—Jileei²¹ 'in nuu¹ júu³ tyá² tya' Dios joongi cón²du cwáain¹ coon²¹ tún² 'ii sáa³aa joongi 'ii ruu²¹na.

Un'woo² Jesús tyí² 'í¹ ni jmǝ²¹

²² Coon²¹ jmǝ²¹² galí² nga'í² Jesús tsi coon barco coon¹³ tsá² tya'a. Joon gasǝ²¹i:

—Tsaa²¹a' li' ti cataain² tyí¹a no.

Joon ngalín²mo. ²³ Joon la 'ǝ²¹² ngalín² ni jmǝ²¹ do-o gacwuu²¹mo Jesús. Joon galí² li ngalín² do ga'ǝ² coon²¹ tyí² tá² li' 'e ni jmǝ²¹ do. Joon ga'láa¹ 'wii²¹² garó¹mo jmǝ²¹ tsi barco do. Joon ga'í¹ fo²-tsi li táai² do itá². ²⁴ Joon ngalín² gaunjnaa¹-tsi Jesús. Joon gasǝ²¹i Jesús:

—ǝTifo²! ǝTifo²! ǝNitee²mo'!

Joon garóon² Jesús. Joon ga'woo¹ 'e tyí² do coon¹³ 'e jnóo¹ jmǝ²¹ do coon¹³ júu³ tya'a. Joon coon²¹ ga'ǝ² tii². ²⁵ Joon gajin² Jesús gasǝ²¹i tsá² tya'a:

—ǝ'Ee li' jo tsáai¹-oo'?

Pe 'ido-gi gafoo²¹mo. Joon tsa'goo²¹-tsi. Joon gaunngǝ¹i ruu²¹i la jaain²¹ la jaain²¹:

—ǝ'lin 'in tsañǝ¹ lo 'e tyǝ²o to² tyí² coon¹³ jmǝ²¹² joon nǝ¹³o?

Tsá² 'in 'yuui² 'in 'ǝǝ³ alma tya'a 'in seein²¹ fu Gadara

²⁶ Pe gatyalín²mo fu cwoo¹³ sii²¹ Gadara. 'E náa¹ li' ngoo¹³ tyí¹a do tyani Galilea. ²⁷ Mo gacwo'ǝ¹

Jesús fu tsi barco do gangatyéein¹ jaain²¹ tsañuu¹ seein¹ fuu²¹ do. Lii²¹² 'áai¹ ningóo¹ 'in tsañuu¹ do 'yuui jaain²¹ 'in 'lii³ alma tya'a. Jo tyi²gi 'mi². Jon'gi jon¹gi inuu. Jee²¹² 'aan¹ tya' 'lii²¹² joon¹on.
²⁸ Mo gani¹in Jesús joon gasii²¹i 'wojní¹i tyani Jesús. Joon ga'oo¹o jin²in:

—¿'Ee jmaa²a tyiia, Jesús? Joon¹ Dios 'in ñí¹mo 'nũ. Mí³ii tyani²¹i 'e jo 'e²¹e wúu¹ jna.

²⁹ La lo-o gajin²in tsu 'wii¹³ Jesús nigaty^u2u to² 'in espíritu taai² alma tya' 'ido 'e 'woo²¹mo. Lí¹ 'láai² fu 'in espíritu gó² do nigasaan¹in 'in tsá² do. Joon niga'ñúu² tsá² cwoo²¹ ti². Niga'ñúu² coon¹³ cadena joon jo laai²¹gi. Pe 'gii¹o cadena do. Joon 'in espíritu gó² taai² jmoo¹o cwiin¹ 'ido ti li jo 'in tsá² seein²¹.
³⁰ Joon gaunngii¹i Jesús 'ii:

—¿Xiiala sii²¹ 'nũ?

'Ido-gi gañii¹i:

—Legión-mo sii²¹ jna.

'E lo-o gajin²in tsu 'wii¹³ lí¹ fúui¹ espíritu gó² 'in nigataai² alma tya'a. ³¹ Joon 'in espíritu do gami²i Jesús 'e jo sii¹²in 'ii li 'lii³. ³² Joon lí¹ fúui¹ ñí¹ taai² gø¹²ø co² do. Joon 'in espíritu gó² do gami²i Jesús 'e cwoo²¹ tsataai² tu² 'in ñí¹ do. Joon gacwóo¹o Jesús 'ii²¹. ³³ Joon 'in espíritu do ga'woo²¹mo tya' 'in tsañuu¹ do. Joon ngataai² tu² 'in ñí¹ do. Joon 'in ñí¹ do gacwiin¹in li siji² joon gapée¹i xuu²¹i tsi tyiia¹ do. Joon do-o gajgoo²¹o jmi²¹.

³⁴ Mo gani² jileei²¹ 'in 'aai¹ ñí¹ do jlai²¹ 'e galí² gafoo¹mo 'áai¹ joon gacwiin¹o. Joon gangaliin¹ ngajmaa¹²a júu³ tsá² fuu²¹ coon¹³ la caain²¹gi li

taain²¹² tsá². ³⁵ Joon ga'woo²¹mo 'in tsá² seein²¹ do ngajóø²⁰ jilaa²¹ 'e nigalí². Mo gatyálín² ti li siin¹² Jesús gatsee²¹mo 'in tsañuu¹ 'in niga'wooi²¹ espíritu gó² alma tya' 'ido. Tyíin¹³in 'wii²¹² tii² Jesús. Tyi²i 'mí² joon niga'i²i-tsi. Joon gafo¹mo 'in tsá² do. ³⁶ Joon jileei²¹ 'in niganí² gatyá¹⁰ júu³ xiiala niga'láai² 'in tsañuu¹ 'yuui 'in 'lhi¹³ alma tya' do. ³⁷ Coon¹³ cwáain¹ lo-o jileei²¹ tsá² seein²¹ li sii²¹ Gadara do ga'láa² 'wii²¹² mii¹i tyani Jesús 'e cwo'í¹⁰ 'e fuu²¹ do, tsu líi¹ 'goo²¹⁰. La joon nga'í² Jesús tsi barco. Joon ganga²mo. ³⁸ La nu'gi 'e tsee²i, 'in tsañuu¹ 'in ga'wooi²¹ 'in 'lhi¹³ alma tya' do gamii¹i tyani Jesús 'e tse²mo coon¹³on. Pe Jesús-gi gatyú^{2u} to² 'e ján²⁰. Joon gasii²¹i 'ido:

³⁹ —Cweei¹ fu tyi'i joon cwotya²'a júu³ jilaa²¹ 'e nigajmaa¹a Dios coon¹³ 'nu.

Joon ganga²mo 'in tsañuu¹ do. Joon gatyá¹⁰ júu³ la jilaa²¹ 'e nigajmaa¹a Jesús 'wii²¹² tyá'a.

Jamí¹i Jairo coon¹³ tsamí² 'in gasú² sün³ Jesús

⁴⁰ Mo gacii¹² Jesús fu 'ngoo¹³ jmi²¹ do ga'ii²¹mo tsá² 'ii jløø¹³mo tsu jilee²¹mo sijéen¹³in 'ii. ⁴¹ Joon gacwéi¹ jaain²¹ tsá² sii²¹ Jairo. 'Ii 'in tyu² to² cwo¹. 'In tsañuu¹ lo gasii²¹i 'wojnii¹ 'wii²¹² tii² Jesús joon gamii¹ tyani Jesús 'e tsáa¹a fu tyá'a. ⁴² Jaan²¹mo jóon¹ seein²¹ 'in ngóo¹ dyatun¹ jiin¹. 'In raain¹ ti li júun²mo. Mo gangó¹ Jesús líi¹ fúui¹ tsá² ngalín² coon¹³on. 'Áa¹mo cuu¹² li ngalín² do.

⁴³ Joon jee²¹² 'ii ngóo¹ jaain²¹ tsamí² tsaa¹³. Ningóo¹ dyatun¹ jiin²¹ 'e niganii²¹ wúu¹ 'áai¹ coon¹³ 'e jmoowúu¹ tuuin²¹ do. Joon 'áa¹mo

niga'íin² cuu² coon¹³ timí¹. Nigatsaa²¹² jilaa²¹ 'e 'oo¹o pe jo mo ga'láai². ⁴⁴ Joon gangatyéen¹in li caluu Jesús. Joon gasuu²¹ ti' sñin³ 'ido. Joon la tsifu joon gawuun¹³mo tuuin²¹. ⁴⁵ Joon gaunngii¹i Jesús:

—¿'lin gasú² sin³iiin?

Jilee²¹mo tsá² jo júu³ gatyaa¹a. Joon Tú³ coon¹³ 'in catyaa²gi do gajin²in:

—Tifo², líi¹ cuui²¹ tsá² 'nə joongi 'lee¹²i tsá² 'nə. Joon unngii²¹i: “¿'lin gason¹ tyi'i?”

⁴⁶ Joon gajin² Jesús:

—Líi¹³moo la li'i seein²¹ 'in gasú² tyiia tsu galili³oo gaun'láa²moo jaain²¹ tsá² coon¹³ 'ii²¹ tyiia.

⁴⁷ Mo galili³i 'in tsamí² do 'e galili²i Jesús 'e niga'láa²mo joon gajó² jlee¹i. Joon gasii²¹i 'wo-jní¹i tyani Jesús. Joon gatyaa¹a júu³ tyani jilee²¹ tsá² do 'ee cwáain¹ nigason¹on sñin¹³in joon xiiala niga'láa²mo coon¹³ jmoowúu¹ 'e tyaan¹. ⁴⁸ Joon gasii²¹ Jesús 'ii:

—Niga'láa²mo'o, 'mí², tsu 'wii¹³ nigal-itsáa¹mo-'o'o jna. Jløø¹³mo'o icwoo²mo'o.

⁴⁹ Siin¹²mogi Jesús faa²¹gi mo gatyá¹ jaain²¹ 'in jó¹ fu tya' Jairo, 'in tyu² to² cwo¹ do. Joon gasii²¹i Jairo jin²in:

—Najuun²¹mo yuun²¹ tyi'i. Jo untyíin²gi'i 'in tifo² no.

⁵⁰ Pe ganúu² Jesús joon gajin²in:

—Jo jmaa²¹a 'goo²¹o canii² jmáa² tsáai¹-'o'o. Joon i'láa²mo yuun²¹ tyi'i.

⁵¹ Mo gatyá¹ Jesús 'a in^{uu} do joon jo gacwoo¹ ngatáai² jiin¹³ jaain²¹ 'in catyáai². Jiin¹³ T^u³-u nga'í² coon¹³ Jacobo coon¹³ Wó³. Joongi jiin¹³ jmii²¹ 'in y^{uu}^{uu}²¹ do coon¹³ jiin¹³ sáa³o nga'í².

⁵² Jilee²¹mo tsá² ci'²i xuui²¹²-tsi tya' 'ido. Joon gajin² Jesús:

—Jo ci'²ii' tsu jo mo júuin¹ 'in y^{uu}^{uu}²¹ no jiin¹³ li' 'e cwuu²¹mo.

⁵³ Pe jmai² 'in gangíi³i tsu ñi¹o 'e najuun²¹mo 'ido.

⁵⁴ Joon gason¹ Jesús cwoo²¹o tya' 'in najóin¹ do. Joon gafaa²¹a coon¹³ coon²¹ júu³ tá² lí², jin²in:

—Simí², ráan¹un.

⁵⁵ Joon gajiin¹o 'ido tún¹. Joon la tsifu joon garóon². Joon gaty^u² Jesús to² 'in tsá² do 'e cwoo²¹xu 'e d^o¹ 'ido. ⁵⁶ Joon líi¹ tsa'goo²¹-tsi tsacøøi¹³ tya'a. Pe joon gaty^u² Jesús to² 'e jo 'in si²¹i ce jiin¹³ jaain²¹ jilaa²¹ 'e nigalí¹ do.

9

Sii²¹i Jesús ji dyatuuin¹ tsá² tya'a 'e tsacwo¹ júu³ tyú²

¹ Jesús gauncaain²¹ ji dyatuuin¹ tsá² tya'a joon gacwo²o 'ido 'ii²¹ to² jmáa¹a 'e 'wooi²¹ 'ido jileei²¹ nii² espíritu gó² taai² alma tya' tsá² joongi un'láai² tsatsaa¹³:

²—Síi³na 'naa', jin²in, 'e cwolín²naa cwocwó²oo' tsá² júu³ tyú² tya' xiiala tyu² Dios to² tsá² joongi un'láa²naa tsatsaa¹³.

³Joongi si²¹i Jesús 'ii:

—Jo 'ee cón²oon' coonti tya' tya'i fu li cwolín²naa'. Jo són²oo' 'mo'u² jon'gi cón²oon' mora². Jon'gi

cón²oon' 'iñi¹ jon'gi cuu² cón²oon'. Tyaan¹aan' jmai² coon²¹ 'mi² tyí²ii' jo cón²oon' tún². ⁴ Joon jmoo³ joon³ coon²¹ 'nú¹ li tyalín²naa', do-o jon²oon' jiin¹³ la i'woo²¹naa' 'e fuu²¹ do. ⁵ Joon doñixiaa' li jo 'iin²¹²in tsá² 'ii²¹ 'naa' joon xú²uu' 'laa²¹ toon²¹² tí¹³ii' lawa coon²¹ li² 'e jmá²aa' cwáain¹ tya'a.

⁶ Joon ga'woo²¹mo. Joon ngalín² lacaain²¹ li san² do ngacwoo¹ júu³ tyú² tya' xiiala tyu² Dios to² tsá². Joongi gaun'láai² jileei²¹ tsatsaa¹³ 'in seein²¹ lacaain²¹ do.

Mo gajúin¹ Wó³ saai²¹ tsá² jmí²¹

⁷ Tsaa'to² Herodes mo galiñii¹ jilaa²¹ 'e jmoo¹o Jesús jiin¹³ jo ñii¹ 'ee 'í-tsi tsu 'wii¹³ 'inlíi¹³ tsá² jin²in 'e Wó³-o nigajiin¹in jee²¹² 'li²¹². ⁸ 'Inlíi¹³gi tsá² jin²in 'e nigajnéi¹ jaain²¹ tsá² nigacwo¹ júu³ tyú² sii²¹ Elías. 'Inlíi¹³gi jin²in 'e nigajiin¹in jaain²¹ tsá² 'in nigacwo¹ júu³ tyú² calii. ⁹ Pe joon gajin² Herodes:

—Jna-a tsai' gatyu³uu to² gawuun²¹ mootyi² Wó³. ¿'lingi 'in lo 'in núu³uu faa²¹ tsá² líi¹?

'Áai¹ líi¹ gajóoin²-tsi Herodes wa'a tyii¹²a xiiala nii¹in Jesús.

Cwoo¹ Jesús 'e gø² 'ñá² mil tsá²

¹⁰ Mo gatyaliin¹in tsá² tya' Jesús joon gasii²¹o jilaa²¹ 'e nigajmaa¹a. Joon gajée¹i Jesús 'ii 'e gan-galín² coon²¹ co² fuu²¹ Betsaida. ¹¹ Joon mo galiñi¹ tsá² joon ngalín²mo jon. Joon ga'ii²¹ Jesús 'ii. Joon gasii²¹i 'ido xiiala mo tyu² Dios to² tsá². Joon gaun'láai² tsatsaa¹³.

12 Ningóo¹ nica'lóo²_{xu}. Joon gangatyéen¹in tsá² tya' Jesús. Joon gasii²¹i 'ido:

—'I² júu³ tsá² 'e cwotyálín² 'ii²¹_{xu} 'woo²¹o. Joongi tsa'naa²¹_{xu} 'e dø¹ø 'e li tyan' no tsu 'e li toon²¹²on' lo jo 'ee sá² coonti.

13 Joon gajin² Jesús sii²¹i 'ido:

—Cwoo¹³_{xu} 'naa' 'ino 'e dø¹ø.

Joon gajin² tsá² tya'a do:

—Jo 'ee sá² coonti. Líi²mo jiin¹³ 'ñá² 'iñi¹ joongi gá¹mo joo²¹ taai² jmi²¹. Joon xiiala lí² laa²¹na'a 'e dø¹ jileei²¹ 'in tsá² lo.

14 Tsu tii² la coon²¹ 'ñá² mil 'in tsá² do. Joon gajin² Jesús gasii²¹i tsá² tya'a:

—Sii¹³ tsá² cwocwaa¹ ti' coon²¹ 'iin¹³ ca'no³ cíein¹³.

15 La joon gajmaa¹a. Gacwó² jilee²¹mo. 16 Joon gason¹ Jesús ji 'ñá² 'iñi¹ do coon¹³ 'in gá¹ joo²¹ taai² jmi²¹ do. Joon gajøø² fu yu' fu uncwii²¹. Joon gacwo²o 'maai¹³ Dios tya' 'e dø¹ø do. Joon mo ngayuui¹³ gajmaa¹a 'no³ joon gacwo²o tsá² tya'a 'e jmaa¹a jmai²_{xu} jee²¹² tsá² do. 17 Jilee²¹mo tsá² gagøø²¹ø ce ganeei¹³ tyá²-tsi. Joon mo ngayuui¹³ joon jilaa²¹ 'no³ 'e gasái¹ garøø²mogi dyatun¹ 'motó²gi.

Jmaa¹ Tü³ júu³ 'e Jesús líi¹i Cristo

18 Coon²¹ jmi²¹² mo gafaa²¹a Jesús júu³ tyá² coon²¹ li yaa-i joon téen²mo tsá² tya'a coon¹³on. Joon gaunngii¹ Jesús:

—¿'lin jna jin² tsá²?

19 'Idogi gañii¹, jin²in:

—'Inlíi¹³ tsá² jin'²in 'e 'nə-ʉ Wó³ saai¹ tsá² jmí²¹.
 'Inlíi¹³ gí tsá² jin'² in 'e 'nə-ʉ Elías. Pe 'inlíi¹³ jin'²in
 'e 'nə-ʉ jaain²¹ tsá² 'in nigacwo¹ júu³ tyú² calí 'in
 nigajiin¹ tún¹.

²⁰ Joon gaunngí¹ i tún¹ Jesús:

—'Naa'gíi', 'ee fó²oo' 'in jna?

Joon gañí¹ Tú³ do jin'²in:

—'Nə-ʉ Cristo Jóon¹ Dios.

Jesús jmoo¹o júu³ xiiala mi júun²in

²¹ Pe Jesús líi¹ ga'íi¹ júu³ joongi gauntsaa¹²i 'e
 jo 'in síi²¹ tsá² tya'a 'elo ce jiin¹³ jaain²¹. ²² Joon
 gajin²in:

—'In Tsá² Ruu²¹mo tsá² noogi iní² wúu¹ líli¹.
 Joongi jo 'i'ii²¹ tsacøøi¹³ 'ii. Caan²¹mo coon¹³ 'in
 tyú² to² tya' untsá² coon¹³ tifo² tya' ley ijaan²¹in
 injnga²mo 'i. Pe mo ti 'ni¹ jmí²¹² ijmáa¹a jiin¹o
 tún¹.

²³ Mo ngayuui¹³ joon gasíi²¹i jileei²¹:

—Wana 'in 'iin²¹²in jó¹ coon¹³ jna cwojmaa¹a
 'iin²-tsi jilaa²¹ 'e 'oo¹o. 'Ná²-a cwotyaan¹an crúu¹³
 tya'a la coon²¹ jmí²¹² joon cwojaa¹ coon¹³ jna.

²⁴ Tsə jileei²¹ 'in 'iin²¹²in láí¹ yaaí icaa²¹mo fu
 juncwii²¹ tya'a. Pe jileei²¹ 'in caai²¹ fu juncwii²¹
 tya' 'wii²¹² tyiia 'in tiin¹³mo 'ii. ²⁵ Jo 'ee to² 'íi³ tya'
 tsá² wa'a 'e galí² tya'a la tóøi² fu juncwii²¹ joon
 caa²¹mo fu juncwii²¹ tya'a 'ña'a. ²⁶ Tsə wana 'in
 ga'aa¹ fa'íi²¹ 'wii²¹² tyiia coon¹³ jilaa²¹ júu³ tya'
 xiiala mo tyú² Dios to² la joon jon jna, 'in Ruu²¹na
 Tsá², ni 'aa²¹oo fa'íi²¹ 'wii²¹² tya'a mi yíi³aa lawa
 Róøi¹³ coon¹³ 'ii²¹ tya' Ña'ñə¹ə' coon¹³ jileei²¹

ángeles tya'a. ²⁷ 'E la ja'²mo fuu²¹²uu 'naa' 'inlíi¹³ jee²¹² 'in téein² lo nano jo ijúun²in nʉ'gi la jo mo gatyʉ² Dios to² tsá².

Unsʉi² Jesús la líi¹i

²⁸ Mo gatí² jñá² jmʉ²¹² 'e gafaa²¹ Jesús 'elo joon gasoo¹o coon²¹ moo²¹ 'e tsafaa¹²a júu³ tyú². Ngoo²¹-o coon¹³ Tú³ coon¹³ Jacobo coon¹³ Wó³. ²⁹ Joon la 'ʉ²¹² faa²¹ Jesús júu³ tyú² la tʉøi² níi¹i coonti coon²¹ galisʉi²mo la 'ʉ¹. Joongi siin¹³in gali taa²¹ jʉi¹ líli¹. ³⁰ Joon gajnéi¹ gái¹ tsañʉ¹ co' li siin¹²in. Gajná² joo²¹ la 'ui li siin¹³in. Jaain²¹ sii²¹ Moisés, jaain²¹gi sii²¹ Elías. ³¹ Téein² coon¹³ Jesús sʉi¹i xiiala mi jóon²in. 'E 'ná² nii²¹ wúu¹ fu Jerusalén. ³² Líi¹ jalicwuu¹i Tú³ coon¹³ 'in tsá² catyaa²¹gi do. Pe jo gacwuu²¹i. Joon ganii²¹o jilaa²¹ 'e 'ya²gi tya' Jesús. Joon ganí²in jʉ gái¹ tsañʉ¹ do 'in téein² coon¹³on. ³³ Mo gangalín² 'in tsá² do co' li siin¹² Jesús joon gajin² Tú³ do:

—Tifo², líi¹ tyú² 'e toon²¹o'on lo! Jmoo²¹o'o 'ni¹ 'nú¹ lo; coon²¹ 'nú²¹ʉ coongi tya' Moisés coongi tya' Elías.

Pe Tú³ do coonti jo ñi¹ jilaa²¹ 'e faa²¹a. ³⁴ La 'ʉ²¹² faa²¹a do-o gajó² coon²¹ jní¹ 'e gaciin¹³in. Joon gafoo¹mo mo gataái² jee²¹² jní¹ do. ³⁵ Joon ganuu¹ coon²¹ júu³ jee²¹² jní¹ do 'e gajin² 'elo:

—Yʉʉn²¹ tyiia 'in 'iin²¹²na lo. Nʉʉ²ʉʉ júu³ tya'a.

³⁶ Mo ngayuu¹³ gafaa²¹a 'e júu³ do joon ganí²mo jiin¹³ 'ña'a Jesús. Jo 'ee gajin²in coonti jon'gi gasʉi²¹i tsá² ce jilaa²¹ 'e nigani²i.

Gaun'láai² Jesús jaain²¹ simii²¹ 'in 'yuui 'in 'lhi³ alma tya'a

³⁷ Mo gajná² jmii²¹² do coon²¹ gajgáa¹i 'e moo²¹ do joon líi¹ fúui¹ tsá² ngaunjiin²¹in Jesús. ³⁸ Joon jaain²¹ tsañuu¹ 'in ngó¹ jee²¹² tsá² do gasii²¹i coon²¹ júu³ tá² lí¹, jin³in:

—Tifo², jmaa²a feei¹-'o'o jøøi²¹²du' yuun²¹ tyiia lo tsu camuui¹³ 'in no seein²¹ tyiia. ³⁹ Yuui jaain²¹ espíritu gó² 'e jmoo¹ 'e 'oo¹o joongi joon²¹in ñii¹i. Joongi 'yee²¹ jon¹ moo'oo²o. Joongi 'e²e wúu¹. Jo 'iin²¹²in túu¹i. ⁴⁰ Nigamí³oo tyani tsá² tyi'i 'e tyíi²mo 'in 'lhi³ 'yuui alma tya'a pe jo mo galí²i.

⁴¹ Joon gajin² Jesús sii²¹i 'in tsá² fúui¹ do:

—¡Tsá² 'in jo tsái¹-tsi 'naa'! Jiin¹³ 'e gó² 'øøi²¹-'oo'. Jo ní³ii líi²¹ 'e 'ná²-a 'e siin¹³na coon¹³ 'naa' joongi jmáa³aa taa²¹a 'wii²¹² tyii'.

Joon jin² Jesús sii²¹i jmii²¹ xuui²¹² do:

—Ñijee¹du' yuun²¹ tyi'i fu lo.

⁴² Pe mo gangatyéen¹ 'in simii²¹ do 'in espíritu gó² do gapín² 'ii ni 'wó². Gajmaa¹a 'e gajjooin²¹ ñii¹i 'ido tún¹. Pe Jesús gatyu² to² 'in espíritu do wa'a cwo'íi¹i. Joon gaun'láa²mo 'in simii²¹ do. Joon gajaan¹mo 'ido jmii²¹. ⁴³ Jilee²¹mo tsá² ganga'goo²¹-tsi jilaa²¹ 'e jmii²¹² cii¹³ Dios jmaa¹a.

Jmoo¹ Jesús júu² xiiala mi júun²in

La 'ii²¹² jmoo¹o tsa'goo²¹-tsi tsá² coon¹³ jilaa²¹ 'e faa²¹ Jesús joon gasii²¹i Jesús tsá² tya'a:

⁴⁴ —Núu²duu' coon²¹ tún² 'elo. Joon jo cwa'iin¹³-'oo'. Jna-a 'e Ruu²¹na Tsá². Pe 'ná²-a ijaain²¹ tsá² jna ja'cwoo²¹ tsá².

⁴⁵ Pe tsá² tya' Jesús do jo ga'øøi^{'21}-tsi jilaa^{'21} 'e sii^{'21} 'ii tsu jo mo galisá² 'ii^{'21} wa'a 'øøi^{'21}-tsi. Joon 'goo^{'21}-o wa'a mii^{'21} Jesús wa 'e nijin^{'2}in la li 'e najin^{'2}in.

'E^{'2}e Jesús tsá² 'iin 'in tyiin¹³gi ni fu

⁴⁶ Joon tsá² tya'a galáa² 'wii^{'212} jo cwo^{'2}o júu³ ruu^{'21} 'iin jee^{'212} 'ii 'in tyiin¹³gi. ⁴⁷ Pe Jesús galili^{'3}o jilaa^{'21} 'e 'i^{'1}-tsi 'ido. Joon gasaan^{'12}in jaain^{'21} xuui^{'212} joon gasiin^{'21}in jee^{'212} 'ii. ⁴⁸ Joon gasii^{'21} 'ido:

—Jileei^{'21} 'in 'ii^{'21} 'in xuui^{'212} lo coon^{'13} 'e sii^{'21} jna 'ii^{'21}mo jon jna. Joon jileei^{'21} 'in 'ii^{'21} jna 'ii^{'21}mo jon 'in gasii^{'21}in jna. Jileei^{'21} 'in 'woi¹gi jee^{'212} 'naa' 'ii 'in tyiin¹³gi la jee^{'212} jileei^{'21}.

'In jo jmoo¹ 'e gó² tyi' 'ii 'in tyúi¹ coon^{'13} jna'

⁴⁹ Joon gajin^{'2} Wó³ gasii^{'21} Jesús:

—Tifo^{'2}, nigajøø^{'21}ø'ø jaain^{'21} 'in ngi¹ to² 'wooi¹ espíritu gó² coon^{'13} 'e sii^{'21} 'nə. Joon gauntsaa^{'13}mo'o tsu jo ngii¹ coon^{'13} jna'.

⁵⁰ Joon gajin^{'2} Jesús gasii^{'21} 'ido:

—Jo untsaa^{'13}naa' tsu jileei^{'21} 'in jo jmoo¹o 'e gó² tyi' 'ii 'in uncaain^{'21} coon^{'13} jna'.

Jiin^{'2}mo Jesús Jacobo coon^{'13} Wó³

⁵¹ Mo gati^{'2} li tsei^{'2} Jesús fu ñufú² ga'ii^{'21}o fu¹ tsáa¹a fu Jerusalén tá²-a taain^{'2}-tsi. ⁵² Joon gasii^{'1}in tsá² tya'a nifugi. Joon ngaliin^{'2} coon^{'21} fuu^{'21} 'e náa¹ co' Samaria gamii^{'1} li ján^{'2}. ⁵³ Pe tsá² seein^{'21} Samaria do jo ga'ii^{'21} Jesús tsu galili^{'3}o 'e tsáa¹ 'ido fu Jerusalén. ⁵⁴ Mo gani^{'2} tsá² tya'a Jacobo coon^{'13} Wó³ 'elo joon gasii^{'21};

—Ña'ñu¹u, ¿ja 'iin²¹²u'un wa'a siin²¹na'a júu³ 'e xii¹a goon²¹ po³ jí² fu yu' fu juncwii² tya'a? Joon ityee²¹mo coon²¹ tya' jilee²¹i 'in tsá² no la gaj-maa¹a jaain²¹ tsá² 'in gacwo¹ júu³ tyú² calii 'in sii²¹ Elías.

⁵⁵ Joon gajóøi² Jesús 'ii joon gajin²in:

—'Naa'a jo ñí²ii' coonti xiiala líii¹ espíritu jeei¹³ 'naa'. ⁵⁶ Jna-a, 'in Ruu²¹na Tsá², jo góo³oo wa'a 'e 'iin²¹²na fu juncwii²¹ tya' tsá² xuli¹i jmáa³aa tiin¹³mo tsá².

Joon gangalín² coon fuu²¹ pi³ li xiaa'.

'Ee 'ná² jmaa¹a wa'a 'iin²¹² tsá² ngí¹ coon¹³ Jesús

⁵⁷ Mo gangalín² fu¹ táai² jaain²¹ tsañuu¹ nijin² gasii²¹i Jesús:

—'Iin²¹²na ní³ii coon¹³ 'nu doñixiaa' ca cwoo²'o.

⁵⁸ Joon gañii¹ Jesús:

—Jilee²¹ cwii¹ sá² too²-o tsa' xá² joongi jilee²¹gi ton¹ sá² sii²-i pe jna-a Ruu²¹na Tsá² jo 'óo³oo xiaa' li cwuu²¹na.

⁵⁹ Joon gajin² Jesús gasii²¹i jaain²¹gi:

—Na¹ coon¹³ jna.

Pe 'idogi gajin²in:

—Cwó³du'u cata ní³ii jéei¹ ni'áai¹duu ñu³uu.

⁶⁰ Joon gajin² Jesús:

—Já¹du' cwo'aa¹i 'in jo tsáai¹-tsi jna 'in 'li²¹² do. Pe 'nu-ü cwoo²du'u, cwocwo²'o júu³ tyú² tya' xiiala mi tyu² Dios to² tsá².

⁶¹ 'In xeei²¹gi gajin²in:

—Ña'ñu¹u 'iin²¹²na ní³ii coon¹³ 'nu pe jéei¹ cwoo²du'u ni'i³ii júu³ tsá² néei¹ inuu tyiaa.

⁶² Pe Jesús gajin²in:

—Tsu lawa jaain²¹ tsá² 'in ga'láa² 'wii²¹² núu²un júu³ tya' Dios pe jo gacón² cwáain¹ coon²¹ tún². Jo tíi² 'ii²¹ Dios 'ii li tyú² Dios to².

10

Sii¹in Jesús setenta tsá² 'e tsacwo¹ júu³ tyú²

¹ Mo ngayuui¹³ jilaa²¹ 'elo joon gatyiin¹² Jesús coon²¹gi setenta tsá² tún¹. Joon gasii¹in ti' gáí¹ ti' gáí¹ tyani¹i 'e tsacwoo¹ júu³ tyú² la caain²¹ fuu²¹ li 'ná² tsáa¹a. ² Joon gasii²¹i:

—'E la ja²mo, líi¹ fúui¹ tsá² seein²¹ 'in 'ná²gi núu² júu³ 'e 'iin²¹²mo Dios tsá². Pe xú tsá² seein²¹ 'e lí² tsalín² tsajmáa² júu³. 'Wii¹³ joon mǐ²h' tyani Dios 'in 'iin²¹²in tsá² wa'a sín¹gi tsá² 'in cwó¹gi 'e júu³ lo. ³ Cwolin²naa'. Tyán²aan' cwáain¹ tsu síi³na 'naa' lawa joo'saa²¹ yuun²¹ jee²¹² 'yiaa¹ tsiinuu²¹. ⁴ Jo 'ee cón²oon' jon' mora² jon'gi tuloo²¹ taa¹³ cuu² jon'gi mǐ¹³h'. Joon jo un'hi²¹² yaanaa' foo¹³naa' tsá² tya'i fu¹. ⁵ Mi cwotaa²¹naa' tsi inuu jée¹ foo²¹oo' 'in tsá² do: “Mǐ²¹i' tyani Dios 'e uncwaa³i inuu lo.” ⁶ Wana 'in tsá² do røø²¹ 'ii²¹ tya'a i'ii²¹mo coon²¹ 'e tyú² la li 'e nuu¹. Wana jo la joon jo tíi² 'e júu³ tyú² do. ⁷ Do-o jóon¹³oo', dogi jon cóø²øø' joongi 'úu²uu' jilaa²¹ 'e cwoo¹ 'naa' tsu jileei²¹ tsá² 'in jmoo¹o to² tíi²mo 'e 'uun²¹un dø¹ø. Jo ngí²h' la tyi 'nú¹. ⁸ Wana xiaa' fu li gatyalín²naa' 'ii²¹ tsá² 'naa' cóø²øø' jilaa²¹ 'e cwo²o 'naa'. ⁹ Un'láa²naa' tsatsaa¹³ 'in seein²¹ do. Joon síi¹³ii': “Tya'an nijó¹ 'e tyú² Dios to² 'naa’.” ¹⁰ Pe wana gatyalín²naa' coon²¹ fuu²¹ li jo 'ii²¹ tsá² 'naa' cwo'woo²¹naa' tya'i fu¹ joon fóo¹³oo' la lo: ¹¹ “Cagi

'laa²¹ sá² góo²oo' lo 'e taa¹³ mii²¹i' xuu²u lo lawa coon²¹ li² 'e jmoo²¹o'o tya' 'e gó² tyii'. Pe cwoliñi²ii' 'áa¹mo nijatyéen¹in 'e tyu² Dios to² 'naa'." ¹² 'E la ja²mo fuu²¹²uu 'naa' —jin² Jesús—, mi 'iin² fu juncwii²¹ líi¹gi wúu¹ iní² 'in tsá² seein²¹ fuu²¹ do lagi tya' tsá² seein²¹ fuu²¹ Sodoma.

Tsá² néei¹ fuu²¹ 'e jo nuu¹³

¹³ 'Fuu²¹²uu 'naa' tsá² néei¹ Corazin. Fuu²¹²uu 'naa' jon tsá² néei¹ Betsaida. Wa'a la caain²¹ fuu²¹ Tiro coon¹³ Sidón wa galí² coon²¹ milagro 'e nigalí² jee²¹² 'naa' ca la mo jéei¹ la mo 'iin²¹²in unsii² 'e 'i¹-tsi. Joongi 'e tyii¹ coon²¹ 'mi² lí¹ tyiia²¹² joon ga'ii²i fó² mootyí¹i lawa coon²¹ li² 'e gajo²o-tsi. ¹⁴ Pe mi 'iin²in fu juncwii²¹ 'naa²¹a líi¹ wúu¹gi móo³'naa' lagi 'in tsá² néei¹ Tiro coon¹³ Sidón. ¹⁵ Joongi 'naa'a 'in néei¹ Capernaum, ¿ti líi²'naa' isaa²¹ 'naa' fu 'ñu¹fú²? Xujoon ixaa²¹moo' fu li 'ii²¹. ¹⁶ Jileei²¹ 'in nuu¹u júu³ tyii' —jin² Jesús sii²¹i tsá² tya'a—, nuu¹o jon júu³ tyiia. Jileei²¹ 'in jo 'ii¹² 'naa' la joon jon jo 'ii¹i jna. 'In jo 'ii¹³ jna la joon jon jo 'ii¹i 'in gasii¹in jna.

Joon mi yuui¹³ gajin² Jesús 'elo gangalín²mo tsá² tya'a do.

Gacwolín²mo tsá² 'in gasii¹in Jesús

¹⁷ Joon gacwolín²mo 'in setenta tsá² do jløø¹³mo jin²in:

—Ña'ñu¹u, cagi espíritu gó² galinu¹³o to² tyuu¹³ jna'a coon¹³ 'e sii²¹ 'nu.

¹⁸ Joon gajin² Jesús:

—Jo²o. Gamóo³oo xiiala mo gatøø²¹i Satanás fu yu' fu juncwii²¹ lawa coon²¹ jí² cwaain²¹ 'ñá².
 19 Jna gacwo²oo 'naa' 'ii'²¹ 'e 'øø¹³øø' moo'woo²¹ mii'²¹ coon¹³ ticún³ joongi ilii'²¹oo' jilaa²¹ wa' pí³ tyá' tsá² 'lii'³. Joon jo tí² 'nii'²¹ tyii'. 20 Mo tyá²uu' to² 'in 'wói¹ 'in 'lii'³ taai² alma tyá'a tsá² joon 'woo²¹mo jon pe jo jmaa²aa' jløø¹³naa' 'wii'¹³ joon, pe jmáa²aa' jløø¹³naa' tsu 'wii'¹³ nigatyii'¹³mo Dios 'naa' 'e cwolín²naa' ñu'fú².

Jløø¹³mo Jesús

21 La tsifu joon gajmaa¹ 'in Esíritu Tyá² tyá' Dios galijløø¹³mo Jesús. Joon gajin²in:

—Cwóo³oo 'maai'¹³ Ña'ñu¹u'. 'Nu-u fii²¹² ni 'wó² joongi fu juncwii²¹. Cwóo³oo 'maai'¹³ tsu niga'máa²o'o jilaa²¹ júu³ tyi'i 'e jo ñí² tsá² jmi¹-tsi coon¹³ 'in tsá² 'øøi'²¹-tsi. Joon niga'ee¹²o'o tyani tsá² 'woi¹ 'in líi¹ la líi¹ xuui²¹² 'in jo mo gauntsáa¹. Tsu la joon Ña'ñu¹u' nigali'iin²¹²mo'o.

22 Ñu²oo nigacwo²o jna jilaa²¹. Ce jiin¹³ jaain²¹ tsá² jo lí² licwii¹in Jóon¹ Dios jiin¹³ 'ña'a Dios Jmii²¹ cwii¹in 'ii. La joongi jon ce jiin¹³ jaain²¹ jo lí² licwii¹in Dios Jmii²¹ jiin¹³ 'ña'a Jóon¹on licwii¹in 'i coon¹³ jileei²¹ 'in 'iin²¹²in 'in Jóon¹-o 'e licwii¹in 'ii.

23 Joon gajøøi² Jesús tsá² tyá'a. Joon jin²in gasii²¹i 'ido:

—Jløø¹³mo ce jileei²¹ 'in jøø² jilaa²¹ coon¹³ unní¹i 'e jøø² 'naa'. 24 Tsu 'ela ja²mo fuu²¹²uu 'naa', líi¹ fúui¹ tsá² 'in gacwo¹ júu³ tyá² calii coon¹³ jileei²¹ røøi¹³ nigali'iin²¹²in jøø² jilaa²¹ 'e jøø² 'naa'

nano. Pe jo gangoo¹o. Nigali'iin²¹²in núu²un ce jilaa²¹ 'e núu²uu' nano. Pe jo ganúu²un.

Lawa jaain²¹ tsá² Samaria

²⁵ Joon garoon¹ jaain²¹ tifo² tya' ley. Joon gasii¹²i Jesús. 'Iin²¹²in jóø²do xiiala líi¹ Jesús. Joon gaunngii¹i:

—Tifo², ¿'ee 'ná¹ jmáa³aa itiin¹³na fu juncwii²¹ tyiia?

²⁶ Joon gañii¹ Jesús:

—¿'Ee to² tyu² ni jí² tya' ley? ¿Xiiala gafaa¹²a 'e ley do líi²u?

²⁷ Joon gañii¹i 'in tifo² tya' ley do:

—“Cwoli'née¹mo'o Ña'ñu¹u' Dios tyi'i la tóøi² alma tyi'i, joongi coon¹³ la tóøi² 'waa²¹ pí² tyi'i, joongi coon¹³ la tóøi² 'e 'i¹-o'o. Joongi cwoli'née¹mo'o tsagóo²o lawa'a woo²o'o” —jin² tifo² tya' ley do.

²⁸ Joon gajin² Jesús:

—Tyú²-u nigafaa¹³a. Wana gajmaa¹³a jilaa²¹ 'elo tiin¹³mo'o.

²⁹ Pe 'in tifo² tya' ley do 'iin²¹²in untyú¹mo 'ña'a joon gajin²in gasii²¹i Jesús:

—¿'lin tsagóo³oo?

³⁰ Joon gajin² Jesús:

—Lawa jaain²¹ tsá² gajgáa¹i fu¹ tya'i fu Jerusalén 'e tsáa¹a fu Jericó. Joon gasain² 'uun²¹ 'ii. Joon ga'uun²¹o ce jilaa²¹a cagi siin¹³in. Joongi gajmee²¹i líli¹ coon²¹ xu^u jo gajnga²mo. ³¹ La coon²¹ jo ngaa²¹mo joon jaain²¹ untsá² gajgáa¹i 'e fu¹ do-o jon. Pe mo gani² 'ido líi' ti' gangii¹i. ³² La

joon jon jaain²¹gi tsá² levita gangíi¹i fu do. Joongi coon²¹ tsáa¹ joon gangíi¹i mo gani²i. ³³ Pe jaain²¹ tsá² coon²¹ fuu²¹ 'in seein²¹ Samaria 'in gangíi¹i fu do-o jon. Joon mo gani² 'ido joon fúu² galíi¹i. ³⁴ Joon gangatyéen¹in li ráain² 'in tsaññ¹ do. Joon gajmaa¹o mí¹ li sicwuu²¹ tya' 'ido. Gasuun²¹ aceite coon¹³ vino. Joon gapaa²¹a 'mí² li sicwuu²¹ tya' 'ido. Joon gatyée¹mo 'ido bu³ tya'a. Joon gangajée¹ 'ido coon²¹ li cwói¹ ján². Joon ga'aa¹i. ³⁵ Mo gajná² jmíi²¹² do itsei² 'in tsá² do joon gatyíi²¹xu cuu² gacwo²o fii²¹² 'e 'nú¹ do. Joon gasíi²¹i 'ido: “Jóø² 'in tsaññ¹ no. Jóø²du' joon wana ga'ín¹gi'i cuu² no icíi³oo tyi'i mi li gaa¹³na.”

³⁶ Joon gajin² Jesús gasíi²¹i 'in tifo³ tya' ley do:
—ǵ'lin líi²u jee²¹² 'in gaai²¹ do galíi¹i lawa jaain²¹ tsagoo¹o 'in tsaññ¹ 'in gajmeei²¹ 'uun²¹ do?
—jin² Jesús.

³⁷ Joon gajin² tifo² tya' ley do:
—'In tsá² coon²¹ fuu²¹ do 'in fúu² galíi¹i 'in tsá² sicwuii²¹ do.
Joon gajin² Jesús gasíi²¹i 'ido:
—Ngí², cwajmáa² ce tí² la joon.

Jesús tyín¹³in tya' Marta coon¹³ María

³⁸ Joon ngoo²¹² Jesús la fu¹ 'yúu²i. Joon gatyíi¹a coon²¹ fuu²¹. Joon do-o jaain²¹ tsamí² sii²¹ Marta gatóø¹ø fu tya'a. ³⁹ Joon Marta do seein²¹ jaain²¹ ruu²¹i sii²¹ María. Joon 'ido-o gacwoo²¹ 'wii²¹² tíi² Jesús 'e 'iin²¹²in núu² jilaa²¹ 'e jin² Jesús. ⁴⁰ Pe Marta do líi¹ cwo²-tsi coon¹³ jilaa²¹ to² jmoo¹o. Joon gangatyéein¹³ li tyín¹ Jesús joon gasíi²¹i:

—Ña'ñu¹u', çti jo cu²xu-'o'o coonti 'in ruu²¹na no coonti tuui¹ jna 'ñii'a coon¹³ jilaa²¹ to² jmóo³oo? Sii¹³i cwouncoon¹³xu jna.

⁴¹ Joon gañii¹ Jesús:

—Marta, ç'ee li' cu²-'o'o coon¹³ jilaa²¹ to² 'e jmoo²o? ⁴² Pe coon²¹ 'e sá² 'e tyiin²gi. María lo nigatyii¹³o coon²¹ 'e tyú²gi. Joon ce jiin¹³ jaain²¹ jo 'in cwooi²¹ tyí² tya'a.

11

'E²e Jesús tsá² tya'a xiiala faa²¹ tsá² júu³ tyú²

¹ Cafu mo gali² gafaa²¹ Jesús júu³ tyú² joon mo ngayuui¹³ gafaa²¹a joon jaain²¹ jee²¹² tsá² tya'a gasii²¹i Jesús:

—Ña'ñu¹u', 'e²'e jna'a xiiala faa¹³a'a júu³ tyú² la ga'e² Wó³ tsá² tya'a.

² Joon gajin² Jesús:

—Mi fó²oo' júu³ tyú² tyii' fá²aa' la lo:

Ña'ñu¹u' tyín¹u'un ñu'fú² tyi'i.

Jiin¹³ 'nu-u 'in tyú¹ la jee²¹² jileei²¹ 'in seein²¹.

Tyuu²¹ to² jna'a.

Fu ñu'fú² jilaa²¹ ili² jiin¹³ la 'iin²¹²u'un.

Jmáa² jon ni cwoo¹³ juncwii²¹.

³ Cwo³o jna'a 'e liin¹ 'e tyée³e'e jmi²¹² no.

⁴ Joon 'ín¹u'un tsaa² tyii'i tsu la joon jon jna'a 'ín²moo'o tsaa² tya' jileei²¹ 'in gajmaa¹a 'e gó² tyii'i.

Un'øø¹u'u jna'a 'e jo 'naa¹³a'a tsaa².

⁵ Gajin²in jon Jesús gasii²¹i 'ido:

—Jmoo¹³du' cwáain¹ lawa jaain²¹ jee²¹² 'naa' 'in 'aa¹i jaain²¹ tsá² seein²¹ tyú² coon¹³. Joon la

'woo¹ tyíia² núu¹ ngóo¹-o fu tya' 'ido. Joon gasii²¹i 'ido: "Jmáa² fee¹-'o'o, tyí³ta'a 'ni¹ 'iñi¹ 'ná³aa. ⁶ Tsu jaain²¹ tsá² seen²¹na tyú² coon¹³ sá² coon²¹ li jaa¹²i. Joon gacwaa¹²i fu tyiia joon jo 'ee 'óo³oo coonti wa'a 'e cwo³oo." ⁷ Joon 'in dogi gajin²in ca ti tsi inu li raain²¹: "Jo untyí²u jna tsu sijni¹ 'nú³uu. Joongi yuu²¹ tyiia tee¹³mo coon¹³ jna cwuu²¹mo ni coo'mó². Jo lí² raan²¹na wa'a 'e lí² cwo³oo 'nu coonti." ⁸ 'E la ja²mo fo³oo —jin² Jesús— fiin¹³ jo roon¹on 'e cwo²o 'ido tsu 'wii¹³ tsá² seein²¹ tyú² coon¹³on do ilí² roon¹on cwo²xu 'ido la coon²¹ 'e jo untyí²gi 'ido 'ii. Joon cwo¹o jiin¹³ 'e 'ná¹xu. ⁹ 'E la joon fuu²¹²uu 'naa', mí²ii' tyani Dios tsu joon cwo²o 'naa'. 'Nee¹³naa' tsu joon tyee²¹moo'. Pó²oo' 'ooca'nú¹ tsu joon inaa²¹o. ¹⁰ Tsu jileei²¹ 'in mí¹ 'ii²¹mo. Joongi jileei²¹ 'in 'noo² tyiia¹³o. Joongi jileei²¹ 'in pó² 'ooca'nú¹ naa²¹o tya' 'i.

¹¹ 'Jmoo² joon² jaain²¹ 'naa' líi¹naa' tsacóøi¹³, ¿ti cwó²oo' yuu²¹ tyii' coon²¹ cuun²¹² wa mo gamii¹i 'iñi¹? ¿Ti cwoo¹³naa' jaain²¹ mii²¹ wa mo móo¹i joo²¹ taai² jmii²¹, ¹² owa cwoo¹³naa' 'ee jaain²¹ ticún³ wa mo gamii¹i coon²¹ mootú²? ¹³ Pe wana 'naa', 'in jo tyú¹naa' cwó²oo' yuu² tyii' 'e tyú² xiiati líi¹gi icwo²o Ña'ñu¹ tyiin¹ ñu¹fú² 'in Espíritu Tyú² tya'a tya' jileei²¹ 'in mí¹.

Cwo² tsá² tsaa² Jesús 'e coon¹³ 'ii²¹ tya' 'in 'líi¹³ jmoo¹o

¹⁴ Seein²¹ jaain²¹ tsá² 'in ga'í² 'in 'líi¹³ alma tya'a. Joon jo cwo¹ faa²¹ 'ido. Mo gatyii¹ Jesús

'in 'lɪi'¹³ 'yuui alma tya'a galí²-i faa'²¹o. Joon lɪi'¹ ganga'goo²¹-tsi tsá² 'elo. ¹⁵ Pe 'in lɪi'¹³ gi gajin'²in:

—'In tsañɯ¹ lo 'wooi¹ 'in 'lɪi'¹³ coon'¹³ 'ii'²¹ tya' Beelzebú 'in tyɥ'² to² 'ii.

¹⁶ 'In xeei'²¹ gi gali'iin'²¹² in coon'²¹ du cwáain¹ xi-iala lɪi'¹ Jesús joon gamɪi'¹ coon'²¹ milagro. ¹⁷ Pe ñii'¹ Jesús 'ee 'i¹-tsi 'in tsá² do. Joon gasɪi'²¹ 'ii:

—Lawa coon'²¹ fuu²¹ 'e tún² 'ii'¹³ lɪi'² joon tɪi'¹ jee²¹² yaa-i. 'E fuu²¹ do jo taa'²¹a. Joon wana tɪi'¹ tsá² la 'oo'²¹ ruu'²¹ i tsi inɯ¹ jo taa'²¹a. ¹⁸ ¿Xiiala ilí² tyɥ'² Satanás to² wa'a téen¹ in jiin'¹³ la 'ña'a? Pe 'naa' fó²oo' 'e 'wóo³na 'in 'lɪi'¹³ coon'¹³ 'ii'²¹ tya' Beelzebú. ¹⁹ Wana jmáa³aa la joon, ¿iin coon'²¹ cwo¹ 'ii'²¹ tsagoo²oo' wa'a 'wooi¹ 'ido 'in 'lɪi'¹³ taai² alma tya' tsá²? Coon'¹³ to² 'e jmoo¹ 'ii-o cwoliñi¹ tsá² 'e li' cɪi'¹² fó²oo'. ²⁰ Coon'¹³ 'ii'²¹ tya' Dios 'wóo³na espíritu gó² —jin'² Jesús—, joon coon'¹³ 'e joon 'øøi'²¹-tsi tsá² 'e nigacwa¹ 'ii'²¹ tya' Dios jee²¹² 'naa'.

²¹ 'Lawa jaain²¹ tsañɯ¹ pí²-tsi joongi 'oo¹o ñi'³ wa'a un'øøi¹ 'ña'a joon jøø²o tya'a. Jilaa'²¹ 'e si'móo¹ tya'a jo lí² coon¹ tsá² coonti. ²² Pe wana tyíia¹ jaain²¹ 'in pí²gi-tsi lagi 'ii joon lii'¹ 'ii. Joon 'woo²¹-o jilaa'²¹ ñi'³ tya'a 'e gajmaa¹ 'e jo cu²-tsi. Joon gajmaa¹ mai'²xɥ ce jilaa'²¹ 'e ga'wo²o tya' 'ido.

²³ 'Jileei'²¹ 'in jo faa'²¹ tyɥ'² tyíia 'laa'²¹a faa'²¹a tyíia. Joongi jileei'²¹ 'in jo jéei¹ tsá² 'e uncaain²¹ coon'¹³ jna jmaa¹a 'e 'eei¹ tsá² jna.

'Ee'¹³ Jesús tsá² xiiala lɪi'² espíritu gó²

²⁴ Faa'²¹ gi Jesús jin'²in:

—Mo cwo^{'h1} espíritu gó² tya' tsá² ngi¹o la caain²¹ cwoo^{'13} tyuun²¹ 'noo^{'21}o li ján². Joon mo jo tyii^{'1}a joon 'i¹-tsi: “Nii^{'13} moo fu tyiia li gajúu³uu.” ²⁵ Mo gatyee^{'12}i joon ní²in 'in tsañu^{'1} do lawa coon²¹ 'ná¹ 'e líi² joongi sii^{'1}i tyú². ²⁶ Joon tsaa^{'21}o tsate^{'2}e dyái^{'1}gi espíritu 'in 'líi^{'3}gi. Joon jilee^{'21}mo itsataa^{'2}i tya' 'in tsañu^{'1} do. Joon líi¹ galigoo^{'21}gi seein²¹ 'in tsañu^{'1} nano lagi mo jéei¹.

'E jløø^{'3}mo la jai^{'2}

²⁷ La 'h^{'212} siin^{'12} Jesús faa^{'21}a 'elo jaain²¹ tsamí² jee^{'212} 'in tsá² do ga'oo¹o jin^{'2}in:

—¡Líi¹ tyú^{'1}-i 'in ningatyéein¹ 'nə joongi 'in gacwo¹ tuu^{'21} cu^{'2}u!

²⁸ Jesús-gi gajin^{'2}in:

—¡Pe líi^{'1}gi tyú^{'1}i 'in ganúu² joongi nuu^{'13}o júu³ tya' Dios!

Tsá² gó² mñ^{'1}i coon^{'21} milagro

²⁹ La 'h^{'212} joon líi¹ ngafúui¹ tsá² la cu^{'2} li' li siin^{'12} Jesús joon ga'láa² Jesús 'wii^{'212} gafaa^{'21}a sii^{'21}i 'ido:

—Tsá² gó² 'in seein²¹ nano mñ^{'1}i coon^{'21} li² milagro. Pe jiin^{'13} coon^{'21} li² ilisá² tya' 'in tsá² no jiin^{'13} la li² gacwoo¹ jaain²¹ tsá² 'in gacwo¹ júu³ tyú² calii sii^{'21} Jonás. ³⁰ Lawa Jonás, 'ii jaain²¹ lawa coon^{'21} li² 'e galí² tya' tsá² seein²¹ Nínive. La joongi jna 'in Ruu^{'21}na Tsá², jna-a lawa coon^{'21} li² tya' tsá² seein²¹ nano. ³¹ Mi 'ín² fu juncwii^{'2} ilí^{'2} 'ii^{'21} tya' tsá² seein²¹ nano jaain²¹ 'in tyu^{'2} to² coon^{'21} fuu^{'21} náa^{'1} li' cwoo^{'21} tooin^{'212} li' yuui^{'2} ñi^{'1} niroon^{'21} nijmáa^{'1}a 'ii^{'21} tya'a tsu 'ii gajó² li wiingí ni cwoo^{'13} fu juncwii^{'21} 'e janúu^{'2}du jilaa^{'21} 'e jmñ^{'1}-tsi Salomón. Joon 'elo

seen²¹ mo jaain²¹ 'in feei¹gi lagi Salomón. ³² Jileei²¹ tsá² seein²¹ fuu²¹ Nínive do mi 'iin² fu juncwii²¹ niroon²¹ mi jmáa¹ Dios 'ii²¹ tya' tsá² seein²¹ nano. Joon icwoo¹ tsaa² tya'a. Tsa tsá² seein²¹ Nínive do gaunsi²¹ mo 'e 'i¹-tsi mo ga'íi² Jonás do júu³ tyá² tya' Dios. Joon nano lo-o seein²¹ jaain²¹ 'in tyúi¹gi lagi Jonás.

Jí² coo²¹ tya' tsá²

³³ Ce jiin¹³ jaain²¹ jo 'in dyi² coon²¹ jí² joon sii²¹i coon²¹ li 'uui²¹ jon'gi na' coon²¹ cwóo¹. Sii²¹i tsá² coon²¹ yu'-u joon jnéei² tya' tsá² 'in taai². ³⁴ Unni² tsá² 'e lí lawa coon²¹ jí² coo²¹ tya' tsá² wana tyá² unni² tsá² la joon jon róøi³ coon¹³ 'e tyá² la tóøi². Joon ngii¹ li jná². Pe wana gó² unni² tsá² la joon jon gó² la tóøi². Ngii¹o li nuu²¹. ³⁵ Tíi²mo'o ní²i 'e tyá² 'e jo ngí²i li nuu²¹. ³⁶ Wana røø²¹u coon¹³ 'e jí² do jiin¹³ capi² jo 'ii²¹gi nuu²¹ la joon jon nijóø²o'o coon²¹ tyaa² lawa mo coo²¹ jí² jnéei² tyi'i.

Jí²mo Jesús tsá² fariseo

³⁷ Mo gatséi¹ gafaa²¹ Jesús 'elo jaain²¹ tsá² fariseo gatøø¹o Jesús fu tya'a 'e dø²ø. Ga'í² Jesús joon gacwoo²¹ tí' mesa. ³⁸ Ganga'goo²¹-tsi tsá² fariseo do mo ganí²i 'e jo gauntiin¹²in Jesús 'e run²un cwoo²¹ jiin¹³ la tiisi² la na'gi dø²ø. ³⁹ Pe joon gajin² Jesús:

—'Naa', tsá² fariseo, ruun¹³naa' jiin¹³ lí' caluu coon²¹ vaso coon¹³ wúun¹ pe 'naa'gii' lí' tsi sirøø²¹moo' coon¹³ jilaa²¹ 'e niga'uun²¹²uun' joongi coon¹³ jilaa²¹ 'e nigatyáa²aa' coon¹³ 'e gó². ⁴⁰ ¡Tsá² bón¹ 'naa'! ¿Tí jo ní²ii' 'in gajmaa¹ lí'

caluu 'ii-gi jon gajmaa¹ li' tsi? ⁴¹ La joon cwoo²¹xuu' tsá² tañí² 'e dø¹²ø 'uunñi² tyii' la joon jilaa²¹a nili² tyú² tyii'.

⁴² 'Fúu² 'naa' tsá² fariseo, cwo²'naa' Dios diesmo tya' jilaa²¹ 'oosee²¹² coon¹³ jilaa²¹ 'oo² ruda coon¹³ jilaa²¹ nii²gi 'oonuu²¹, pe coonti jo unjii² 'naa' 'e jmaa²aa' 'e tyú² tya' tsá² jon'gi 'iin²¹²'naa' Dios. 'Elo-ogi 'ná¹ jmaa²aa' la jéei¹gi. Pe la joon jon jo 'iin²-oo' 'e jmaa²aa' 'e xiia²¹gi do.

⁴³ 'iFúu² 'naa' tsá² fariseo, 'iin²¹²'naa' ní²ii' li tñi² cwa² 'in tyiin²mo inuu cwo¹ tyii' sii²¹ sinagogas! Joongi 'iin²¹²'naa' 'e li'gøø¹²mo tsá² 'naa' mo ngí²ii' jee²¹² 'nú¹.

⁴⁴ 'iFúu² 'naa' tifo² tya' ley coon¹³ 'naa' tsá² fariseo! Li' cñi¹²i jmoo²oo' 'e 'é²ee' tsá² no. Líi¹'naa' la li 'e 'aan¹ roon¹ jo jné³in do-o. Jilee²¹mo tsá² ngí¹mo li ni do-o mo jo li²i.

⁴⁵ Joon gañii¹i jaain²¹ tifo² tya' ley jin²in:

—Tifo², jilaa²¹ 'e fó²o no lawa'a 'e fu²u jna'oo'o.

⁴⁶ Joon gajin² Jesús:

—iFúu² 'naa' jon tifo² tya' ley! Coon¹³ tñi² tyii' cwó²oo' tsá² coon²¹ laa²¹² 'e jo roon²¹ jiin¹³ jaain²¹. Joon jogi 'iin²¹²'naa' uncóon¹³oon' jiin¹³xu.

⁴⁷ 'iFúu² 'naa', jmoo²¹oon' ni'aan¹ tya' tsá² 'in nigacwo² júu³ tyú² cali 'in nigangaai¹² 'lii²¹² tsacøøi¹³ tyii' cali! ⁴⁸ La no-o 'øøi²¹-tsi 'e røø²¹ sí¹³'naa' coon¹³ 'e gajmaa¹ 'lii²¹² tsacøøi¹³ tyii'. 'Ii-o nigajngaa¹²i joon 'naa'gñi¹ jmoo²¹oo' ni'aan¹ tya'o.

⁴⁹ Joon ñi² Dios mo nigajin²in: “Sí³na tsá² cwo² júu³ tyú² tyiia coon¹³ 'in líi¹³gi tsá² tya'a joon 'in

líi¹³ ijnga² mo 'in líi¹³ gi 'øø¹ mo.” 50 'Wii¹³ joon tsá² seein²¹ nano nityii²¹ o cwáain¹ tya' tsá² 'in nigacwó² júu³ tyú² tya' Dios 'in nigajúin¹ ca mo nigaroon¹ cwoo¹³ juncwii²¹. 51 Ityi² jmi¹ 'øøi² ca Abel joongi ca tí² Zacarías 'in nigajngaa¹³ i 'oo² cwo¹ do. 'Wii¹³ joon fo³ oo icon¹ Dios cwáain¹ tya' 'in nigajúin¹ la joon 'in seein² nano icon¹ cwáain¹ tya'a.

52 'íFúu² 'naa' tifo² tya' ley! Tsu ñi² 'naa' xiiala li cwii¹ in tsá² Dios pe yaaigii¹ jo mo jmaa² aa' jogi cwó² oo' 'e licwii¹ in 'in xeei²¹ Dios.

53 Mo gasii²¹ Jesús 'ii 'elo 'in tifo² tya' ley do coon¹³ tsá² fariseo líi¹ gati² 'nii²¹ tsi 'ido tya'a. Joon ga'láa² 'wii²¹² gauntyí² coon¹³ júu³ 'láai² líli¹. 54 Coon²¹ cwáain¹ wa'a isá² coon²¹ júu³ 'e xiiala i'nii¹ ni do.

12

'E² e Jesús tsá² 'e jo jmoo¹ o la jmoo¹ o tsá² tajuui²¹

¹ La jee²¹² joon galicaain²¹ tsá² fúui¹ líli¹ ca 'øøi²¹ tsaruu²¹ i la jaain²¹ la jaain²¹. Joon ga'láa² Jesús 'wii²¹² sii²¹ i tsá² tya'a:

—Lii³ jmaa² aa' coon²¹ tún² 'e 'i¹ tsi tsá² fariseo no. Jmoo¹ o lawa 'in tyú¹ mo 'ii. ² Tsu jiin¹³ coon²¹ júu³ 'uuin²¹ 'e sá² wa'a jo líi¹ tsa². Jon'gi jiin¹³ coon²¹ 'e si'mó¹ wa'a jo li sá² júu³. ³ Joongi la joon jon wa'a 'e nifaa²¹ tsá² linuu²¹ inuu joon lijmi²¹². Joongi jilaa²¹ 'e sii¹ tsá² 'uuin²¹ 'e jni¹ 'nú¹ inúu² cayu¹ 'nú¹.

'In jo cwooi¹ 'gøøi²¹ tsá²

⁴ Faa²¹ gi Jesús:

—La lo-o fuu²¹²uu 'naa' 'wii'¹³ tyú²-u seen²¹na coon¹³ 'naa'. Jo foo¹³naa' 'in jngaai'¹³ tsá² pe mi yuu¹³ joon jo 'e sá²gi jmaa¹a. ⁵ Fuu²¹²oo 'naa' 'in cwooi¹ jmaa²aa' 'gøø'²¹naa'. Jmaa²oo' 'gøø'²¹naa' 'in mi yuu¹³ jngai'² tsá² tyu²o jon to² 'e tsalín² li 'lii'³. Jmaa²oo' 'gøø'²¹naa' 'ii.

⁶ '¿Ti jo 'nii¹ tsá² 'ñeei² tón¹ coon¹³ jee²¹² tún² wi³? Pe Dios-gi jo 'ín²-tsi ce jii¹³ jaain²¹ tón¹ do. ⁷ Ca jilaa²¹ jñú² tsi³ mooty²ii' nigaun¹³ Dios la ca mi³ la ca mi³-i. Jo jmaa²aa' 'goo²¹ tsu tyín¹gi 'naa'a lagi tón¹ fúui¹gi.

'Ná¹-a røøi¹ tsá² 'e cwii¹in Jesucristo tyani tsá²

Faa²¹gi Jesús:

⁸ —'E fuu²¹²uu 'naa', jileei²¹ 'in jin²in 'iin jna tyani tsá², jna-a jon, 'in Ruu²¹na Tsá², ifo³oo jon 'e cwii¹na 'ii tyani ángeles tya' Dios Jmii²¹. ⁹ Pe jileei²¹ 'in jo røøi²¹ cwii¹in jna tyani tsá² la joon jon jna jo røø¹na 'ii tyani ángeles tya' Dios.

¹⁰ 'Doñi'iin 'in gafaa²¹a 'laa²¹ tyiia 'e Ruu²¹na Tsá², lí²-i 'ín²mo tsaa² do tya'a pe jileei²¹ 'in faa²¹ júu³ 'laa²¹ tya' 'in Espíritu Tyú² tya' Dios jo lí² 'ín²gi 'e tsaa² do tya'a.

¹¹ 'Mi tsajéi¹³ tsá² 'naa' inuu cwo¹ si tyani 'in jmoo¹ 'ii²¹ 'ee si tyani tsaa²to² 'ee jo cuu¹³-oo' xiiala ifó²oo' si xiiala ingí²ii' 'ee. ¹² Mi tí² 'ii²¹ joon i'ee²¹² 'in Espíritu Tyú² tya' Dios 'naa' xiiala 'ná² fó²oo'.

Fo' 'íi¹ mo sá² cuu²

¹³ Jaain²¹ jee²¹² tsá² do gasii²¹i Jesús:

—Tifo'², sii'¹³ ruu'²¹ na cwocwoo¹-o jiin'¹³ tyíia'³ 'e gatíi'² na.

¹⁴ Joon gajin'² Jesús sii'²¹ i 'ido:

—Tsañuu'¹, ¿'iin gajin'² 'e líi'¹ na tsaa'to² si 'in jmoo¹ jmai'xuu jee'²¹² 'naa' 'ee?

¹⁵ Gajin'² o jon:

—Tyaan² duu' cwáain¹ joongi un'øøi'¹³ yaanaa' wana caníi'² 'iin²¹² naa' cuu² tsu fu juncwii'²¹ tya' tsá² jon' wa'a jilaa'²¹ 'e 'oo¹ tsá².

¹⁶ Joon gasii'²¹ i 'e cwáain¹ lo:

—Galiseein²¹ jaain²¹ tsá² sá² cuu². Joon cwoo'¹³ 'wó² tya'a líi'¹ 'láai'² garoo²¹ 'e gajñii'²¹ do. ¹⁷ Joon 'in tsá² sá² cuu² do ga'i¹-tsi: “¿'Ee ijmaa³ aa coon'¹³ jilaa'²¹ 'e garoo²¹ tyiia lo? Jo 'óo³ gii xiia' li to³ oo.”

¹⁸ Joon ga'i¹-tsi jin'² in: “Liñi'³ oo xiiala ijmaa³ aa. Cii'¹³ moo jilaa'²¹ 'nú³ uu lo. Joon ijmaa¹³ aa 'e fee'¹ gi. Joon do-o i'máa³ aa jilaa'²¹ 'e roo²¹ tyiia coon'¹³ jilaa'²¹ 'e 'óo³ oo. ¹⁹ Joon ifuu²¹² uu 'ñii'a: Alma tyiia, cwo'i'² i 'woo'²¹ o tsu 'láa² mo 'e nisi'mo² o. Taa'²¹ o tya' 'láa² mo jiin²¹. 'iin²¹ in, tyee'²¹. Unjløøi'¹³ 'wo'o.”

²⁰ Pe Dios gasii'²¹ 'ii: “Tsañuu'¹, 'in jo 'øøi'²¹-tsi 'nu. Nano-o ijuun²¹ mo'o. Joon jilaa'²¹ 'e 'oo² o'o, ¿'iin lí² tya'?” ²¹ La joon tsangii'¹ i 'in tsá² 'in 'iin²¹² 'e sá² tya' 'ña'a 'láai¹ líli¹ pe joon tañíi'² mo tyani Dios 'i —jin'² Jesús.

Un'øø'² mo Dios jóon¹ on

²² Mo ngayuu¹³ joon²¹ gasii'²¹ Jesús tsá² tya'a:

—'E joon fuu²¹² uu 'naa'. Jo cuu'¹³-oo' coon'¹³ jilaa'²¹ 'e cøø² øø' taa²¹² naa' fu juncwii'²¹ jon'gi coon'¹³ siin'² in' 'e cii'² ii'. ²³ Fu juncwii'²¹ tya' tsá² 'e

tyiin²gi lagi 'e dø¹² tsá². Joongi 'e cuerpo tya' tsá²
 tyiin²gi lagi siin³ tsá² 'e tyi'²i. ²⁴ Tyaan²duu' cwáain¹
 lawa jaain²¹ tyalaa²¹ jo jñii¹i jon'gi roo¹ tya'a jon'gi
 'oo¹ li' 'má¹ jon'gi tyuu²¹ sá² li to²o. Pe Dios cwoo¹
 'e gø¹²ø. Joon 'naa', tyiin²gi 'naa' lagi ton¹. ²⁵ ¿'lin
 jee²¹² 'naa' 'e 'áai¹gi cu²-tsi gajmeei¹ 'ña'a coon²¹
 ñii²gi coon¹³ 'e cu²-tsi do? ²⁶ Wa jo lí² jmaa²aa'
 ce jiiin¹³ 'e xugi coon¹³ 'e cu²-'oo', ¿'ee li' cu²-'oo'
 coon¹³ jilaa²¹ 'e fee¹gi? ²⁷ Tyaan²duu' cwáain¹
 xiiala cwáain¹ lí³ 'e jo 'ee to¹ jmoo¹o. 'E la ja²mo
 fuu²¹²uu 'naa', ca 'lii²¹² røøi¹³ Salomón jo galisá²
 siin³ 'e 'ya²gi tya'a lagi 'e lí³ do. ²⁸ Wana ijmá¹
 Dios 'e 'ya²gi 'oonuu²¹ 'e sá² nano jee²¹² tyiia²¹
 joongi mi jná² tsa'oo²¹ ijún² coon¹³ jí² 'e ja²mo ityi²
 Dios 'naa' 'mi². ¡Tsá² 'in jo tsáai¹-tsi 'naa'! ²⁹ Jo
 ngí²ñi' 'e cu²-'oo' 'e 'nó²oo' 'e cøø²øø' joongi 'e 'ú²uu'.
³⁰ Tsu tsá² 'in jo tsáai¹-tsi Dios 'in seein²¹ fu juncwii²¹
 ngi¹o 'noo²¹o jilaa²¹ 'elo, pe 'naa' seen²¹mo jaain²¹
 Ñú²uu' 'in ñi¹ jilaa²¹ 'e 'ná²gi tyii'. ³¹ 'Áai¹gi tyú² wa'a
 'e cwooi¹³naa' yaanaa' 'e tyu² Dios to² 'naa' joon
 i'ii¹³mo jilaa²¹ 'elo.

Jilaa²¹ 'e tyú² fu ñu² fú²

³² Faa²¹gi Jesús:

—Tsá² tyiia, jo jmoo²giñi' 'goo²¹-'oo'. Tsu xuu 'naa'
 pe Ñú²uu' 'áa¹mo 'yáai²-tsi cwo¹o 'naa' to² 'e 'oo¹o.
³³ 'Ní²ñi' jilaa²¹ 'e sá² tyii' joon cwó²oo' 'in sityéein¹
 jmñi²¹². Jmaa²aa' la joon coon²¹ tuloo²¹ tyii' 'e jo
 litsáai¹ joon 'áai¹gi ilisá² tyii' fu ñu² fú² 'e jo tya¹.
 Jileei²¹ 'uun²¹ jo lí² tsataai² do jon'gi joo¹³ fu² lí²

ngí¹. ³⁴ Xiia¹ li 'óo²oo' jilaa²¹ 'e 'yaai²¹-'oo' do-o jon i¹-'oo'.

'Ná²-a náa¹ tyú² tya' tsá²

³⁵ Faa²¹gi Jesús:

—'Ná²-a tyá²aa' tyú² tyii'. 'Ná²-a téen³naa' coon¹³ jí² 'e coo²¹. ³⁶ Jmáa²aa' lawa tsaleei¹³ 'in sijéen¹³ in fii²¹²i. Mi cwaa¹i fii²¹²i li cui² cwoo²¹ tsá² joon pó² 'ooca'nú¹ do tsifu lí² no²¹o 'ooca'nú¹. ³⁷ Áa²mo tyú² 'ii²¹-tsi 'in tsa'leei¹³ do 'in jo cwuu²¹i mi cwai² fii²¹²i. Tsu júu³ ja²mo fuu²¹²uu 'naa', 'in fii²¹²i do ityá² tyú² siin³ 'ido joongi iunjí²mo 'ido. Joon ityú² to² cwá¹ tsá² li si² mesa 'e dø²ø. Joon cwaa²¹o dø²ø. ³⁸ Fiin¹³ la 'woo²¹ tyiaa² núu¹ cwaa²¹i si la ngóo¹ ca jná² 'ee tyú² 'ii²¹-tsi tsa'leei¹³ wana 'in jnaa¹-tsi mi tyee¹³i fii²¹²i do. ³⁹ Joon cwoliñi²ii' 'elo, wana jaain²¹ tsá² fii²¹² 'nú¹ ini¹ 'ee 'ii²¹ cwée¹i 'uun²¹ nijmaa¹o li²o. Joon jo ná¹ 'núu¹u 'e jmá² 'ido 'uun²¹. ⁴⁰ La joon jon 'naa' cwotyá²aa' tyú² tyii' tsu coon²¹ wa jo 'i¹-'oo' ijó¹ 'in Ruu²¹i Tsá² —jin² Jesús.

Lawa tsa'leei¹³ 'in tyúi¹ coon¹³ 'in jo tyúi¹

⁴¹ Joon gaunngii¹i Tú³ sii²¹i Jesús:

—Ña'ñu¹u, ¿ti gafaa¹³a 'e cwáain¹ lo jiin¹³ tyi-jna'a owa'a tya' ce jileei²¹ tsá² 'ee?

⁴² Jin² Jesús:

—¿'lin tsa'leei¹³ 'in tyúi¹ joongi 'in 'øøi²¹-tsi mo tyú² fii²¹²i to² 'e tyaa¹ cwoo²¹ jileei²¹ tsá² taai² inuu 'e cwoo¹ 'e dø²ø mi tí² 'ii²¹? ⁴³ Áa¹mo tyúi¹ 'in tsa'leei¹³ mi tyeei¹² fii²¹²i tyee¹³mo 'ido jmaa¹a la to² nigatyú²u. ⁴⁴ 'E la ja²mo fo³oo, 'in fii²¹²

do nityaa¹o cwoo²¹ 'ido jilaa²¹ 'e 'oo¹o 'e tyu²
 'ido to². ⁴⁵ Pe wana 'in tsa'leei¹³ do 'i¹-tsi 'e
 li'hi²¹² mogi fii²¹² do tyee¹²i joon 'lāa² 'wii²¹² jii²in
 'in tsa'leei¹³ catyaa²¹ do. Joongi 'lāa² 'wii²¹² gø²ø
 joongi 'uun²¹o. Joon li'ii²mo. ⁴⁶ Joon 'in fii²¹² do
 ijó¹ coon²¹ jmi²¹² 'e jo sijée¹³in tsa'leei¹³ tya'a do.
 Jon'gi ñi¹ 'ee 'ii²¹. Joon líi¹ i'e²e 'ido wúu¹. Joon
 idye²mo 'ido fu li 'ii²¹ coon¹³ jileei²¹ 'in jo nuu¹²u.

⁴⁷ 'Jileei²¹ tsa'leei¹³ 'in ñii¹o jilaa²¹ 'e 'iin²¹²in
 fii²¹²i pe jo tyaa¹ tyú² jon'gi unjii²i i'e²o wúu¹ joongi
 ijmee¹³mo líli¹. ⁴⁸ Pe jileei²¹ tsa'leei¹³ 'in jo ñii¹
 pe jmoo¹-o jiin¹³ 'e tíi²i xugi wúu¹ iní² 'ii. 'In
 nigacwo²o Dios 'lāai²gi imí¹ jon Dios 'lāai²gi. Joon
 'in jo cu²-tsi coon¹³ líli¹ imí¹ 'ido 'lāai¹gi.

Gajó¹ Jesús wa'a jmáa¹a tún² 'ii¹³ tsá²

⁴⁹ Joon faa²¹gi Jesús:

—Gagoo²¹² jna ga'uu²na jí² ni cwoo¹³ fu
 juncwii²¹. Joon tsei² nisijaan¹oo wa'a icoo²¹.
⁵⁰ 'Ná²-a tsangí¹na coon²¹ 'e la jai². Joon lí² móo³oo
 wúu¹ ca gatséi². ⁵¹ ¿Tí líi²naa' 'e gagoo²¹²oo 'e sín¹
 tsá² røø² coon¹³ tsaruu²¹i nicwoo¹³ fu juncwii²¹?
 Fo³oo 'e jo la joon. Jiin¹³ gagoo²¹²oo wa'a jmáa³aa
 'ii¹³ tya' tsá². ⁵² Tsu nano la ngóo¹ 'naai¹³ 'in tsá²
 coon²¹ inuu ilíin² tún² 'ii¹³. Wana néei¹ 'ñéi² tsá²
 tsi coon²¹ inuu gaai²¹ ili'ee²¹i 'in gáí¹ do, joon
 'in gáí¹ do ili'ee²¹i 'in gaai²¹ do. ⁵³ 'In jmii²¹ do
 niseein²¹ gó² coon¹³ jóon¹on. La joon gó² sein²¹
 jóon¹on coon¹³ jmii²¹. Joon sáa³gi sein²¹ gó²
 coon¹³ jamí¹i. Jamí¹i la joon jon sein²¹ gó²
 coon¹³ sáa³a. Joon 'yiiiaunsáa³a niseein²¹ gó²

coon¹³ tsaunloo²¹ tya'a. Joon tsaunloo²¹ tya'gi niseein²¹ gó² coon¹³ 'yiiaunsáa³a.

Tí²mo tsá² coon²¹ cwáain¹ xiiala ngóo¹ tiempo

⁵⁴ Gasí²¹i jon Jesús tsá²:

—Mo moo^{2oo} rón² jní¹ li' li yuui¹² ñi¹ joon jin² tsá² ijó¹ jmí¹. Joon 'e la joon lí². ⁵⁵ Joon mo 'í¹ tyí² li' tooin²¹² li yuui¹³ ñi¹ joon jin² tsá² ilityí² 'yiia²¹ no. Joon 'e la joon lí². ⁵⁶ 'Naa', jlí¹naa' tsá² 'in jo untiin¹³ 'e 'é²ee' tsá²! Tyú²-u nui² 'naa' xiiala lí² juncwii²¹ joongi cwoo¹³ fu juncwii²¹. ¿Xiiala jo ñí²i' 'ee jiin²¹ taan²¹²naa'?

Cwoján² mñ¹³ 'e seen²¹un coon¹³ tsá² 'in 'eei¹ 'nñ

⁵⁷ Faa²¹gi Jesús:

—¿'Ee li' jo jmaa^{2aa} 'ii²¹ la 'oo²¹ yaanaa' coon¹³ coon²¹ 'ii²¹ 'e tyú²? ⁵⁸ Wana 'in jmoo^{1o} tsaa² tyi'i joon cwóo^{2o} coon^{13on} tyani tsaa^{2to} pe 'nñ-u jmaa^{2a} coon²¹ tún² coon^{13on} la 'í²¹² cwolíin^{2naa} tya'i fu. Joon jo tsajéei¹ 'nñ tyani 'in jmoo^{1o} 'ii²¹. Tsu 'in jmoo^{1o} 'ii²¹ dogi nijaan²¹ⁱⁿ 'nñ miyóo¹³. ⁵⁹ Joon miyóo¹³ dogi tsajéei¹ 'nñ 'nñí³. 'E la ja^{2mo} fo^{3oo} jo júu^{13u} do ca gatyí²ⁱ 'e røø^{2u} tya'a joon gatsee²¹ coonti.

13

'E tyiin^{2gi} 'e unsíi² tsá² 'e 'í¹-tsi

¹ Jee²¹² jmñ²¹² joon gatyaliin² tsá² sií²¹ⁱ Jesús xiiala gajngaa¹²ⁱ Pilato tsá² seein²¹ Galilea. Joongi xiiala gacaai²¹ Pilato jmí¹ 'óø²ⁱ 'in tsá² do jmí¹ joo²¹ núu³ 'e gajngaa¹³ⁱ 'in tsá² do tya' 'e un'goo²¹ Dios. ² Joon gajin² Jesús:

—¿Ti 'i¹-'oo' 'e jilaa²¹ 'elo nigangíi¹ 'in tsá² seein²¹ Galilea do tsu 'áai¹gi røøi²¹ tsaa² lagi 'in tsá² ca tyaa²¹ do 'in seein²¹ Galilea? ³ Pe jna fo³oo jon' la joon. Joon wana 'naa' jo unsí²naa' 'e 'i¹-'oo' la joon jon ijuun²¹mo 'naa'. ⁴ ¿Ti líi²naa' 'e 'áai¹gi røøi²¹ tsaa² 'in dyajñéi² tsá² gajúin¹ do mo gacii²¹ 'e po² níi¹³ tyá' Siloé? ¿Ti 'áai¹gi røøi²¹ tsaa² 'ido lagi jileei²¹ 'in néei¹ Jerusalén? ⁵ Pe jna fo³oo jon' la joon. Joon la joon wana 'naa' jo unsí²naa' 'e 'i¹-'oo' la joon jon i'ín²mo 'naa'.

Júu³ tyá' 'mocwarí³ 'e jo 'oofuu²¹ tsí³

⁶ Joon gajin² Jesús 'e cwáain¹ lo tyá' 'in tsá² do:

—Jaain²¹ tsañuu¹ ní'oo¹o 'mocwarí³ sijná² cwoo¹³ 'wó² tyá'a. Joon ngajóø²ø wana tsí³ cwarí³. Pe jo 'ee gatsaa²¹a ce jiin¹³ coon²¹. ⁷ Joon gasii²¹i 'in tsá² jóø² cwoo¹³ 'wó² tyá'a do: “Jóø²du', ningóo¹ 'ni¹ jiin²¹ góo³oo ga'naa¹³aa cwarí³ 'e² 'mó² lo pe jo mo gatsaa¹³aa. Tyuu¹³ coonti 'e 'mó² no tsu li' ti' jmoo¹gi jín¹ cwoo¹³ 'wó².” ⁸ Pe 'in tsá² jóø² cwoo¹³ 'wó² do gañii¹i: “Ñi'fii²¹i', cwojan¹du' coon²¹ jiin²¹gi. Joon nogi tyí³aa jla¹ cwoo¹³ joon to³oo 'oo³. ⁹ Jongaa²¹mo wana nicwo¹, wana jo gacwo¹ joon tyu³oo.”

Un'láai² Jesús jaain²¹ tsamí² 'in tuu²¹ moo'wó¹ mo jmí²²¹² 'ii²¹ 'woo²¹ tsá²

¹⁰ Coon²¹ jmí²²¹² 'ii²¹ 'woo²¹ tsá² Jesús 'yuui cwo¹ 'e²e tsá². ¹¹ Joon do-o 'yuui jaain²¹ tsamí² ningóo¹ dyajñá² jiin²¹ 'e 'yuui jaain²¹ espíritu gó² alma tyá'a 'e nigajmaa¹a tuu²¹ moo'wó¹. Joon jo

lí² siin^{'12} 'ñá'a røø²¹ coonti. ¹² Mo gani^{'2} Jesús 'ii joon gatø^{'2}ø. Joon gajin^{'2}in:

—Tsamí^{'2}, ni'láa²mo'o 'e jmoowúu¹ tyán^{'2}an no.

¹³ Joon gataan¹ cwoo²¹o tya' 'ido. Joon la tsifu joon gani^{'13}mo 'ñá'a 'in tsamí^{'2} do røø²¹. Joon ga'láa² 'wii²¹² cwo^{'2}o 'maai^{'13} Dios. ¹⁴ Pe 'in tsá^{'2} tyu^{'2} to² cwo^{'1} sinagoga do gati^{'2} 'nii^{'21}-tsi tsu^{'wii^{'13}} gaun'láai^{'2} Jesús 'ido mo jmi^{'212} 'ii^{'21} 'woo^{'21} tsá^{'2}. Joon 'in tyu^{'2} to² cwo^{'1} do gasi^{'21}i tsá^{'2}:

—Sá^{'2}-a jñu^{'2} jmi^{'212} 'e lí^{'2} to². Lí^{'2}-i jalín^{'2} tsá^{'2} jee^{'212} jmi^{'212} joon ilí^{'2} mí^{'1} tya'a. Joon jo jalín^{'2} jmi^{'212} 'ii^{'21} 'woo^{'21} tsá^{'2}.

¹⁵ Joon gajin^{'2} Jesús:

—'Naa' líi^{'1}naa' tsá^{'2} 'in jo untiin^{'13} jiin^{'13} 'e 'é^{'2}ee' tsá^{'2}. ¿Ti jo sñi^{'13}naa' doñi'in jee^{'212} 'naa' si joo^{'21} si bu^{'3} 'ee cwotya'in^{'21}xu mo jmi^{'212} 'ii^{'21} 'woo^{'21} tsá^{'2}?

¹⁶ Joongi 'in tsamí^{'2} lo jún^{'2} 'lii^{'212} Abraham-mo 'ii. Joon ningóo¹ dyajna¹ jiin^{'21} jmoo¹ 'in 'lii^{'3} tsaa^{'13} 'in tsamí^{'2} no. ¿Ti jo lí^{'2} un'láai^{'2} coon^{'21} jmoowúu¹ tyaan¹ mo jmi^{'212} 'ii^{'21} 'woo^{'21} tsá^{'2}?

¹⁷ Mo ngayuui^{'13} gajin^{'2} Jesús 'elo jileei^{'21} tsá^{'2} 'in 'eei^{'1} 'ii ga'aa¹o fa'i^{'21}. Pe jileei^{'21}gi tsá^{'2} jløø^{'13}i coon^{'13} jilaa^{'21} 'e fee^{'1} 'e gajmaa^{'1} Jesús.

Cwáain¹ tya' jún^{'2} jon^{'2} tasa

¹⁸ 'E joon gajin^{'2} Jesús:

—¿Xiiala cwooi^{'21} lí^{'2} li tyu^{'2} Dios to²? ¿Joon 'ee coon^{'13} 'e lí^{'2} jmaa¹ coon^{'21} røøi^{'21} coon^{'13} joon? ¹⁹ 'E lí^{'2} la lí^{'2} jún^{'2} jon^{'2} tasa 'e jñí^{'2} tsá^{'2} cwoo^{'13} 'wó^{'2} tya'a.

Joon do-o cwaain²¹ ca galí² 'mó² fee¹. Cagi ton¹ jmaa¹ síi²i ni cwáa¹ 'mó² do.

Júu³ cwáain¹ tyá' tyiian³

²⁰ Joon gajin² Jesús:

—¿Xiiala cwooi²¹ 'e jmáa³aa 'e litsáai¹-tsi tsá² li tyu² Dios to²? ²¹ 'E lí² lawa tyiian³ 'e gacaa¹'²¹ tsamí² 'ni¹ cwaa¹³ fu² 'iñi¹. Joongi ca galí² con² 'e fu² 'iñi¹ la tøøi²¹.

Cwáain¹ tyá' 'ooca'nú¹ cuu¹³

²² Gangóo¹gi Jesús fu Jerusalén. Ngíi¹ fuu²¹ coo¹³ joongi fuu²¹ pi³. La caain²¹ joon li ga'ee¹e.

²³ Joon gaunngii¹xu tsá² 'ii:

—Ña'ñu¹u, ¿ti xu-u 'in itiin¹³?

Joon gañii¹i Jesús:

²⁴ —Tyán²duu' cwáain¹ xiiala ngii²¹²naa'. Tyán²duu' cwáain¹ 'e ngii²¹²naa' li' 'ooca'nú¹ li cuu¹³ tsu 'e la ja²mo fo³oo: líi¹ fúui¹ tsá² 'iin²¹²in tsataai² pe jo lí². ²⁵ Tsu mi yuui¹³ 'in tsafii²¹² 'nú¹ do iroon¹ jnii¹i 'ooca'nú¹ joon 'naa' téen¹naa li' caluu pó²oo' 'ooca'nú². Joon ifó²oo': "Na² no, tsañu¹." Pe 'ii-gi iñii¹i: "Jo ñi³ii 'iin 'naa'." ²⁶ Joon 'naa' ifó²oo': "Niga'nee²¹e, nigatyee²¹e' coon¹³ 'nu. Joon 'nugi niga'e²¹e jna'a tyá'i fu¹ tyii'i." ²⁷ Pe 'ido-gi niñii¹i: "Jna fo³oo: jo ñi³ii xiia seen²¹naa'. Tíui¹duu' jna jilei²¹ 'naa' 'in jmoo²oo' jilaa²¹ 'e gó²." ²⁸ Do-o cwotyíi¹³ii' joongi cwocuu¹³naa' moojón²oon' mi máa¹³naa' Abraham coon¹³ Isaac coon¹³ Jacob coon¹³ jilei²¹ tsá² 'in gacwo¹ júu³ tyú² cali. Do-o táa²mo li tyu² Dios to² joon 'naa'gi' taa²¹²naa' fu caluu. ²⁹ Tsu ijalín²mo tsá² fu li 'yeel²¹ ñi¹ joongi

fu li' li yuui¹³ ñi'¹. Joongi li' caai²¹ tsáa¹ li' li 'yeei²¹ ñi'¹ joongi li' caai²¹ tooin²¹² li' li 'yeei²¹ ñi'² ijalín² tsá². Joon icwaa¹ dø²ø li' tyu² Dios to² tsá². ³⁰ Joon 'inlhi¹³ sichiin²¹ nano 'ii ijmáa¹ a nifu, joongi 'inlhi¹³ 'in sijeei¹ nano 'ii ijmáa¹ a li chiin²¹.

Ci'2i Jesús 'wii²¹² tya' Jerusalén

³¹ Jee²¹² jmi²¹² joon gatyalín² 'inlhi¹³ tsá² fariseo. Joon gajin² in sii²¹ i Jesús:

—Lo-o júu¹³ u nano tsu Herodes 'iin²¹² in jnga² mo 'nu.

³² Joon gañii¹ i Jesús:

—Cwoliin² naa' joon cwosi¹³ ii' 'in gó² do: “Jøø² du' no. Jmi²¹² no joongi tsa'oo²¹ 'woo² na espíritu gó² alma tya' tsá². Joongi un'láa² na tsatsaa¹³. Joongi 'yíia¹ untyée¹ moo to² tyíia.” ³³ Joon ní³ oo jiin¹³ la fu¹ 'yúu³ na no coon¹³ tsa'oo²¹ joongi 'yíia¹. Tsa jiin¹³ fu Jerusalén lí² júun² in jaain²¹ tsá² cwo¹ júu³ tyá².

³⁴ 'iTsá² Jerusalén, tsá² Jerusalén, 'naa' jngaa¹³ naa' jileei²¹ tsá² cwo¹ júu³ tyá² joongi tyá²uu² cuun²¹² jileei²¹ tsá² 'in gasii¹ in Dios ijma² a 'naa' júu³ 'e fu¹ táa² naa'! Joon jna-a gali'in²¹² na 'e uncaan²¹ na 'naa' la jmoo¹ o jaain²¹ tuiyá² 'e uncaain²¹ tuti² nu cwáa¹ a! iPe jo gali'in²¹² naa'!

³⁵ Jøø² du' 'naa' isiján¹ 'naa' ituu¹ mo 'naa'. Joon fuu²¹² uu 'naa' 'e jo jøøi² gi 'naa' jna ca mi gacwá² jmi²¹² ifó² oo': “Cwaa¹³ mo 'in jó¹ coon¹³ 'e sii²¹ Ña'ñu¹ u.”

14

*Gaun'láai² Jesús jaain²¹ tsañ¹ 'in líi¹
jmoowúu¹ 'e yiian²¹ tya'a*

¹ Galí² coon²¹ jmi²¹² 'ii²¹ 'woo²¹ tsá² 'e gangóo¹ Jesús nga'ee²¹ 'e fu tya' jaain²¹ 'in tyu² to² fariseo. Joon 'inlíi¹³ tsá² fariseo gacoon²¹ cwáain¹ do.
² Joon tyiin¹ jaain²¹ tsañ¹ jee²¹² 'in tyan¹ jmoowúu¹ 'e yiian²¹ tya'a. ³ Joon gajin² Jesús sii²¹ tifo² tya' ley coon¹³ tsá² fariseo:

—¿Ti cwooi¹ un'láai² tsá² jaain²¹ tsatsaa¹³ mo jmi²¹² 'ii²¹ 'woo²¹ tsá² owa jo lí² 'ee?

⁴ Pe 'ido-gi gajoon¹ ti-i. Joon gataan¹ Jesús cwoo²¹ 'in tsatsaa¹³ do joon gaun'láa² mo. Joon gasii²¹ 'ido 'e tsee²¹ mo 'ido. ⁵ Joon gasii²¹ Jesús tsá² fariseo do:

—¿'lin jee²¹² 'naa' wana gatøøi²¹ bu³ tyii¹ si joo'tsáa² 'ee coon²¹ tsi too²¹, ti jo tyiin¹³ naa' la tsifu fiin¹³ jmi²¹² 'ii²¹ 'woo²¹ tsá²?

⁶ Joon 'in tsá² do jo ñii² 'e ñii¹ gi jiin¹³ coon²¹.

Tsá² 'in tøø²¹ tsá² li cuui¹³ cwoo²¹ tsá²

⁷ Mo ganii²¹ Jesús jileei²¹ tsá² 'in gatø¹ tsá² li cuui¹³ cwoo²¹ tsá² 'noo²¹ o li cwaa¹ a li tyiin² gi joon gasii²¹ Jesús 'e cwáain¹ lo:

⁸ —Wana 'in gatø¹ 'n¹ coon²¹ li cuui¹³ cwoo²¹ tsá² jo ní² 'i 'e 'mosí¹ nifu tsu coon²¹ jo ngá¹ mo cwéei¹² jaain²¹ 'in tyiin² gi lagi 'n¹. ⁹ Joon 'in gatø¹ 'naa' cwee¹ sii²¹ 'n¹: “Cwóo¹³ 'o 'ino 'mosí¹ tyiin¹ u'un no.” Joon la joon ráan² un coon¹³ fa'ii²¹. Cwaní² 'i 'mosí¹ ca li gatséi². ¹⁰ Lí¹ cii¹³ jmaa² 'a. Mo tø¹ tsá² 'n¹ coon²¹ li cuui¹³ cwoo²¹ tsá² ní² 'i 'mosí¹ li tséi². La coon¹³ mi jó¹ 'in gatø¹ 'n¹ sii²¹ i

'nɥ: “Ngɥi²¹² nɪ²¹i 'e 'mosí¹ nifu do.” La joon 'e tyú²gi tyi¹i tyani 'in néei¹ coon¹³ 'nɥ. ¹¹ Tsɥ jileei²¹ 'in jmaai²¹ cøøi¹³ yaai, 'ii li tséi¹ joon jileei²¹ 'in jmaai²¹ yaai li tséi² 'ii nifu.

¹² Gasɥ²¹o joon 'in tsañɥ¹ 'in nigatø¹ 'ido:

—Mo 'iin²¹²u'un tø¹²ø tsá² cwo²xɥ'ɥ 'e dø¹ 'ido jo tø¹²ø 'in seein²¹un tyú² coon¹³ jon'gi ruu²¹u jon'gi tsá² néei¹ co' li tyín¹u'un wa' 'in sá² cuu². Tsɥ ici²o tún¹ icwó²o do. ¹³ Jo jmaa²¹a la joon, pe mo 'ee coon²¹ jmɥ²¹² jmaa²¹a tø¹²ø jileei²¹ tsá² tañii²mo coon¹³ jileei²¹ 'in 'wo² si¹i¹-tsi coon¹³ tsajluui¹³ coon¹³ tsatiui². ¹⁴ La joon tyú²-ɥ i¹-o'o tsɥ 'ii jo lí²gi tyi² tyi¹i 'e cwo²o do. La joon ityii²¹² tyi¹i mi jiin¹ jileei²¹ 'in jo røøi²¹ tsaa².

Júu³ cwáain¹ tyá'coon²¹ jmɥ²¹² 'e gajmaa¹ jaain²¹ tsá²

¹⁵ Mo ganúu² jaain²¹ 'in néei¹ gøø²¹ coon¹³ Jesús 'e do joon gajin²in sɥ²¹i 'ii:

—'In jløø¹³mo 'in dø¹ 'iñi¹ li tyɥ² Dios to² tsá².

¹⁶ Joon gajin² Jesús:

—Jaain²¹ tsañɥ¹ gajmaa¹a coon²¹ jmɥ²¹² li gø¹² tsá². Joon gatø¹ fúui¹ tsá² 'e dø¹o do. ¹⁷ Joon mo gatí² 'ii²¹ 'e dø¹ tsá² gasii¹in tsa'leei¹³ tyá'a 'in nga-jmaa¹³a júu³ 'in tsá² nitø¹ø do. Jin²in: “Naná¹-a tyú².” ¹⁸ Joon jilee²¹mo ga'láa² 'wii²¹² mɥ¹i jmɥ²¹² 'aa²¹². 'In ni fu do gajin²in: “Jmáa² feei¹-o'o jo níi³ii. No-o tá²gi galoo²¹²oo coon²¹ cwoo¹³ 'wó². Joon 'ná¹ níi³ii nijøø²øø.” ¹⁹ 'In xeei²¹gi jin²: “Feei¹du-o'o 'wii²¹² tyiia. Niløø²na 'néei² jmuui¹ joo²¹. 'Inijøø²duu wa'a tíi²i jíi¹i.” ²⁰ 'In xeei²¹gi jin²:

“La gangayuu¹³ mogi cui² cwóo³oo joon jo lí² ní³ii.”
 21 Joon mo gangai² 'in tsa'leei¹³ do, ngajmaa¹²a
 júu³ ñi'fii²¹²i do. Joon lí¹ gatí² 'nii²¹-tsi tsafi²¹²
 do. Joon gasi²¹i tún¹ 'ido: “Jmoonoo cwoo¹³o
 jee²¹² 'nú¹ 'e fuu²¹ lo. Cwotee²e jileei²¹ tsá² tañí²
 coon¹³ tsá² 'wo² si'í¹-tsi coon¹³ tsajluui¹³ coon¹³
 tsatiui².” 22 Mo ca'loo¹gi xuu joon gajin² 'in tsa'leei¹³
 tya'a do: “Nigajmáa³oo to² gaty²u do. Joon sá²gi
 li cwá² tsá².” 23 Joon gajin² 'in tsafi²¹² do gasi²¹i
 tún¹ tsa'leei¹³ tya'a: “Cwoo¹³o tya'i fu¹ ca tí²
 fuu²¹ coonti. Cwote²e tsá² tyitsaai²¹² 'in xeei²¹gi
 cwongí¹, tsu cworø²¹ tyiia lo coonti. 24 Tsu fo³oo
 ce jiin¹³ jaain²¹ 'in gatø²oo nifu jo idø¹gi jiin¹³
 coon²¹ 'yu'oo² 'e 'uunñi² sá² tya' jmi²¹² tyiia lo,”
 jin² 'in tsafi²¹² —gajin² Jesús.

*Wa'a ingí¹ tsá² coon¹³ Jesús 'ná¹ tui²¹ jilaa²¹ 'e
 'oo¹o*

25 Fúu¹mo tsá² ngalíin² coon¹³ Jesus. Joon
 gajjin¹³ Jesús ní¹i joon gajin²in:

26 —Wana 'in 'iin²¹²in jó¹ coon¹³ jna 'ná¹-a li
 'iin²¹²in jna. Wana jo 'iin²¹²in jna lí¹gi lagi jmi²¹
 joongi lagi sáa³a, lagi tsamí² tya'a, lagi jóon¹on, lagi
 ruu²¹i, joongi ca fu juncwii²¹ tya'a 'ña'a jo lí² lín²
 'ido tsá² tyiia. 27 Wa 'in jo náa¹ tyú² tya'a júuin²
 la ijúuin² jna jo lí² lín² tsá² tyiia. 28 Wana jaain²¹
 jee²¹² 'naa' 'iin²¹²in jmaa¹²a coon 'ná¹, ¿ti jo jéei¹
 tyi¹du cwáain¹ xiati jiin¹² i'íin² wana 'yeei¹? 29 Tsu
 wana jmoo¹²o tñifuu²¹ joongi gatsá² cúu¹u la jo
 mo 'yeei¹ 'nú¹u joon i'láa² tsá² 'wii²¹² ungøø²mo
 'i. 30 Ijin²in: “In tsañuu¹ no ga'láa² 'wii²¹² jmaa¹²a

joon jo lí² un'yeei¹gi.” ³¹ Wana jaain²¹ róøi¹³ 'iin²¹²in jmáa¹a 'ní³ coon¹³ jaain²¹gi róøi¹³, ¿ti jo cwá²a nifu joon i'i¹-tsi wa'a ilín² dyái¹ mil 'láa² tya'a ilii¹i 'in dyái² mil 'láa² tya' 'in róøi¹³ jaain²¹gi do? ³² Joon wana jo lí², la 'ii²¹² 'e taain²¹² wíin²gi 'in tsá² róøi¹³ jaain²¹gi do joon isín¹mo tsá² tya'a mi¹i júu² røø²¹. ³³ La joon jon jmoo²¹ joon jaain²¹ 'naa' 'in jo tɬɬ¹ jilaa²¹ 'e 'oo¹o jo lí² lín² tsá² tyia.

Mo jo ñi²gi ñi²

³⁴ "Ee tyú²-ɬ ñi² pe wana jo ñi²gi xiiala cwooi¹ 'e liñi²gi tún¹. ³⁵ Jo 'e to² 'ín³gi tya' cwoo¹³ 'wó² jon'gi tya' poo²¹² 'oo². Ligon dya²a tsá². Jileei²¹ 'in núu² cwonɬɬ¹o.

15

Júu³ cwáain¹ tya' joo'saa²¹ si'in²¹²

¹ Jileei²¹ tsá² cón² 'laa¹³ 'e 'ni¹ tsá² coon¹³ tsá² røøi²¹ tsaa² gangatyéen¹in li siin¹² Jesús 'e núu² júu³ tya'a. ² 'Wii¹³ joon tsá² fariseo coon¹³ tifo² tya' ley 'laa²¹ gafaa²¹a tya' Jesús jin²in:

—'In tsañɬɬ¹ lo 'ii²¹mo jileei²¹ 'in røøi²¹ tsaa² joongi gøø²¹o coon¹³ 'ido.

³ Joon gasii²¹i Jesús 'ii 'e cwáain¹ lo:

⁴ —'Iin jee²¹² 'naa' wana 'aa¹i cíein¹³ joo'saa²¹ joon tsa'iin²¹² jaain²¹ jee²¹² 'ii, ¿ti jo tiui²¹ 'in catyaa² do jee²¹² nuu²¹ joon tsa'nee¹²i 'in jaain²¹gi do ca gatsee²¹i? ⁵ Joon mo gatsee²¹i gauntseen¹ yu' 'nóo¹on jløø¹³mo. ⁶ Joon mo gatyee¹²i tya'a gauncaain²¹ tsá² seein²¹ tyú² coon¹³ coon¹³ tsá² néei¹ co' li tyiin¹in. Joon gasii²¹i: “Jløø¹³naa' jmaa²aa' coon¹³ jna tsɬ nigatsee³mo 'in joo'saa²¹ 'in ga'ín¹

tyiia do.” ⁷ La joon jon fuu²¹²uu 'naa' mo joo²¹-tsi jaain²¹ tsá² røøi²¹ tsaa² jløøi¹³gi 'áai¹ fu ñh'fu 'wii¹³ 'ii lagi 'in noventa y nueve tsá² 'in jo 'oo¹o tsaa², 'in jo 'ná² jaa²¹-tsi.

Júu³ cwáain¹ tya' cuu² si'iin²¹²

⁸ Faa²¹gi Jesús:

—Wa' jaain²¹ tsami² 'in 'oo¹o dyá² cuu² joon ganga'in¹ coon²¹ cuu² do, ¿ti jo dyi¹i coon²¹ jí² joon 'ya¹a inu do? Coon²¹ tún² 'noo¹o ca gatsaa^{21a}. ⁹ Joon mo gatsaa^{21a} joon uncaain²¹ tsá² seein²¹ tyá² coon¹³on coon¹³ tsá² 'in néei¹ co' li tyiin¹in. Joon sii²¹i 'ido: “Jløø¹³naa' jmaa^{2aa} coon¹³ jna tsu nigatsaa²¹oo cuu 'e nga'in¹.” ¹⁰ La joon jon fuu²¹²uu 'naa', jløø¹³mo ángeles tya' Dios mi jaa²¹-tsi xufiin¹³ jaain²¹ tsá² 'in røøi²¹ tsaa².

Júu³ cwáain¹ tya' jaain²¹ simii²¹ 'in gatiui²¹ jmii²¹

¹¹ Gajin²in jon Jesús gasii²¹i tsá²:

—Lawa jaain²¹ tsañu¹ 'aa¹i gáí¹ simii²¹ tya'a. ¹² Joon jaain²¹ 'in xai²¹gi do gasii²¹i jmii²¹: “Ñh², cwo²o jna jiin¹³ tyiia tya' cwoo¹³ 'wó² 'e gatí²na.” Joon gajmaa^{1a} jmii²¹ do jmai^{2xu} jee²¹² 'ii jilaa²¹. ¹³ Xu-xu ngoo²¹gi joon 'in xai²¹gi do gajmaa¹² caain²¹ jilaa²¹ 'e 'oo¹o. Joon gangóo¹ coon²¹ fuu²¹ li wíin². Joon do-o ga'ín² cúu^{1u} jilaa²¹ coon¹³ 'e gó². ¹⁴ Joon mo gatsá² cúu² do ga'í² coon²¹ 'oo² 'e fuu²¹ li ngóo¹on do. Joon gatsá² un'aa²i. ¹⁵ Joon ganga'náa² to² jmáa^{1a} coon¹³ jaain²¹ tsá² seein²¹ 'e fuu²¹ do. Joon 'idogi gasii¹ ni 'ido li roon¹ 'wó² tya'a 'e tsa'áa¹i ñí¹. ¹⁶ Joon 'áa¹mo gali'in²¹²in unrøø²i tu^{2u} coon¹³ jilaa²¹ 'e gø² ñí¹ do. Pe jiin¹³ jaain²¹

jo 'in cwo¹. 17 Joon ga'i¹-tsi: "Jøøi¹³ tsa'leei¹³ 'in jmo¹o to² tya' nũ³ saai²¹gi 'e gø²ø joon jnagi fu lo júun³na 'oo². 18 Nii¹³ moo fu li tyiin¹ ñũ³. Joon fuu²¹²uu: Ñũ³, fee¹ niga'lee²¹na tyani Dios joongi tyani'i. 19 Joon jo cwooi¹ 'e jmáa²gi'i yũn²¹ tyi'i jna. Jmaa¹³ cwáain¹ lawa jaain²¹ tsa'leei¹³ tyi'i jna." 20 Joon gangaa¹³mo fu tya jmii²¹.

'Wiin²gi 'ná¹ tyee¹²i li siin¹² jmii²¹ mo ganí²in jmii²¹ 'ii. Galifeei¹mo-tsi 'wii²¹² tya'a. Joon gangóo¹o cwiin¹ ngajeen² ni 'ido. Joon ga'ii³mo 'ido. Joon gariin¹in joongi gacu¹u 'oo² 'ido. 21 Joon gasii²¹i jóon¹ 'ii: "Ñũ³, niga'lee²¹moo tyani Dios joongi tyani'i. Jo tii²gi 'e fo²o yũn²¹ tyi'i jna." 22 Pe jmii²¹ dogi gasii²¹i tsa'leei¹³ tya'a: "Tyí² goon' jmoono coon²¹ 'mi² 'e tyú²gi la jee²¹² ji-laa²¹, joon tyiin¹³ goon' yũn²¹ tyiia lo. Joongi toon²¹ goon' ñi³ unnii²¹² cwoo²¹o. Joongi 'øøi¹³ goon' mii²i. 23 Joon cwotée¹ee' jaain²¹ joo²¹ xuui²¹² 'in na'ooiin¹³. Joon jngaa¹³naa', cwotyé³e' joongi cwojmoo²¹o' jmi²¹². 24 Tsũ 'in yũn²¹ tyiia lo lí²na 'e nijuun²¹mo pe nano nigacwa²mo tún¹. 'In ninga'íin¹³mo pe gatsee²¹moo'o tún¹." Joon ga'láa² 'wii²¹² jmaa¹a jmi²¹².

25 'La jee²¹² joon 'in jóon¹ 'in nifeei¹gi jee²¹² to² taain¹. Joon mo gatyee¹²i tyan' co' 'nú¹ũ joon ganúu² nináa¹ súuin¹³. 26 Joon gatø¹ø jaain²¹ 'in tsá² do joon gaunngii¹i 'ee jmi²¹² nináa¹. 27 Joon gajin² 'in tsá² do: "Nigacwa²mo ruu²¹mo'o. Joon gatyũ² ñũ²ũ to² gajngaa¹²i jaain²¹ joo²¹ 'ooiin¹³ tsũ gacwa²mo tyú¹mo jo tsaa¹³a." 28 Joon gatsá² 'nii²¹-tsi 'in ruu²¹i nifeei¹gi do. Joon jo 'iin²¹²in

tsa'ii²¹ fu tsi. Joon gacwo'ii¹ jmii²¹ 'e gamii¹ tyani 'ido 'e tsa'ii²¹. 29 Pe gajin² 'in simii²¹ gasii²¹ jmii²¹: “Niñii²¹ o'o joo¹³ jiin²¹ 'e nigajmáa³aa to² tyani'i. Pe jiin¹³ coon²¹ 'naa¹³ jo mo cwoo¹³o jna jiin¹³ jaain²¹ chivo-pi' 'e jmáa³aa jmii²¹² coon¹³ tsá² seein²¹na tyú² coon¹³. 30 Pe la no 'e gacwai² 'in yuun²¹ tyi'i no. Nga'ín¹in cúu²u coon¹³ tsamí². Joon gajngáa¹³u'un 'in joo²¹ 'ooín¹³gi no.” 31 Joon gajin² jmii²¹ do: “Yuun²¹ tyi', coon²¹ tøø²mo tyín¹u'un coon¹³ jna. Joon jilaa²¹ 'e 'óo³oo lo 'e tyi-o'o. 32 Joon nano tyiin²mo jmoo²¹o' jmii²¹² joongi jløø¹³na' tsu 'in ruu²¹u 'e líi²na najuun²¹mo pe cwa²mo tún¹. Líi²na 'e ninga'ín²mo joon nigatsee²¹mo'o tún¹.”

16

Júu³ cwáain¹ tyá' tsa'leei¹³ 'in gajmaa¹a 'e gó²

¹ Gajin² 'in jon Jesús sii²¹ tsá² tyá'a:

—Galiseein²¹ jaain²¹ ñi'fii²¹² sá² cuu² joon seein²¹ jaain²¹ 'in tyu² to² tsa'leei¹³ tyá'a. Joon gajma²a tsá² 'in ñi'fii²¹² do júu³ 'e 'in tsá² tyu² to² do 'áai¹ 'ín²in cuu² tyá'a. 2 Joon 'in ñi'fii²¹² do gatø¹ø 'ido. Joon gasii²¹i: “¿Tí jo² 'e sii²¹ tsá² jna cwáain¹ tyi'i? Joon¹²du'u cwáain¹ to² jmoo²¹o tsu jo jmáa²gi'i to² coon¹³ jna. Jo cwooi tyu²gi'i to² tsa'leei¹³ tyiia no.” 3 Joon ga'i¹-tsi 'in tsá² tyu² to² do: “¿Ee ijmáa³aa? Tyí¹mo ñi'fii³ii jna jee²¹² to² tyá'a. Jo 'waa²¹ pí² 'óo³oo wa'a jmáa³aa to² jee²¹² tyiia²¹ joon 'óo³oo fa'ii²¹ wa'a mí³ii caridad. 4 Ñíi³oo 'ee jmáa³aa 'e 'ii²¹mo tsá² jna inuu tyá'a mo jo to² 'óo³gi.” 5 Joon gatø¹ø ti' jaain²¹ ti' jaain²¹ 'in

røøi²¹ tya' ñi'fii²¹²i. Joon gaunngi¹i 'in nifu: “¿Xiiati røø^{21u} tya' ñi'fii²¹ⁱ?” 6 'Idogi jin²: “Røø²¹ moo cíein¹³ barril aceite.” Joon 'in tsá² tyu² to² do sii²¹ⁱ 'ido: “Lo-o saan¹³ aan mo'ji² tyi'i. Ní²du' jmoono joon jmáa² coon²¹ 'e coon²¹ tsa²gi.” 7 Joon gaunngi¹i 'in xeei^{21gi} tún¹: “Nugi, ¿xiiagi ti røø^{21u}?” 'Idogi jin²in: “Cíein¹³ 'motuu¹ trigo.” Joon gasi²¹ⁱ: “Lo-o saan¹³ aan mo'ji² tyi'i. Jmáa² coon^{21gi} jiin¹³ ochenta.” 8 Pe galili²ⁱ ñi'fii²¹² do 'e líi¹ 'øøi²¹-tsi 'in tyu² to² do coon¹³ 'e gajmaa^{1a} do. Tsu li^{2gi} tsá² 'in jo tsaa²-tsi Dios coon¹³ 'e jmoo^{1o} la jaain²¹ la jaain²¹ lagi 'in tsaaa²-tsi Dios.

9 'Fuu²¹² jna 'naa' —jin² Jesús— jmáa² 'naa' 'in liseein²¹ tyú² coon¹³ 'naa' coon¹³ 'e 'oo^{2oo} fu juncwii²¹. Joon mi tyá¹ jilaa²¹ 'e sá² fu juncwii²¹ iseen^{21mo} 'in 'ii²¹ 'naa'. In'ii²¹ 'naa' li taan^{212naa} coon²¹ tøø^{2mo}.

10 'Wa jmoo¹ tsá² 'e tyú² fin¹³ capii³ 'e 'oo^{1o}, ijmáa^{1o} 'e tyú² jon wa'a sá² 'láai². Pe wana coon²¹ too² tya' capii³, icon^{21o} jon too² tya' 'e 'láai².

11 Wana jo jmoo^{2oo} tyú² coon¹³ jilaa²¹ 'e sá² fu juncwii²¹ lo 'e jo tyiin² xiala líi^{2naa} icwo^{1o} Dios 'naa' 'e sá² 'e tyiin² la jai². 12 Wana jo gajmaa^{2aa} røø²¹ coon¹³ 'e sá² tya' 'inxeei²¹ jo cwooi¹ cwo^{1o} 'naa' 'e tyii² yaanaa'.

13 'Ce jiin¹³ jaain²¹ tsa'leei¹³ jo lí² jmaa^{1a} to² tyu² gáí¹ ñi'fii²¹². Tsu nili'ee^{1mo} jaain²¹ joon 'in jaain^{21gi} do nili'nee^{21mo} si ilityúu^{1mo} coon¹³ jaain²¹ joon coon¹³ 'in jaain^{21gi} do gó^{2o} liseein²¹. Jo lí² 'iin²¹² tsá² Dios la jee²¹² 'iin²¹² in cuu².

14 'In tsá² fariseo do 'in líi¹ 'iin²¹² in cuu² núu^{2o}

jilaa²¹ 'elo. Joon gaungøø¹mo Jesús. ¹⁵ Joon gajin² Jesús sii²¹i 'ido:

—Ngii²¹naa' coon¹³ 'e tyú² jee²¹² tsá² pe ñi¹ Dios 'ee líi²naa'. Jilaa²¹ 'e 'øøi²¹-tsi tsá² 'e tyiin² 'e joon 'e 'ee¹mo Dios.

'Ná² untsiin¹ ley tya' Moisés

¹⁶ Jin² Jesús:

—Ca mo jó¹ Wó³ gaty^u^{2u} to² 'e ley tya' Moisés coon¹³ 'e júu³ tya' tsá² cwo¹ júu³ tyú² cali. Ca 'yia¹³ joon galisá² júu³ tyú² xiiala mi ty^u² Dios to² tsá². Joon jilee²¹mo cwoo¹ pí² tsataai²¹² li ty^u² Dios to².

¹⁷ 'Tyan¹gi to² jo tsín¹ jiin¹³ coon²¹ letra tya' ley la coon²¹gi 'iin² coonti jilaa²¹ y^u fu juncwii²¹ coon¹³ cwoo¹³ fu juncwii²¹.

Jesús 'e²e tsá² 'e tsaa² fee¹ wa'a 'øøi¹ tsá² tsamí² tya'a

¹⁸ 'Wana jaain²¹ tsañ^{uu}¹ 'ee¹mo tsamí² tya'a joon cui² cwoo²¹ coon¹³ 'in xeei²¹ fee¹ tsaa² 'noo¹on. Joon wana cui² tsá² cwoo²¹ coon¹³ 'in tsamí² do la joon jon fee¹ tsaa² 'noo¹on.

Cwáain¹ tya' jaain²¹ tsá² sá² cuu² coon¹² Lázaro

¹⁹ Gajin²in jon Jesús gasii²¹i tsá²:

—Lawa jaain²¹ tsá² sá² cuu² 'in tyi¹ jmaai¹³ siin³ tyú² joongi 'ya²gi. Joon la coon²¹ jmi²¹² jmaa¹a jmi²¹² coon¹³ 'e 'ya²gi líli¹. ²⁰ Galiseen²¹mo jon jaain²¹ tsá² tañí² 'in sii²¹ La². La tøøi² ngúu¹u sirøøi²¹ 'mi². Joon gacwó²o ni wó² 'ooca'ná¹ tya' 'in tsá² sá² cuu² do. ²¹ 'In tsá² tañí² do 'iin²¹²in røøi²¹ tu²u coon¹³ jilaa²¹ 'e x^{uu}²¹ 'wii²¹² mesa li

gø¹² 'in tsá² sá² cuu² do. Joon cagi tsii²¹ jalín² li tyín¹in 'e 'læ² li jgoo²¹ tya'a. 22 Coon²¹ jmii²¹² gajuun²¹mo 'in tsá² tañí² do. Joon ángeles gatøø²mo 'ii 'e cwaa¹ coon¹³ Abraham fu ñu¹fú². La joon jon gajúun²mo 'in tsá² sá² cuu² do. Joon ga'aa¹mo tsá² 'ii. 23 'In tsá² sá² cuu² do 'áai¹ ganí²in wúu¹ li tsalín² 'in najúin². Joon gasaa¹³a unnií¹i. Joon wíin² ganí²in Abraham coon¹³ La². 24 Joon ga'oo¹o jin²in: “Nu¹u' Abraham, fúu² cwolín²un jna. Síi²in La² no cwoun¹lá²xu unniicwoo²¹o coon¹³ jmii²¹. Joon cwojaa²¹², cwouncwii²¹xu unniisii¹³ii tsu líi¹ móo³oo wúu¹ jee²¹² jí² lo.” 25 Pe joon gajin² Abraham: “Yuu²¹ tyi', cwotii¹³du-'o'o 'áai¹ tyá² 'íi¹-'o'o mo gateen²¹²un fu juncwii²¹. Joon La² logi 'áai¹ gó² gangii¹. Joon nano tyá² seein²¹ lo. Joon 'nugi moo²¹o wúu¹. 26 Coon²¹gi 'e sá² lo. Sá² goon²¹ juu¹³ cwó² jee²¹² jna'a coon¹³ 'nu. Jileeí²¹ 'in 'iin²¹²in tsalín² fu no jo lí². La joongi jileeí²¹ 'in 'iin²¹²in jalín² lí¹ lo jo lí².” 27 Joon gajin² 'in tsá² sá² cuu² do: “Mii³ii tyani'i jon, ñu³ Abraham, sii²¹u La² no fu tya' ñu³uu. 28 Seen²¹mo 'ñéei²gi ruu²¹na. Cwofee¹i la joon jon jo cwo²o wa'a jalín² lo 'a li tyafø² ní² tsá² wúu¹.” 29 Pe joon gajin² Abraham gasii²¹i 'ido: “Oo¹-o 'ido jilaa²¹ 'e nigajin² Moisés coon¹³ tsá² cwo¹ júu³ tyá². Lí²-i unjii²¹o 'ido júu³ tya' 'ii.” 30 Joon gañii¹ 'in tsá² sá² cuu² do: “E ja²mo, ñu³ Abraham, pe wana tyíia¹ jee²¹² 'ii jaain²¹ 'in nigajúin² ija²-a-tsi.” 31 Joon gajin² Abraham: “Wana jo 'iin²¹²in núu³ júu³ tya' Moisés coon¹³ tsá² cwo¹ júu³ tyá² jon'gi inúu²un júu³ tya' jaain²¹ 'in nigajiiin¹ jee²¹² 'lii²¹².”

17

Tsaai¹³ wa'a un'leei²¹ tsá² tsaruu²¹;

¹ Gajin² in jon Jesús gasii²¹ tsá² tya'a:

—'Láa² mo sá² 'e jmoo¹ un'leei²¹ tsá² pe fúu² 'in tsá² jmoo¹ un'leei²¹ 'in xeei²¹ do. ² Áai¹ gi tyá² tya'a wa'a 'ñuu¹ tsá² coon²¹ too¹ lúu¹ u joon píin¹ in tsi jmi¹ ñi¹³ la coon²¹ jo jmáa¹ a i'leei²¹ gi 'in xuui²¹² lo. ³ Un'øøi¹ duu' yaanaa' coon²¹ tún².

'Wana jmaa¹ a ruu²¹ u 'e gó² tyi'i joon fu² u: “Jo jmaa² gi i.” Joon wa gaunsi² i 'e 'i¹-tsi jmáa² feei¹-o'o 'wii²¹² tya'a. ⁴ Xufiin¹³ dyá¹ naa¹³ la coon²¹ jmi²¹² gajmaa¹ a 'ido 'e gó² tyi'i pe joon dyá¹ naa¹³ cwooi¹ sii²¹ 'nũ: “Jo jmáa³ gi.” Cwooi¹ jmaa² o'o feei¹-o'o 'wii²¹² tya'a.

Xiiala ilitsáai¹ gi-tsi tsá²

⁵ Joon gajin² tsá² tya' Jesús sii²¹ 'ii:

—Jmáa² 'e lijai² gi-tsii¹ 'nũ.

⁶ Joon gajin² Jesús:

—Wuxu^u tsáai¹ du'-oo' fiin¹³ la ti cami³ jún² jon² tasa lí²-i fú² uu' 'e 'mó² fee¹ lo: “Ráain² du' u no cwojñi² i 'wo'o tsi jmi¹ ñi¹³.” Joon ninúu² o 'e 'mó² do júu³ tyii'.

Jilaa²¹ 'e 'ná¹ jmá² tsá² 'e tyiin²

⁷ 'Wana 'in jee²¹² 'naa' seein²¹ jaain²¹ tsa'leei¹³ tyii' 'in jaai¹³ jee²¹² to², ngajii²¹ i si nga'aai¹ joo²¹ 'ee, xufo'o fú² uu': “Ngii²¹², ní² i, tyee³ 'í.” ⁸ Jon' la joon tii² faa²¹ tsá². Tyá² gi isi²¹ tsá² 'ii: “Tyá¹ tyá² 'e døø¹³ øø. Cwoo¹³-o'o tyá¹ tyá² døø¹³ øø joongi 'e duu¹³ uu joon mi yuui¹³ joon 'uu¹² u, cøø¹² ø.” ⁹ ¿Ti cwooi¹ cwo¹ o 'maai¹³ tsa'leei¹³

tya'a mo jmoo¹o jiin¹³ to² 'e tyu^{2u}? ¹⁰ La joon jon 'naa', mi yuui¹³ jmaa^{2aa} jilaa²¹ to² tyu² Dios 'ná¹ fó^{2oo}': "Tsa'leei¹³ tyio'o jna'a 'in jo 'ee to² ti tsu nigajmoo²¹o'o jiin¹³ 'e 'ná¹ jmoo²¹o'o."

Jesús un'láai² dyéi¹ tsá² 'in líi² jmoowúu¹ jgøøi²¹

¹¹ Mo gangóo¹ Jesús la fu¹ 'yuui fu Jerusalén. Gangí¹in la caain²¹ li sii²¹ Samaria coon¹³ Galilea. ¹² Mo gatyí¹a coon²¹ fuu²¹ pi³. Joon ga'wooi²¹ dyéi¹ tsá² 'in líi¹ jmoowúu¹ jgøøi²¹. Pe wíin² ga-jaan¹ li siin¹²in Jesús. ¹³ Joon ga'oo¹o jin²in:

—Jesús, Tifo², fúu² cwolín²un jna'a!

¹⁴ Joon mo gajøøi² Jesús 'ii joon gajin²in:

—Cwolín²naa' cwo'ee¹³naa' untsá² yaanaa'.

Joon la 'íi²¹² ngalín² fu¹ joon ga'láa²mo. ¹⁵ Joon jaain²¹ jee²¹² 'ii do mo ganí²i 'e ga'láa²mo joon gacií¹³o cwoo¹o 'maai¹³ Dios coon¹³ júu³ tá² líli¹. ¹⁶ Joon gasii²¹i wojní¹i tyani Jesús. Joon gaxiia¹ níi¹i gajun²un ca ti ni 'wó² 'e cwoo¹o 'maai¹³ Jesús. Joon 'in tsá² lo seein²¹ li sii²¹ Samaria. ¹⁷ Joon gajin² Jesús:

—¿Ti jo ga'láai² ce ji dyéi¹ do? ¿'Náai¹³gi 'in ñúí²gi do? ¹⁸ ¿Ti jiin¹³ ino-o tsá² coon²¹ fuu²¹ nigacií¹³o cwoo¹o 'maai¹³ Dios?

¹⁹ Joon gasii²¹i 'in tsañu¹ do:

—Ráan²un no. Cwei². Niga'láa²mo'o tsu jo²o galíi²u'u.

'E² Jesús tsá² xiiala mi cwá² 'e tyu² Dios to² tsá²

²⁰ Tsá² fariseo gaunngí¹i Jesús líi²¹² mi cwá² 'e tyu² Dios to². Joon gajin² Jesús:

—Mi cwá² 'e ty^u² Dios to² joon² wa'a coon²¹ 'e lí² jøø² tsá². ²¹ Jo lí² wa'a jin² tsá² 'elo si 'e do-o 'ee. Tsu nigalí²-i 'e ty^u² Dios to² jee²¹² 'naa'.

²² Joon gasii²¹-i Jesús tsá² tya'a:

—Nicwaa²¹² jmi²¹² mi li 'iin²¹²naa' jøø²øø² 'e jmi²¹² 'e jna-a, 'in Ruu²¹na Tsá², 'láa² 'wii²¹² ty^u² to². Joon jo lí² jøø² 'naa'. ²³ Joon isii²¹ tsá² 'naa': “Lo-o siin¹²in”, si “Do-o siin¹³in”, 'ee. Pe jo cwolín²naa' coon¹³on. ²⁴ Tsu lawa coon²¹ jí² cwaain² 'ná³ 'e jná² joo²¹ ca ti' cataain²¹ li' caluu fu juncwii²¹ la joon jon jna 'in Ruu²¹na Tsá² mi cwá² jmi²¹² tyiia. ²⁵ Pe jéei¹ nifu 'ná¹ mó³oo wúu¹ lii¹. Joon tsá² seein²¹ nano 'in jo 'e 'ii²¹ jna. ²⁶ Jiin¹³ la galí² jmi²¹² mo seein²¹ Noé la joon jon ilí² jmi²¹² mi gó² jna 'in Ruu²¹na Tsá². ²⁷ 'Gø²ø tsá² joongi 'un² tsá² joongi cui² cwoo²¹ tsá². Joon gacwooi¹ tsá² jamí¹-i 'e cui² cwoo²¹ ca jmi²¹² mo ga'í² Noé fu tsi barco do. Joon gajó² coon²¹ jmi¹ joon jilee²¹mo gajúun²mo jon. ²⁸ La joon galí² mo seein²¹ jaain²¹ tsá² sii²¹ Lot. Gø²ø joongi 'un²un. Joon galó² joongi 'ni¹-i. Jñii¹ tsá² joongi jmoo¹³ tsá² 'nú¹. ²⁹ Pe mo gacwo'í¹ Lot 'e fuu²¹ Sodoma Dios gasii¹in coon²¹ jmi¹ 'e lí² jí² caai¹³ cuun²¹² 'e coo²¹. Joon gatsee²¹mo jileei²¹ 'in néei¹ fuu²¹ do. ³⁰ La joon ilí² mi jnee²¹na 'in Ruu²¹na Tsá².

³¹ 'Mo ti jmi²¹² joon wana 'in téein² yu' 'nú¹ joon 'oo¹o jilaa²¹ si'mo² inuu tya'a jo cwoxaa¹ ja'woo¹²o. Joon wa' 'in téein²¹ jee²¹² tyiia²¹ jo cwo-jaa²¹-i fu tya'a. ³² Cwotii¹³-'oo' 'e galí² tya' tsamí² tya' Lot. ³³ Jileei²¹ 'in 'iin²¹²in tiin¹³ fu juncwii²¹

tya'a i'ín²mo joon. Pe jileei'²¹ 'in 'ín² fu juncwii'²¹
tya'a tiin'¹³mo joon.

³⁴ 'E la ja'²mo fo'³oo: 'E 'woo¹ joon wana teei'¹³
gái'¹ tsá'² ni coo'mó² yatée³ee jaain'²¹, 'in jaain'²¹gi
jan¹. ³⁵ Gái'¹ tsamí'² taai'²¹² tsii'¹ caain'²¹, yatée³ee
jaain'²¹ 'in jaain'²¹gi jan¹. ³⁶ Gái'¹ tsañuu'¹ taain'²¹²
jee'²¹² to² yatée³ee jaain'²¹ 'in jaain'²¹gi jan¹.

³⁷ Mo ganúu'² tsá'² tya'a 'elo joon gaunngii'¹:

—¿Xiiala li ilí'² 'elo, Ña'ñu'¹u'?

Joon 'ii-gi gajin'²in:

—Jileei'²¹ 'in jo cwoi'¹ 'ña'a 'e tyu'² Dios to² 'ii
i'ín²mo.

18

*Júu³ cwáain¹ tya' jaain²¹ tsamí'² 'ñí'² coon¹³ tsá'²
jmoo¹ 'ii'²¹*

¹ Joon gasii'²¹ Jesús tsá'² 'e cwáain¹ lo 'e 'ee¹ xiiala
'ná'² faa'²¹a tsá'² júu³ tyú'² joon jo cu'²-tsi coon¹³
Dios. ² Joon gajin'²in:

—Lawa coon²¹ fuu²¹ galiseein²¹ jaain²¹ tsá'²
jmoo¹o 'ii'²¹. Jo tsaa'²-tsi Dios jon'gi un'goo²¹ tsá'².
³ Fuu²¹ do-o jon seein²¹ jaain²¹ 'yia'ñí'² 'e coon²¹
tøø²mo tsafee'¹²i 'in tsá'² jmoo¹o 'ii'²¹ do. Tsamí'²¹
'e jmaa'¹ 'ido 'ii'²¹ coon²¹ mii'¹³ 'e seein²¹ coon¹³ 'in
'eei'¹ 'ii'. ⁴ Wóo²-o 'áai¹ nangóo¹ 'e jo 'iin²¹²in 'in tsá'²
jmoo¹o 'ii'²¹ do 'e jmáa¹a 'ii'²¹. Joon mo galiciin²¹gi
ga'i¹-tsi: “Jo tsaa'²-tsii Dios jon'gi tsá'² un'góo³oo pe
tsu 'wii'¹³ untyíi²in 'in tsamí'² lo jna jmáa³oo 'ii'²¹
tya'a ⁵ la coon²¹ jo untyíin²gi jna.”

⁶ Joon gajin'² Jesús:

—Núu²duu' 'e 'øøi²¹-tsi tsá² júu³ tya' 'in tsá² jmoo¹o 'ii²¹ 'e gó² do. ⁷ ¿Ti líi²naa' 'e li'íi²¹²-i Dios un'øø¹i tsá² tya'a, 'in nigatyii¹²in, 'in nimíi¹i tyaníi¹i la 'woo¹ la jmíi¹? ⁸ Fuu²¹²uu 'naa' 'e la jmoonoo-o ijmaa¹a 'ii²¹ tya' 'ido. Pe jna-a, 'in Ruu²¹na Tsá² mi yíi³aa, ¿ti liseein²¹gi tsá² ni cwoo¹³ juncwii²¹ 'in tsaa²gi-tsi jna?

Júu³ cwáain¹ tya' jaain²¹ tsá² fariseo coon¹³ jaain²¹ 'in cón² 'laa¹³ 'e 'nii¹ tsá²

⁹ Gasíi²¹i jon Jesús coongi cwáain¹ tya' 'in líi¹³ 'in jmaai²¹ yaai 'e tyú¹-i joon un'woo¹i tsá² catyaa²gi. Joon jin²in:

¹⁰ —Gái¹ tsañuu¹ ngalíin² fu cwo¹. Ngafaa¹³a júu³ tyá². Jaain²¹ jee²¹² 'ii líi¹i tsá² fariseo, 'in jaain²¹ dogi líi¹i tsá² cón² 'laa¹³ 'e 'nii¹ tsá². ¹¹ 'In tsá² fariseo do siin¹²in, joon gafaa²¹a la lo: “Ña'ñu¹u' Dios, cwóo³oo 'maa²u'un tsu² jo líi¹na la líi¹ 'in tsá² catyaa² do. Jo líi¹na la 'in jmoo¹o 'uun²¹, lagi 'in jo nuu¹³. Jo líi¹na la líi¹ tsá² 'in fee²¹i tsamí². Ce jiin¹³ capii¹³ jo líi¹na la líi¹ 'in cón² 'laa¹³ 'e 'nii¹ tsá² lo. ¹² Tún² fu 'gø¹³øø tyiiañi¹ la coon²¹ semóo¹³. Joon cwo³oo 'nu coon²¹ 'e jee²¹² dyá² 'ii¹³ 'e gajna²aa.” ¹³ Pe 'in tsá² cón² 'laa¹³ 'e 'nii¹ tsá² do wíin² gajaan¹. Joon jo tá²-tsi saa¹²a unníi¹i fu yu' juncwii²¹. Jiin¹³ 'e gajmaa¹a tyuun¹ nitsi¹-o. Joon gafaa²¹a: “Ña'ñu¹u' Dios, cwolifee¹mo-'o'o 'wii²¹² tyiia tsu 'áa¹mo røø²¹na tsaa².” ¹⁴ 'E la ja²mo fo³oo 'e nigauntyú¹mo Dios 'in tsá² cón² 'laa¹³ tya' 'e 'nii¹ tsá² do pe 'in jaain²¹ do jiin¹³ la líi²mo líi²i. Tsu

jileei²¹ 'in jmaa²¹i yaai cøø¹³gi xujoon li'weei²¹gi
'ii pe jileei²¹ 'in un'weei²¹ yaai joon licøøi¹³gi.

Uncwaa³i Jesús xuui²¹²

¹⁵ Jajée¹mo tsá² xuui²¹² tya'a li siin¹² Jesús 'e
taan¹ cwoo²¹ tya' 'ido. Pe joon mo gani¹ tsá² tya'a
ga'láa² 'wii²¹² 'øø¹³mo jileei²¹ 'in jajéei¹ xuui²¹² do.

¹⁶ Joon gatø¹ Jesús 'in xuui²¹² do. Joon gajin²in:

—Cwóo²oo' cwojalíin² xuui²¹² tyaní³ii joon jo
'øø²¹²naa' tsu li tyu² Dios to² lín² jmai² 'in líi¹in la
'ii-o jon. ¹⁷ 'E la ja²mo fo³oo jileei²¹ 'in jo cwoo¹ 'e
tyu² Dios to² 'ii lawa jaain²¹ xuui²¹² jo lí² tsataai² li
tyu² Dios to².

Jaain²¹ tsá² sá² cuu² fee²¹i Jesús

¹⁸ Jaain²¹ 'in tyu² to² gaungii¹ Jesús:

—Tifo² tyúi¹, ¿'ee 'ná² jmáa³aa 'e tiin¹³na
juncwii²¹ tyiia?

¹⁹ Joon gasii²¹ Jesús 'ii:

—¿'Ee li'i fu²u jna 'in tyúi¹? Jaan²¹mo 'in tyúi¹
seein²¹gi, jiin¹³ 'ña'a Dios. ²⁰ Ní³o'o jiin¹³ la to² tyu²
Moisés: “Jo foo¹³o tsamí². Jo jngáa¹u'un tsá². Jo
jmaa²a 'uun²¹. Jo jmaa²a júu³ tajuu²¹. La joon jo
con²on tsá² too² ce jiin¹³ jaain²¹. Cwoli'gøø²¹mo'o
ñu²u coon¹³ saa²a.”

²¹ Joon gajin² 'in tsañuu¹ do:

—Jilaa²¹ 'elo nigalinuu¹³ ca la mo xuu²¹²moo.

²² Moganúu² Jesús 'elo joon gajin²in:

—Coon²¹gi 'e 'ná² jmaa²a. 'Ní³i jilaa²¹ 'e 'oo²-o'o
joon cwo²o tsá² tañí². Joon líi¹gi ili'oo²-o'o ñu¹fú².
Mi yuui¹³ joon na¹ coon¹³ jna.

23 Pe mo ganúu² 'in tsanuu¹ do 'elo 'áai¹ fa'í³ gajmaa¹ a tsu¹ 'áa¹mo sá² cuu² tya'a. 24 Mo gani² Jesús xiiala fa'í³ jmaa¹ a joon gajin²in:

—i'Áa¹mo tyan¹ to² cwóoi¹ tsá² sá² cuu² yaai wa'a tyu² Dios to² 'ii! 25 'Áai¹gi tyan¹ to² tya' jaain²¹ camello 'e ngíi¹ too²¹ li ngíi¹ ñi¹ tya' moocúu³ lagi jaain²¹ tsá² sá² cuu² tsa'ii¹in ñu¹fú².

26 'In ganúu² 'elo gajin²in:

—¿Xiiagi la itiin¹³ tsá²?

27 Joon gajin² Jesús:

—Jilaa²¹ 'e jo lí² jmaa¹ a tsañuu¹ lí²-i jmá¹ Dios.

28 Joon gajin² Tú³:

—Ña'ñu¹u', jna'a nigatuu²¹²oo'o jilaa²¹ 'e 'oo²¹o'o joon nijalii²¹i'i coon¹³ 'nu.

29 Joon gajin² Jesús:

—'E la ja²mo fo³oo, 'e doñi'iin si tuu²¹ 'núu¹u si tiui² sáa³ a jmi²¹ 'ee si ruu²¹i 'ee si tsamí² tya'a 'ee si jóon¹ 'ee 'wii²¹² tya' cwáain¹ 'e tyu² Dios to² 30 lí¹gi 'ii²¹i fu juncwii²¹ lo. Joon mi júun²in 'ii²¹mo jon coon²¹ juncwii²¹ tya'a 'e ta²a coon²¹ tøø²mo.

Jesús jmoo¹o júu³ 'e ti li júun²in

31 Jesús gatø¹ø coon²¹ ji dyatuuin¹ tsá² tya'a joon gasii²¹i 'ido:

—Nano tsaa²¹a fu Jerusalén. Do-o lí² tsín¹ jilaa²¹ 'e gafaa²¹a tsá² gacwo¹ júu³ tyú² cali¹ cwáain¹ tya' 'in Ruu²¹na Tsá². 32 Ijaan²¹in tsá² 'ii tyani tsá² jalín² wíin². Joongi niungøø¹ tsá² 'ii. Joon ijmee²¹i tsá² 'ii. Joongi i'ñi¹ tsá² tya'a. 33 Joongi ipóoi² tsá² 'ii. Mi yuui¹³ joon ijnga²mo tsá² 'ii. Pe mi tí² 'ni¹ jmi²¹² ijiin¹o jee²¹² 'li²¹².

34 Pe 'idogɪ coonti jo ga'øøi²¹-tsi. Jo ñi¹ 'ee 'e si²¹ Jesús 'ii. Lawa coon²¹ júu³ 'e jo ñi¹ xiiala 'ee i'øøi²¹-tsi.

Un'láai² Jesús jaain²¹ tsá² tiui² seein²¹ Jericó

35 Xuu 'ná²gi 'e tyí¹a Jesús fuu²¹ Jericó. Jaain²¹ tsá² tiui² tyín¹in caai¹ fu¹ mii¹ caridad. 36 Mo ganúu²un ningí¹i tsá² fúui¹ lili¹ joon gaunngii¹i tsá² 'ee-gi galí². 37 Joon gajin² tsá² 'e Jesús tsá² Nazaret 'in ngí¹i no. 38 Joon ga'oo¹o 'in tsá² do jin²in:

—Jesús, Jóon¹ David, fúu² cwolín²un jna!

39 Pe 'in tsá² do 'in ngalín² nifu gasii²¹i 'ido:

—Ca tii², jo to²o mii¹³.

Joon jo cwofaa²¹gi 'ido. Pe 'ii coon²¹ 'ii¹³gi tá² 'oo¹o:

—Jóon¹ David, fúu² cwolín²un jna!

40 Joon gajan¹ Jesús joon gaty^u²u to² 'e tsatee²¹² tsá² 'ido. Joon mo gatyí¹a tyan² joon gaunngii¹i Jesús 'ii:

41 —¿'Ee 'iin²¹²u'un ijmáa³aa tyi'i?

Joon gañi¹ 'in tsá² tiui² do:

—Ña'ñu¹u, 'iin²¹²na ijóø³oo.

42 Joon gajin² Jesús:

—Jóø²o'o tsu 'wii¹³ nigali²ja²mo líi²u.

43 Joon la tsifu joon 'in tsá² tiui² do gajóø²o. Joon gangóo¹o coon¹³ Jesús cwo²o 'maai¹³ Dios. Joon jileei²¹ tsá² 'in gajóø² 'elo la joon jon gacwo²o 'maai¹³ Dios.

19

Jesús coon¹³ Zaqueo

1 Joon ga'í² Jesus fuu²¹ Jericó. 2 Joon do-o niseein²¹ jaain²¹ tsá² sá² cuu² 'in ni sii²¹ Zaqueo. 'Ii tyu² to² jileei²¹ 'in cón² 'laa¹³ 'e 'ni¹ tsá². 3 'In Zaqueo lo 'iin²¹²in jøø²i Jesús. 'Iin²¹²in licwii¹in pe jo lí² tsu lí¹ pi³ 'ii. Joon lí¹ fúui¹ tsá² taai². La 'ii²¹² ngí¹i Jesús 'e fuu²¹ do 4 joon gangóo¹ Zaqueo do cwiin¹in nifugi 'e 'iin²¹²in jøøi². Joon gasoo² coon²¹ yu¹ 'mó² si² co² fu¹ li 'ná² ngí¹i Jesús. 5 Joon mo gangí¹i 'ido joon gajøø² fu yu¹. Joon gajin²in:

—Zaqueo, cwúui¹ jmoonno tsu no 'ná¹ ní³ii nijáan³aan fu tyio'o.

6 Joon gajngáa¹i Zaqueo jmoonno. Joon lí¹ jløø¹³i ga'ii²¹i Jesús. 7 Mo ganí² 'in tsá² fariseo do jilaa²¹ 'elo joon ga'láa² 'wii²¹² gafaa^{21a} 'laa²¹ tya' Jesús joon jin²in 'e Jesús nigajaan¹ tya' jaain²¹ tsá² røøi² tsaa². 8 Joon Zaqueo do gajmaa¹a siin¹²in joon gasii²¹i Jesús:

—Jøø²du, Ña'ñu^{1u}, cwo³oo tsá² tañí² coon¹³ tsa² jín¹³ 'e 'óo³oo. Joon wana nigajmáa³aa 'uun²¹ coon¹³ júu³ tajuu²¹ nicí³oo tyún² 'ii¹³gi lí¹.

9 Joon gajin² Jesús:

—No-o gatyía¹ 'e tiin¹³ tsá² taai² inuu lo. No-o ilín² 'in tsañuu¹ lo jún² tya' 'lii²¹² Abraham. 10 Tsu jna, 'in Ruu²¹na Tsá², gagoo²¹²oo 'e 'naa²¹na tsá² joongi 'e jmóo³oo tiin¹³ tsá² 'in røøi² tsaa².

Júu³ cwáain¹ tya' dyá² cuu² cwanáa¹

11 La 'ii²¹² núu²un tsá² júu³ tya' Jesús faa^{21a} 'e júu³ lo joon gasii²¹i coon²¹ cwáain¹ tsu tyan¹ niteein¹ co' Jerusalén. Tsu 'in tsá² fúui¹ ngí¹ coon¹³ Jesús do

tya'i fu¹ líi²i 'e ti li tí² 'e tyu² Dios to² tsá². ¹² Joon gasii²¹i Jesús 'ido:

—Lawa jaain²¹ tsá² 'in líi¹ tsafeei¹. Joon gangóo¹ coon²¹ fuu²¹ wín² i'ii²¹i to² róøi¹³ 'e fuu²¹ wín² do. Joon mi yuui¹³ joon cii¹²i fuu²¹ goo¹o. ¹³ Pe la nu'gi cwo'íi¹i gatø¹ø dyéi¹ tsa'leei¹³ tya'a. Joon gajoon²¹o la jaain²¹ la jaain²¹ 'ido jmaai¹³ coon²¹ cuu² 'e tyíin² líi¹. Joon gasii²¹i 'ido: “Jmaa²aa' to² coon¹³ 'e cuu² lo ca mi cwaa²¹na.” ¹⁴ Pe tsagoo¹o do 'ee¹mo 'ii. Joon gasii¹in júu³ ca li ngóo¹on 'e jin²: “Jo 'iin²¹²na'a wa'a lín² 'in tsañuu¹ lo róøi¹³ tyii'i.” ¹⁵ Pe ga'ii²¹mo to² róøi¹³ do. Joon ganga²mo fu goo¹o. Joon mo gatyee¹²i joon gatø¹ø tsa'leei¹³ tya'a 'in ngacwo²o cuu² do. 'ín²¹²in litsái¹-tsi xiiati nigajna²a la jaain²¹ 'ido. ¹⁶ 'In gatyía¹ nifu gajin²in: “Ñi'fii²¹i', 'e cuu² do nigacwáa¹mo dyá²gi.” ¹⁷ Joon 'in róøi¹³ do gajin²in: “Áa¹mo tyú². Jaain²¹ tsa'leei¹³ tyú¹mo 'nu. Nano, 'wii¹³ 'e nigalityú¹mo'o coon¹³ 'e xuu, cwóo³oo 'e tyuu¹²u to² jee²¹² dyá² fuu²¹.” ¹⁸ 'In xeei²¹gi gatyía¹ joon gajin²in: “Ñi'fii²¹i', 'e cuu² do nigacwáan¹mo 'ñá²gi.” ¹⁹ La joon jon gasii²¹i 'in róøi¹³ do 'ii: “Nu-gi lí² tyuu¹²u to² 'ñá² fuu²¹.” ²⁰ Joon 'in xeei²¹gi gatyía¹. Joon gajin²in: “Ñi'fii²¹i', lo-o roon¹ 'e cuu² do. Ga'máa³oo gaci¹ii coon²¹ póo¹. ²¹ Galigøø¹²¹moo 'nu tsu jaain²¹ tsá² 'waa²¹-tsi 'nu. Joon ñi³oo 'e cóon¹³o'o 'e jo gacwo²o. Joon coon¹²on li jo gajñi²in.” ²² Joon gajin² róøi¹³ do: “Tsa'leei¹³ 'in gó² 'nu. Coon¹³ júu³ tyiio'o jmoo²o 'ii²¹ tyii'i. Ñi²i 'e líi¹na jaain²¹ tsá² 'waa²¹-tsi. Joon

cón³oon li jo 'e gacwó³oo. Joongi cón³oo coon²¹ li jo 'e gajñii²¹²ii. ²³ ¿'Ee li jo gata²'a cuu² banco joon lí² 'ii¹³na láai²gixu mi tyee¹²na tyiia?" ²⁴ Joon gajin² róøi¹³ do sii²¹i 'in téein² do: "Tyí²'ii 'e cuu² no. Joon cwó²oo' 'in 'oo¹ dyá² no." ²⁵ Joon gajin² 'in téein² do: "Pe ñi¹fii²¹i', ni'oo¹o 'ido dyá² cuu²." ²⁶ Joon gañii¹i 'in róøi¹³ do: "Fuu²¹²uu 'naa': jileei²¹ 'in 'oo¹o líi¹gi, la joon líi¹gi icwó³oo. Pe jileei²¹ 'in jo 'oo¹o lí 'woo¹³gii 'e ca pi³ 'e 'oo¹o. ²⁷ Joon jileei²¹ 'in 'eei¹ jna, 'in jo 'iin²¹²in jmáa³aa róøi¹³ tya'a cwotee²duu' lo joon jngaa¹³naa' tyani³ii lo."

Jesús tsa'ii²¹ fu Jerusalén

²⁸ Mo ngayuui¹³ gajin² Jesús 'elo joon gangóo¹ la fu 'yúu¹i fu Jerusalén. ²⁹ Xu¹ 'ná²gi tyí¹a fuu²¹ Betfagé coon¹³ Betania co' moo²¹ sii Olivos. Joon gasii¹in gái¹ tsá² tya'a. ³⁰ Joon gasii²¹i 'ido:

—Cwoliín²naa' 'e fuu²¹ pi³ náa¹ tyan² do. Joon mi tyalíin²naa' joon ityee²naa' jaain²¹ bu³ neei²¹². Ce jiin¹³ jaain²¹ jo 'in mo cwó². Sii¹³ 'nii²¹² tya'a joon tó²øø¹ fu lo. ³¹ Joon wana 'in gajin²in: "¿'Ee li'i sii¹³ii' 'nii²¹² tya'a?" Joon fú²uu': "Néi²ta cata Ña'ñu¹u'."

³² Joon ngalíin²mo tsá² tya'a. Joon gatsee²¹mo jiin¹³ la lí² 'e nigajin² Jesús. ³³ Joon teen²¹²mo si¹i 'nii²¹² tya' bu³ do joon gaunngii¹i 'in tsá² fii²¹² do:

—¿'Ee li'i sii¹³ii' 'nii²¹² tya' bu³ no?

³⁴ 'Idogi gañii¹i:

—Ña'ñu¹o' 'néi²ta cata.

³⁵ Joon gatøø²¹o 'ido tyani Jesús. Joon gaun-fuu²¹ siin¹³in moo'wóo¹ bu³ do. Joon gatyée¹e Jesús moo'wóo¹ bu³ do. ³⁶ La 'ii²¹² ningóo¹ Jesús

joon ganii¹³ tsá² siin¹³ in tya'i fu¹. ³⁷ Mo gatí² lix-
aai¹ moo²¹ Olivos jileei²¹ tsá² jo² líi² 'in ngalín²
coon¹³ on ga'láa² 'wii²¹² ga'oo¹ jløø¹³i. Joongi gaun-
tyúu¹i Dios coon¹³ jilaa²¹ milagro 'e niganí²i.
³⁸ Joon jin²in:

—i'In cwaa³mo Røøi¹³ 'in jó¹ coon¹³ júu³ tya'
Ña'ñu¹u! iTyú²-u 'íi¹ ñu'fú²! i'In tyú¹mo Dios!

³⁹ Joon 'inlíi¹³ tsá² fariseos 'in téen² jee²¹² 'in tsá²
do gasii²¹i 'ido:

—Sii¹³ tsá² ngi¹ coon¹³ 'nu 'e jo cwota²a lí¹ mii¹³.

⁴⁰ Joon gajin² Jesús:

—'E la ja²mo fo³oo, wana 'inlo 'e jo to²o mii¹³
cagi 'e cuun²¹² roon¹ lo ito²o mii¹³.

⁴¹ Mo gatyí¹a tyan² gajóø²ø Jesús fuu²¹
Jerusalén joon gatyí²i 'wii²¹² tya'a. ⁴² Jin²in:

—Wuxu¹u 'øøi²¹-oo' fiin¹³xu. Jmii²¹² no-o jmii²¹²
tyii', 'in jmá¹ 'ii²¹ røø² tyii' nigacwéi¹. Pe nano 'e
si'mo². Joon jo lí² jøø²øø'. ⁴³ Pe ijó² coon²¹ jmii²¹² 'e
gó² tyii' mi jalín² tsá² 'in 'eei¹ 'naa'. Joon ijmáa¹a
coon²¹ po³ cwoo¹³ ñíi¹ cu² li' li' nées¹naa'. Joon
nitsatái² joon nijmeei²¹ 'naa' la 'uui². ⁴⁴ Joon ifíin²
'e fuu²¹ lo ti ni'wó². Itsajngaa¹³i tsá² néei¹ li tsi
joon jo isái²gi jiin¹³ coon²¹ cuun²¹² 'e sifúui¹ tsu jo
galiñii² 'naa' mo gajó² Dios itiin¹³ 'naa'.

Untyú² Jesús 'e cwo¹ fee¹ si² do

⁴⁵ Joon ga'ii²¹ Jesús tsi inuu cwo¹ fee¹ si²
Jerusalén do joon ga'láa² 'wii²¹² ga'øø¹i 'in 'nii¹
coon¹³ jileei²¹ 'in ló¹. ⁴⁶ Joon gajin²in gasii²¹i 'in
taai² do:

—Ni jí² tya' Dios jin²: “Ná³uu 'elo li tsalín² tsá² tsafee¹³i Dios pe 'naa'gii' nigajmaa²aa' lawa coon²¹ too²¹ xá² tya' 'uun²¹.”

⁴⁷ La coon²¹ jmii²¹² ga'ee¹ Jesús inuu cwo¹ fee¹ do. Pe tsá² tyu² to² tya' untsá² coon¹³ tifo² tya' ley la joon jon 'in tyu² to² fuu²¹ do 'noo²¹o xiiala ijngaa¹³i Jesús. ⁴⁸ Pe jo 'e tyii²a xiiala ijmaa¹a tsu jilee²¹mo tsá² taai² jløø¹³mo núu²o.

20

To² 'e 'oo¹ Jesús

¹ Coon²¹ jmii²¹² 'yuu²i Jesús fu tsi inuu cwo¹ fee¹ 'e 'e²e tsá². Joon cwoo¹ júu³ tyú² tya' 'e tiin¹³ tsá². Joon gatyaliin² 'in tyu² to² tya' untsá² coon¹³ tifo² tya' ley coon¹³ tsacøøi¹³. ² Joon gajin²in sii²¹²i Jesús:

—Jmaa²du'u júu³, ¿'ee coon¹³ to² 'e jmoo²o jilaa²¹ 'elo? ¿'lin gacwo² 'nu 'e to² do?

³ Joon gañii¹i Jesús:

—La joon jon jna unngii¹duu 'naa'. Ñii²duu': ⁴ ¿'lin gasii¹in Wó³ saai¹ tsá² jmii²¹? ¿Ti gasii¹in Dios 'ii owa'a tsá² 'ee?

⁵ Joon ga'láa² 'wii²¹² jo cwo²o júu³ ruu²¹i jee²¹² 'ii. Jin²in:

—¿'Ee faa²a'? Wana faa²a' 'e Dios gasii¹in, joon iñii¹i: “¿'Ee li' jo 'ii¹³naa' júu³ tya'a?” ⁶ Joon wana faa²a' 'e tsá²-a jilee²¹mo tsá² ityuu¹²i jna' cuun²¹² tsu tsáai¹-tsi tsá² 'e faa²¹ Wó³ do cwáain¹ tya' Dios.

⁷ Joon gañii¹i jin²in:

—Jo nee²e 'e 'iin gasii²in Wó³ saai¹ tsá² jmii²¹.

⁸ Joon gajin² Jesús:

—La joon jon jna jofo³oo 'ee coon¹³ to² 'e jmoó³oo 'elo.

Júu³ cwáain¹ tya' tsá² jñi¹ wuunjøø³

⁹ Joon ga'láa² Jesús 'wii²¹² gafaa²¹a. Joon gasii²¹i tsá² 'e cwáain¹ lo:

—Lawa jaain²¹ tsañuu¹ 'in gajñi¹ wuunjøø³ cwoo¹³ 'wó² tya'a. Joon gacwo²o 'áai¹ tsá² xee²¹mo. Joon gangóo¹ li xiia²¹. Wóo² gali¹i.
¹⁰ Joon la jee²¹² joon gatí² jiin²¹ 'e garoo²¹ mi² wuunjøø³ do. Joon gasii¹in jaain²¹ tsa'leei¹³ tya'a 'e tsamii¹i tya' 'in jmoo¹o to² do jiin¹³ 'e gatíi² tya' fii²¹² cwoo¹³ 'wó² do. Pe 'idogi gajmee²¹mo 'ido. Joon gasiin¹³mo 'ido tún¹ jo 'ee gacwo²o coonti.
¹¹ Joon 'in tsá² fii²¹² do gasii¹in jaain²¹gi tsa'leei¹³ tya'a. La joon jon 'ido gajii²i. Gajmee²¹mo 'ido. Joon gasiin¹³mo jon jo 'ee gacwo²o coonti. ¹² Joon 'in tsá² fii²¹² do gasii¹in 'in xeei²¹gi. Pe 'idogi la joon jon gajmee²¹i. Joon ga'wooi¹ caluu.

¹³ 'Mo gangíi¹ 'elo 'in tsá² fii²¹² 'wó² do ga'i¹-tsi: “¿'Ee jmáa³aa no? Isíi³na yuun²¹ tyiia 'in 'iin²¹²na 'áai¹. Joon mi ní²i yuun²¹ tyiia foowa nijmaa¹o nuu¹³un.” ¹⁴ Pe joon mo gani²i 'in tsá² jmoo¹o to² do 'ido joon gasii²¹i ruu²¹i: “In lo-o 'in 'ii²¹ 'e sá² tya' jmii²¹. Cwojngaa¹³na' 'ii joon jna'o' ilíin²na' fii²¹² 'wó² do.” ¹⁵ Joon gatyii¹mo caluu joon gajngaa¹³mo.

Joon gaunngii¹i Jesús:

—¿'Ee cwooi¹ jmaa¹o 'in fii²¹² cwoo¹³ 'wó² do coon¹³ 'in tsá² do? ¹⁶ Itsaa¹o joon tsajngaa¹³i 'in

tsá² jmoo¹o to² do. Joon cwo'²o 'in xee'²¹mo cwoo'¹³ 'wó² do.

Mo ganúu²un 'in tsá² taai² do 'elo joon gajin'²in:

—Jo cwo¹ Dios ingii¹ 'elo!

¹⁷ Joon gajóø²i Jesús 'ii. Joon gajin'²in:

—¿'Ee cwooi¹ 'øøi'²¹-tsi tsá² 'e júu³ taa'¹³ jí² tya' Dios? 'E jin²:

'E cuun²¹² 'e nigapí² tsa² jmoo'¹³ 'ná¹ 'e joon galí² cuun²¹² nifu.

¹⁸ Doñi'in gatøøi'²¹ ni cuun²¹² do li'no'²o 'ii. Joon wana gatoo'²¹ 'e cuun²¹² do tya' tsá² fu² ilín².

Júu³ tya' cuu² 'e cón² tsá² li 'nñ¹

¹⁹ 'E jmií²¹² joon 'in tyu'² to² tya' untsá² coon'¹³ tifo'² tya' ley 'iin²¹²in saan'¹in Jesús do. Tsu nii¹o 'e cwáain¹ 'e nagafaa'²¹ Jesús do cwáain¹ tya' 'ii-o. Pe 'gøø'²¹mo tsá². ²⁰ Joon gasii¹in tsá² lawa tsá² tyú¹ 'e tsasii'¹³i coon'¹³ júu³ tajuu²¹ lawa júu³ jai² wa ilí² cwoo¹o tsaa² coon'¹³ júu³ tya'a. Joon ijaan'²¹in tyani 'in 'oo¹ to². ²¹ Joon gaunngii¹i:

—Tifo'², ne²oo'o 'e fo'²o joongi 'e'²e júu³ jo'². Jmoo²o 'ii'²¹ røø². Jo con'²on cwáain¹ wa tsá² sá² cuu² si tsá² tañí² 'ee. Jiin'¹³ fu¹ tyá² tya' Dios 'e'²e. ²² Sii'¹³ jna'a, ¿ti cwooi¹ tyí²i 'laa'¹³ tya' tsaa'to² tyín¹ Roma? ¿Cwooi¹ owa jo cwooi¹ 'ee?

²³ Pe galili'³i Jesús jilaa'²¹ 'e gó² 'e 'i¹-tsi 'ido. Joon gasii'²¹i 'ido:

—¿'Ee li'i jmaa²aa' lawa coon²¹ nilá² coon'¹³ júu³ tajuu²¹? ²⁴ La 'ée¹duu' jna coon²¹ cuu², nee²¹e'. ¿'lin ni² 'inlo? ¿'Ee tyan¹ 'e sii²¹ 'in taai² lo?

Joon gañii¹i 'in tsá² do:

—Tya' tsaa'to² tyín¹ Roma.

25 Joon gajin² Jesús:

—Cwoo²oo' tsaa'to² jiin¹³ 'e tii² joon cwoo²oo' Dios jiin¹³ 'e tya'o.

26 Joon jo gali¹i wa'a 'e teei²¹ Jesús jiin¹³ coon²¹ tsaa² coon¹³ jilaa²¹ 'e faa²¹a jee²¹² tsá². Li' cii¹²i, ganga'goo²¹o-tsi tsá² coon¹³ jilaa²¹ 'e faa²¹a. Joon gajaan¹ tii².

Unngii¹i tsá² xiiala mi jiin¹ tsá²

27 Mo ngayuui¹³ joon 'inl¹³ tsá² saduceos gangaliin¹ ngajóøi² Jesús. Tsá² saduceos jin²in 'e jo jo² jiin¹gi tsá² mo najúun²in. Joon gajin²in sii²¹i Jesús:

28 —Tifo², Moisés gataan¹ ni jí² tya'a 'e júu³ lo: “Wana jaain²¹ tsañuu¹ júun²in joon gatúu² tsamí² tya'a 'ña'a jiin¹³ jaain²¹ jóon¹ jo seein²¹. Ruu²¹i 'in najóin¹ 'ná² cu²i cwoo²¹ coon¹³ 'in tsamí² 'ña'a do. Joon liseein²¹ yuu²¹ cwáain² tya' ruu²¹i najóin¹ do.” 29 La joon gali² dyái¹ ruu²¹i seein²¹. 'In nifu gacu²mo cwoo²¹. Joon jo 'in yuu²¹ liseein²¹ tya'a. Gajúun¹mo 'ido. 30 Joon 'in tí² gái¹ do gacu²mo cwoo²¹ coon¹³ 'yia'níi² do. La joon jon gajúun¹mo. Jo 'in yuu²¹ seein²¹ tya'a. 31 Joon 'in gati² gaai²¹ gacu²mo cwoo²¹ coon¹³ 'ido. La joon ji dyái¹ do gajúun¹mo. Ce jiin¹³ jaain²¹ yuu²¹ jo liseein²¹gi tya'a. 32 La joon jon gajúun¹mo 'in tsamí² do. 33 Joon mi jiin¹in, ¿iin jee²¹² 'in dyái¹ do icwaaí²¹ tsamí² tya' 'ido?

34 Joon gañii¹i Jesús:

—Mo taain²¹² tsá² 'e fu juncwii²¹ lo tsañuu¹ coon¹³ tsamí² cu²mo cwoo²¹. 35 Pe jileei²¹ 'in tyaliin¹ juncwii²¹ cataain²¹ joon jiin¹in jee²¹² 'lii²¹²

do jo cuui¹³gi cwoo²¹ ruu²¹i jon'gi cwooi¹gi tsá² jóon¹on wa'a icui² cwoo²¹. ³⁶ Jon'gi lí² juuin²¹gi tsu náí¹i lawa'a ángeles. Jóon¹ Dios 'ii tsu 'wii¹³ nigajiin¹o. ³⁷ Cagi Moisés 'ña'a gajmaa¹a júu³ 'e jiin¹ 'lí²¹². Mo gajóø² 'e 'mó² pí³ 'e coo²¹ do gaunsii²¹ Ña'ñu¹u' Dios tya' Abraham coon¹³ tya' Isaac coon¹³ tya' Jacob. ³⁸ Pe Dios jon' Dios tya' 'lí²¹², Dios tya' tsá² jiin¹ 'ii tsu tyani Dios seen²¹mo jilee²¹mo.

³⁹ Joon 'inlí¹³ tifo² tya' ley gasii²¹i 'ii jin²in:
—Áa¹mo tyú² foo²¹o, Tifo².

⁴⁰ Joon jo gatá²gi-tsi 'e unngii¹gi.

¿Tí jún² tya' 'lí²¹² David Cristo?

⁴¹ Joon gajin² Jesús:

—¿Xiiala lí² 'e jin² tsá² 'e Cristo jún² tya' 'lí²¹² David? ⁴² Ña'a David do gajin²in jee²¹² jí² Salmo: “Ña'ñu¹u' Dios gajin²in sii²¹i Ña'ñu¹u': Ní² lí' caa²¹na tsáa¹ ⁴³ ca mi tyée¹³na jilee²¹ 'in 'eei¹ 'nu 'wii²¹² tí¹³i.” ⁴⁴ ¿Pe xiiala lí² Cristo ilí² jóon¹ David tsu 'ña'a David gaunsii²¹ 'ii Ña'ñu¹u'?

Jesús cwo²o tifo² tya' ley tsaa²

⁴⁵ Jilee²¹mo tsá² núu²un mo gasii²¹ Jesús tsá² tya'a:

⁴⁶ —Tí¹moo' coon¹³ tifo² tya' ley. Tí¹-tsi ngii¹ coon¹³ sin³ cwaa²¹. Joon 'iin²¹²in 'e feei²¹ tsá² 'ii coon²¹ tún². Joongi 'noo¹o 'mosí¹ si² nifu icwaa²¹ fu tsi inuu cwo¹. Joon 'iin²¹²in 'mosí¹ tya' tsá² 'in tyíin²mo lí gø¹² tsá². ⁴⁷ Joon tyii²¹o 'nú¹ 'yíia'ní² joon

faa'²¹a júu³ tyá'² 'e cwaa'²¹ wa'a coon'²¹on tsá'² tóo².
Pe 'ái'¹gi wúu¹ inii'²¹ 'ido.

21

Cuu² gacwo¹ 'yiia'níi²

¹ Tsi inuu cwo'¹ ganí'²i Jesús tsá'² sá'² cuu² 'in to'² cuu² tsi caja li to'² tsá'² cuu². ² Gani'²mo jon jó¹ jaain'²¹ 'yiia'níi² tsá'² tañíi'² 'áai'¹ 'in gato'² tún² cuu² yúun². ³ Joon gajin'² Jesús:

—'E la ja'²mo fo'²oo 'in 'yiia'níi² tsá'² tañíi'² lo nigacwoo¹o láai'²gi la jee'²¹² jileei'²¹. ⁴ Tsu jileei'²¹ 'in catyaa'² do cwoo¹o jiin'¹³ 'e sáai'² tya'o. 'Inogi tañíi'²mo 'áai'¹ pe nigacwoo¹o jiin'¹³ 'e sá'² tya'a.

Jesús tyaa¹ júu³ i'ín² tsá'² 'e cwo¹ do

⁵ 'In líi'¹³ tsá'² sá'¹i jee'²¹² yaai xiiala jnéei'² 'e cwo'¹ fee'¹ do tsu 'áai'¹ 'ya'²gi jilaa'²¹ cuun'²¹² coon'¹³ jilaa'²¹ 'e cwoo¹ tsá'² 'yaai'¹-tsi. Joon gajin'² Jesús:

⁶ —Nijóø³øø coon'²¹ jmíi'²¹² mi fiin'²¹ jilaa'²¹ 'e jóø²øø'. Jiin'¹³ coon'²¹ cuun'²¹² jo 'e sá'²gi ni 'e ruui'²¹ do.

Li² ilí² la nu'gi mi i'ín² juncwii²¹

⁷ Joon gaunngíi'¹ tsá'² Jesús:

—Tifo'¹, ¿líi ilí² jilaa'²¹ 'elo? ¿Noo coon'²¹ li² mi lí² jilaa'²¹ 'elo?

⁸ Joon gajin'² Jesús:

—Tíi'¹moo' jon. Jo cwóo¹³naa' yaanaa' 'in coon'²¹ 'naa' tóo². Tsu líi'¹ fúui'¹ 'in jaliin'¹ 'in jin'² sá'²¹i 'naa': “Jna-a Cristo.” Joongi jin'²in: “Nano gati'² 'ii'²¹ ilí² sá'² 'ii'²¹.” Pe 'naa' jo unjii'²¹ júu³ tya'a. ⁹ Joon mi núu¹³uu' 'e faa'²¹ tsá'² tya' 'nii'²¹ joongi 'e tíi'²i tsá'²

jee²¹² yaai jo foo¹³naa'. Tsu 'e joon 'ná¹ ilí² nifu. Pe 'ná¹gi ityá¹ 'ii²¹ ilí² la joon.

¹⁰ Joon gafaa²¹gi Jesús:

—Coon²¹ fuu²¹ itéen¹in coon¹³ fuu²¹ xiaa'. Coongi fuu²¹ xiaa' ijmáa¹a 'nii²¹ coon¹³ fuu²¹ dogi.

¹¹ Joongi ijøø²¹ 'wó² líl². Joon líi¹ i'í² 'oo² coon¹³ jmoowúu¹ la caain²¹ coonti. Joongi yu¹ juncwii²¹ imoo²oo' jilaa²¹ 'e fo² coon¹³ lí² 'e coo¹³gi.

¹² 'Pe la nu¹gi insaan²mo tsá² 'naa'. Joon 'øø¹mo tsá² 'naa'. Joon tsajée¹i 'naa' li lí² sá² 'ii²¹ tyii' fu cwo¹. Joon itaa²¹i 'naa' 'nuñi³. Joon tsajéei¹ 'naa' tyani róøi¹³ coon¹³ tsá² 'oo¹ to² tsu 'wii¹³ jo²o líi²naa' jna. ¹³ Coon¹³ 'e la joon lisá² coon²¹ 'ii²¹ 'e foo²oo' 'e tyá² 'wii²¹² tyiaa. ¹⁴ Tyá²-'oo' mi ngii² joon, jo cuu¹³-'oo' 'ee ifoo²oo' cwáain¹ tyii-oo' la jéei¹. ¹⁵ Tsu jna-a icwóo³oo júu³ joongi 'e jmi¹-'oo' ce jiin¹³ jaain²¹ tsá² lí² líi¹i 'naa' jon'gi lí² faa²¹ 'laa²¹ tyii'. ¹⁶ Pe 'naa' i'nii²mo tsá² 'naa'. Cagi 'ñu³uu' coon¹³ ruu²¹naa' coon¹³ tsá² seen²naa' tyá² coon¹³ i'nii² 'naa'. Ijnga²mo tsá² 'inlíi¹³ 'naa'. ¹⁷ Joon jilee²¹mo tsá² seein²¹ ni cwoo¹³ juncwii²¹ ni li 'eei¹ 'naa' 'wii¹³ jo²o líi²naa' jna. ¹⁸ Pe jiin¹³ coon²¹ jñu¹ tsi tyí²ii' i'lin². ¹⁹ 'Wii¹³ 'e taa²¹-'oo' joon itiin¹³naa' juncwii²¹ tyii'.

²⁰ 'Mi jøø²naa' 'láa² la 'uui fuu²¹ Jerusalén joon lí² ñii²¹oo' 'e ti li 'lin²mo. ²¹ Joon jileei²¹ 'in néei¹ fu Judea 'ná¹ cwiin²¹o fu moo²¹. La joon jon jileei²¹ 'in néei¹ fuu²¹ Jerusalén 'ná¹ 'woo²¹mo do. Joongi jileei²¹ 'in taain²¹² jee²¹² to² jo li jaliin¹in. ²² Tsu jmi²¹² joon jmi²¹² 'e ní² tsá² wúu¹. Jee²¹² jmi²¹²

joon itséin¹ jiin¹³ la jin² ni jí² tya' Dios. ²³ Lí¹ fúu² tsamí² 'in tyéein¹ y^u_un²¹ si 'in cuu²¹ t^u_u²¹ 'ee. Ts^u lí¹ wúu¹ 'in néei¹ la caain²¹ fuu²¹ do. Jmáa¹ a Dios 'ii²¹ tya' 'in tsá² do. ²⁴ 'Inlí¹³ ijúun³ in coon¹³ ñí³. 'Inlí¹³ gí insaan² mo tsá² joon tsajée¹ i la caain²¹ fuu²¹ lí wíin². Joon tsá² jalíin² wíin² ity^u_u² to² Jerusalén ca mi tyeei¹ jmí²¹² tya' tsá² 'in jo seein²¹ Israel.

Xiiala ilí² mi jó² 'in Ruu²¹ Tsá²

²⁵ 'Joon ñi¹ coon¹³ sií²¹ coon¹³ ná^u_u¹ icwoo¹ o lí². Joon ni cwoo¹³ 'wó² téein² tsá² 'goo²¹-tsi. Xéei²-tsi tsá² coon¹³ 'e 'iin² jmí¹ ñí³ coon¹³ 'e jnóo¹ jmí²¹. ²⁶ Joon nity^u_u²-tsi tsá² coon¹³ 'e fo² mi 'i¹-tsi jilaa²¹ 'e gó² ijó² fu juncwii²¹. Ts^u jilaa²¹ 'ii²¹ tya' juncwii²¹ 'ii²¹ y^u ilí² jleei¹. ²⁷ Mi yuui¹³ joon imáa¹³ naa' 'in Ruu²¹ i Tsá² jó² jee²¹² jní¹ coon¹³ jilaa²¹ 'ii²¹ tya'a coon¹³ jilaa²¹ 'ya² gí tya'a. ²⁸ Joon mi 'láa² 'wii²¹² lí² jilaa²¹ 'elo tyá²-oo' joon sáa¹³ aa' mootyí² ii' ts^u jmoono itiin¹³ naa'.

²⁹ Gasí²¹ o jon Jesús 'e cwáain¹ lo:

—Jó² duu' jilaa²¹ 'mó² cwarí³ coon¹³ jilaa²¹ gí nii¹ 'mó². ³⁰ Mo gañii² ii' ganií¹³ 'mo² 'mó² sii²¹ ñí² oo' yaanaa' 'e nijatyéein¹ jiin²¹ jmí¹. ³¹ La joon jon mi moo² oo' ilí² jilaa²¹ 'elo niñii² oo' 'e nijatyéen¹ mo 'e ty^u_u² Dios to².

³² 'E la ja² mo fo³ oo, jilaa²¹ 'elo nilí² la n^u_u gí ijúun² in tsá² 'in seein²¹ nano. ³³ Cwoo¹³ 'wó² coon¹³ juncwii²¹ 'ii²¹ y^u ityé² emo pe júu³ tyiia jo tyé² i coonti.

34 'Tíi¹moo', jo unbaan¹naa' yaanaa' coon¹³ jila²¹ 'e gó². Jo ngíi²h' to² 'ín¹. Jo unbaan¹naa' yaanaa' 'e 'í¹-oo' jmaai¹³ 'e jmaai¹ to² tyii'. Tsu la joon jo xuu²¹naa' lawa nilá² mi cwá² 'e jmíi²¹² do. 35 Lawa coon²¹ nilá² lí¹ 'e jmíi²¹² do 'e taain¹³ jileei²¹ tsá² 'in néei¹ la caain²¹ cwoo¹³ juncwii²¹. 36 Tyaa²aa' tyú² tyii'. Foo²oo' júu³ tyú² coon²¹ tøø²mo. La ilí² lá²naa' ilí² lá²naa' jilaa²¹ 'elo 'e 'ná² ilí². Joongi lí²-i tyalín²naa' tyani 'in Ruu²¹i Tsá².

37 Mo jmíi²¹² ga'ee¹ Jesús inuu cwo¹ joon mo 'woo¹ ngajáan¹an fu moo²¹ sii²¹ Olivos. 38 Joon jileei²¹ tsá² jaliin¹ la coon²¹ mo 'aa²¹ fu cwo¹ fee¹ 'a núu²un júu³ tya'a.

22

'Noo² tsá² xiiala saan²¹ in Jesús

1 Nigajatyéen¹mo tyan² jmíi²¹² 'e gø¹² tsá² 'íi¹ 'e jo tyiia³ jeei¹. 'øøi²¹-tsi tsá² jmíi²¹² 'e sii²¹ pascua. 2 Joon 'in tyu² to² tya' untsá² coon¹³ tifo² tya' ley 'noo¹on xiiala ijngaa¹³i Jesús pe 'gøø²¹mo tsá².

3 Joon ga'í² Satanás alma tya' Judas, 'in sii²¹o jon Iscariote. Jaain²¹ jee²¹² dyatuuin¹ tsá² tya' Jesús 'ii. 4 'Ido ngóo¹o ngafee¹³i 'in tyu² to² untsá² coon¹³ 'in tyu² to² 'in jøø² inuu cwo¹ do. Joon ngafee¹³i 'ido xiiala jmáa¹a cwáain¹ 'e 'í¹ Jesús ja'cwoo²¹. 5 'Idogi galijløø¹³mo. Joon gaunrøø¹ júu³ 'e cwó² Judas cuu². 6 Joon ga'ii²¹mo. Joon ga'láa² 'wii²¹² 'noo¹²on xiiala jaan²in Jesús mo ga'íi² tii², mo jo tsá² seein²¹.

Lí gatséi¹ gø¹² Jesús coon¹³ tsá² tya'a

7 Joon gati² jmi²¹² 'e gø¹² tsá² 'iñi¹ 'e jo tyiian¹³ jeei¹. Joon jngaai¹³ tsá² joo'saa²¹ jiin¹³ la tiisi².
8 Joon gasii¹ in Jesús 'in sii²¹ Tó³ coon¹³ jaain²¹ gi 'in sii²¹ Wó³ joon gasii²¹ i 'ii²¹.

—Cwoliin² naa' joon cwotyá² aa' tyú² 'e tyé³ e' 'e gati² jmi²¹².

9 'Idogi gaunngii¹ i:

—¿Xiia 'iin²¹² u'un tsatyaa²¹ a'a tyú²? —gajin² in sii²¹ i Jesús.

10 Joon gajin² Jesús:

—Mi cwotaa²¹ naa' 'e fuu²¹ joon jiin¹ naa' jaain²¹ tsañuu¹ 'in tyiian¹ coon²¹ tsuu² si'o² jmi²¹. Cwoliin² naa' caluu-u ca xiia²¹ 'nú¹ li 'í² i. 11 Joon fuu² uu' 'in fii²¹² 'nú¹ do: “La lo-o jin² tifo² tyii¹ i sii²¹ i 'nū: ¿Xiiali cwo²¹ o yii²¹ a'a tyee² e'e coon¹³ tsá² tyiia tya' jmi²¹² 'e gati²?” 12 Joon ni'e² e' naa' coon²¹ tsi inuu fee¹ li ñii². Do-o tyaa² aa' tyú².

13 Joon ngaliin² mo. Joon gali² jiin¹³ la nigajin² Jesús. Joon gatyaa¹ tyú² 'e dø¹ ø mo gati² jmi²¹² do.

14 Mo gati² 'ii²¹, joon gacwó² o Jesús coon¹³ tsá² tya'a 'e dø¹ ø. 15 Joon gajin² Jesús:

—j'Áa¹ mo nagali'in²¹² na jmáa³ aa coon¹³ 'naa' 'e tyee² e' tya' 'e jmi²¹² lo la nū'gi ijúun² na! 16 Tsu fuu²¹² uu' naa' 'e jo jmáa³ gi ca mi tí² 'ii²¹ 'e tyu² Dios to².

17 Joon gason¹ on coon²¹ wúun¹ xu si'o² vino joon gacwo² o 'maai¹³ Dios joon gajin² in:

—Jun² 'elo, joon jmaa² aa' jmai² xu jee²¹² 'naa'.

18 Tsu la lo-o fo³ oo, jo jmi²¹² yaai¹³ gi duu¹³ uu jmi³ mi³ wuunjøø¹³ ca mi tyu² Dios to².

19 Mo ngayuui¹³ joon gason¹on coon²¹ 'iñi¹. Joon gacwo²o 'maai¹³ Dios joon gajmaa¹a ca'no³. Joon gacwo²o tsá² tya'a sii²¹ 'ido:

—'E lo-o cuerpo tyiia ijoon¹³oo 'wii²¹² tyii'. Jmaa^{2aa}'elo joon iti¹-'oo' jna.

20 La joon jon gajmaa¹a coon¹³ coon²¹ wúun^{1xü} do mo ngayuu¹³ gagøø¹²¹ø. Joon gajin²in:

—'E wúun^{1xü} lo lawa coon²¹ 'ii²¹ 'e 'múui². Joon 'e jmi¹ 'óø³na lo 'e nitææn²¹ 'wii²¹² tyii' 'e li² tya' 'e 'ii²¹ 'múui² do.

21 'Pe nano cwoo²¹ tsá² 'in i'nñi¹ jna roon¹ coon¹³ cwóo³oo ni mesa lo. 22 Pe jna-a 'in Ruu²¹na Tsá² nili²-i jiin¹³ la 'ii²¹ nigalisá². Pe 'áa¹mo fúu² 'in 'nñi¹ jna.

23 Joon ga'láa² tsá² tya'a 'wii²¹² gaunngii¹ jee²¹² 'ii:

—¿'lin jee²¹² jna' 'in jmoo¹o 'e gó² lo?

Gasii²i jee²¹² 'ii 'iin 'in tyiin²gi jee²¹² 'ii

24 Mo ngayuui¹³ joon gasii²i jee²¹² 'ii 'iin 'in tyiin²gi jee²¹² 'ii. 25 Joon gajin² Jesús gasii²¹i 'ii:

—Jileei²¹ røøi¹³ 'in tyu² to² ni cwoo¹³ juncwii²¹ tyu²o to² ce caain²¹-tsi. Joongi jileei²¹ tsacøøi¹³ tya' 'ii lawa 'ña'o sii²¹ tsá² tyúi¹. 26 Pe 'naa'gii' jo tíi²naa' jmaa^{2aa}' la joon. Li² cii¹²ⁱ jmoo² 'naa'. Jileei²¹ 'in tyiin²gi jee²¹² 'naa' 'ná² síi¹³naa' lawa 'in xuui²¹²gi. Joon 'in tyu² to² 'naa' 'ná¹ jmaa¹o la jmoo¹o tsa'leei¹³. Jo cwooi¹ tyu^{2u} to². 27 ¿'lin 'in tyiin²gi awa 'in tyiin¹ gø¹²ø si 'in gatyáa¹ tyú² 'ee? Pe jna-a 'yuu²na jee²¹² 'naa' lawa jaain²¹ 'in tyaa¹ tyú².

28 'Naa' nigangi²h' coon¹³ jna coon²¹ tóøi² la li 'e móo³oo wúu¹. 29 'E joon jna cwo³oo 'naa' coon²¹ li ity^uu²u^u to² la lí² 'e gacwo² Ñ^uu³u^u jna. 30 'E joon ilí² cøø²øø¹ joongi 'uu²uu' coon¹³ jna mi ty^uu³u^u to². Joongi iní²ii 'áan³ tyii' lawa tsacøøi¹³ 'e jmaa¹aa' 'ii²¹ tya' 'in dyatun¹ poo²¹² tsá² seein²¹ Israel.

Jmoo¹ Jesús júu³ 'e jo røø¹ T^uu³ 'e cwii¹ in 'ii

31 Gajin² in jon Ña'ñu¹u:

—Simóoi¹³, Satanás nigamóoi¹ 'naa' 'e jøøi¹² 'naa' la mo unty^uu² tsá² trigo 'e coon²¹ cwáain¹ 'naa'.

32 Pe jna nigamí³h tyani Dios 'wii²¹² tyi' 'e jo tú²u 'e jo² cwolín²un. Joon mi jaa²¹-o'o cwotyii¹²-a-tsi 'in tsaruu²¹u.

33 Joon gajin² Simóoi¹³ do:

—Ña'ñu¹u, naná¹a tyú² tyiia 'e ní³ii 'nuñ³ coon¹³ 'nu ca x^ufiin¹³ jún¹moo coon¹³ 'nu.

34 Joon gajin² Jesús:

—Tú³, fuu²¹²uu 'nu 'e jmi²¹² no-o la nu'gi i'ó¹ tuuitsáa² jo røø¹u 'e cwii¹un jna 'ni¹ naa¹³.

Ityé¹mo júu³ tya' Jesús

35 Joon gaunngi¹ Jesús:

—Gasí³na 'naa' jo 'ee taloo²¹ tyán²aan', jon'gi cuu² tyán²aan', jon'on m^uí¹³h ga'øø¹³øø¹, ¿ti 'ee gali'ná¹gi tyii'?

'Ido-gi gajin²in:

—Jiin¹³ coon²¹ jo 'ee ga'naai²¹ tyi jna'a.

36 Joon gajin² Jesús:

—E ningóo¹ lí' cii¹²i no joon jileei²¹ 'in 'oo¹ tu-loo²¹ 'ná² cwotyaan²¹o. Joongi 'in 'oo¹ cuu² 'ná² cwotyaan²¹. Joongi jileei²¹ 'in jo 'oo¹ ñí³ 'ná²

cwo'nñi¹ 'mí² tyíia² tya'a joon ló² ñí³ tya'a. ³⁷ Tsu la ja²mo fo³oo, 'ná²-a tsangíi¹na jilaa²¹ la li 'e tyaan²¹ ni jí² tya' Dios 'e jin²: “Síi²i la jee²¹² yaai 'e tsá² gó² 'ii.” Tí li tsín¹ jiin¹³ la jin² jí² cwáain¹ tyíia.

³⁸ Joon gajin² 'ido:

—Sá² tún² ñí³ lo.

Joon gañii¹ Jesús:

—Naleen¹mo jon.

Ngó¹ Jesús li sii²¹ Getsemaní ngafee¹²i Dios

³⁹ Joon gacwo¹ñi¹ Jesús. Joon jiin¹³ la tiisi² tya'a gangóo¹ fu moo²¹ Olivos. Joon gangaliin¹mo tsá² tya'a coon¹²on. ⁴⁰ Mo gatyaliin² do joon gasii²¹i Jesús 'ii:

—Mí²ñi tyani Dios 'e jo xuu²¹naa²¹ tsaa² tyii'.

⁴¹ Joon gangawíin² Jesús coon²¹ jiin¹³ la wíin² mo tyu² tsá² cuun²¹². Joon gasii¹i wojní¹i. Joon faa²¹a júu³ tyá². ⁴² Joon gajin²in:

—Ñu², wana 'iin²¹²un un'øø²¹u jna 'e jo móo³oo wúu¹ coon¹³ jilaa²¹ 'e 'ná² lí². Pe jo lí² jiin¹³ la 'iin²¹²na pe jiin¹³ la 'ii²¹ tyi'i.

⁴³ Joon gajnéi¹ jaain²¹ ángel jó¹ fu ñu¹fú² joon gacwo²¹gi 'waa²¹ pí². ⁴⁴ Joon ga'í² 'e nii²¹ wúu¹ liili¹. Joon gamii¹i 'wii²¹² tya'a coon¹³ 'láai²gi 'waa²¹ pí². Joon ga'yá² untyíia²¹ tya'a li la li jmi¹ 'e xu²¹ ni 'wó².

⁴⁵ Mo rón² joon ngaa¹²in li téein² tsá² tya'a. Joon gatsee²¹i 'ido cwuu²¹mo coon¹³ jilaa²¹ fa'í³. ⁴⁶ Joon gajin²in:

—¿'Ee li cwuu²¹naa'? Ráan²naa', fee¹²naa' Dios joon jo xuu²¹naa' tsaa² tyii'.

Tøø¹ tsá² Jesús 'ñúu¹i

⁴⁷ Faa²¹gi Jesús siin¹²in mo gacwolín² tsá² fúui¹. Joon jaain²¹ jee²¹² ji dyatuuin¹ tsá² tya'a 'in sii²¹ Judas jó¹ nifu tya' 'in tsá² do. 'Ii ngatyeen¹in li siin¹² Jesús ijun²un ju² Jesús. ⁴⁸ Joon gajin² Jesús:

—Judas, ¿ti ga'nñi²¹²un jna, 'in Ruu²¹na Tsá², coon¹³ 'e gajin¹'in ju³uu?

⁴⁹ Jileei²¹ 'in téein² coon¹³ Jesús mo ganí²i jilaa²¹ 'e lí² gajin²in sii²¹i Jesús:

—¿Jatñi²i' coon¹³ ñí³ 'ee?

⁵⁰ Joon jaain²¹ jee²¹² 'ii gauncwuu²¹i jaain²¹ tsa'leei¹³ tya' 'in tyu² to² untsá² nifú². Gatyu^{2u} cataain²¹ loocwo² li tsáa¹. ⁵¹ Joon gajin² Jesús:

—Cwoján^{2xu} la no. Jo caai¹³gi 'ino.

Joon gasu² Jesús loocwo² 'ido joon ga'láa²mo tsifu. ⁵² Joon gajin² Jesús sii²¹i 'in nijalín² 'e tøø¹ 'ii. Sii²¹i 'in tyu² to² tya' untsá² coon¹³ 'in tyu² to² 'in jøø² inu cwo' coon¹³ tsacøøi¹³:

—Nañilín²naa' coon¹³ ñí³ coon¹³ 'mó² 'e tøø²øø¹ jna lawa jaain²¹ 'uun²¹. ⁵³ La coon²¹ jmñi²¹² 'yuu²na jee²¹² 'naa' tsi inu cwo¹ fee¹ do. Joon jo mo gaseen²naa' jna coonti. Pe jiin¹³ lo-o 'ii²¹ tyii' mo ga'í² nu²¹.

Jo róøi¹ Tú³ 'e cwii¹in Jesús

⁵⁴ Joon gajée¹i Jesús si'ñúu¹mo fu tya' 'in tyu² to² untsá² nifú². Joon Tú³ ngaa¹³i caluu Jesús wíin²giXu. ⁵⁵ Joon do-o gajin² coon²¹ jí² tún² tsa² tya'i tyi¹ do. Joon do-o gacwó²o cu' lí¹ li coo²¹ jí² do. Tú³-gi do-o jon tyín¹in. ⁵⁶ Joon jaain²¹ tsami²

'in jmoo¹o to² in_{uu} do mo gani²i tyiin¹ Tú³ co' jí² do
joon gajaan¹ jóøi² 'ido. Joon gajin²in:

—Ngii¹ jon 'in tsañ_{uu}¹ lo coon¹³ 'ido.

⁵⁷ Joon jo garøø¹i Tú³, gajin²in:

—Tsamí², jo cwii¹na 'ido.

⁵⁸ Mo galí² ciin²¹ giX_u joon 'in xee²¹mo gasii²¹i 'ii:

—'N_u-u, jaain²¹ jee²¹² 'ii.

Joon gajin² Tú³:

—Jon' 'i jna, tsañ_{uu}¹.

⁵⁹ Coon²¹ hora ngóo¹giX_u mo gajin² 'in xeei²¹
gasii²¹i 'ii:

—'E la ja²mo ngii¹ 'in tsañ_{uu}¹ lo coon¹³on ts_u 'in
seein²¹ Galilea lo.

⁶⁰ Joon gajin² Tú³:

—Tsañ_{uu}¹, jo ñí³ii 'ee 'e fo²'o.

La tsifu joon, la 'ii²¹² faa²¹gi Tú³ ga'oo¹ jaain²¹
tuuitsáa². ⁶¹ Joon jiin²¹ 'ña'a Jesús níi¹i gajóøi²
Tú³. Joon gati²-tsi Tú³ jiin¹³ la nigajin² Jesús sii²¹i
'ii: “La n_ugi i'oo¹ tuuitsáa² jo røø²¹u 'e cwii¹u jna
'ni¹ naa¹³.” ⁶² Joon gacwo'ii¹ Tú³ joon gati²o
xuui²¹²-tsi 'áai¹.

Ungøøi¹ tsá² Jesús

⁶³ Jileei²¹ tsá² do 'in 'aa¹i Jesús gaungøøi¹ 'ii 'áai¹
joongi gajmee²¹mo liii¹. ⁶⁴ Gajni¹ unní¹i 'ido joon
gapoo²¹ ni² 'ido joon gasii²¹i 'ii:

—Faa¹³du', ¿iin pó² tyi'i?

⁶⁵ Joongi 'láai² júu³ 'laa²¹ gafa²o tya' Jesús.

Ngó¹ Jesús tyani tsá² 'in tyiin²gi tya' tsá² Israel

⁶⁶ Mo gajná² joon galicaain²¹ tsacøøi¹³ tya' tsá²
Israel coon¹³ 'in ty_u² to² untsá² coon¹³ tifo² tya'

ley. Joon gangajée¹i Jesús li sicaain²¹ tsá² 'in tyiin²gi do. Do-o gaunngii¹i:

⁶⁷ —Sii¹³ jna'a, ¿ti 'nɛ Cristo?

Joon gañii¹i Jesús:

—Wana fo³oo, jo jo² ilíin²naa' júu³ tyiia. ⁶⁸ Joongi wa'a unngí³ii 'naa' jo ñí²ii' jon'gi jo laa²¹²naa' jna. ⁶⁹ Pe ca nano-o ca li ngoo²¹gi jna-a, 'in Ruu²¹na Tsá², ninii²¹²ii cáai¹ Dios Jmii²¹ lí' tsáa¹.

⁷⁰ Joon jilee²¹mo gaunngii¹i:

—¿Ti 'nɛ-ɛ Jóon¹ Dios?

Joon gañii¹i Jesús:

—Jnagii 'i jiin¹³ la nafaa¹³naa'.

⁷¹ Joon gajin²in jee²¹² 'ii do:

—Jo 'ee júu³ 'ná¹gi jna'. Yiiiana' jon ninɛ²¹ɛ' júu³ tyá'a.

23

Jesús tyani Pilato

¹ Joon jilee²¹mo garoon¹ joon gangajée¹i Jesús tyani Pilato. ² Do-o ga'láa² 'wii²¹² jmoo¹o tsaa² tyá' Jesús jin²in:

—Nigatsee²¹na'a 'in tsañɛ¹ lo 'e¹e tsá² tyii¹ 'e faa²¹ 'laa²¹ tyá' 'in tsaa²to² tyiin¹ Roma. Jin²in 'e jo 'ná² tyii²ii¹ 'laa¹³ 'e 'nii¹ tyá' 'in tyɛ² to² nifu tyiin¹ Roma. Joongi jin²in 'e 'ii Cristo, 'e øøi²¹-tsi tsá² 'e jaain²¹ røøi¹³ 'ii.

³ Joon gajin² Pilato:

—¿Ti 'nɛ-ɛ Røøi¹³ tyá' tsá² Israel?

Joon gajin² Jesús:

—La joon nigafaa¹³gi'i.

⁴ Joon gajin² Pilato sii²¹i 'in tyu² to² tya' untsá² coon¹³ 'in tsá² catyaa²gi:

—Jiin¹³ coon²¹ jo mo gatsaa³aa tsaa² tya' 'in tsañuu¹ no.

⁵ Pe 'idogi gafaa²¹a tá²gi jin²in:

—Jileei²¹ 'in núu²un júu³ tya' 'ino 'iin²¹²in to² mii¹³. Joon ga'e¹o júu³ tya'a la caain²¹ Judea. Ga'láa² 'wii²¹² fu Galilea joon ca logi ga'ee¹ júu³ tya'a.

Jesús tyani Herodes

⁶ Mo ganúu²un Pilato 'elo joon gaunngii¹i wana seein²¹ Jesús fu Galilea. ⁷ Joon mo gajin² tsá² joon, joon gasii¹in tyani Herodes 'in tyu² to² Galilea. Joon jee²¹² jmii²¹² joon taain¹ fu Jerusalén. ⁸ Mo gani²i Herodes Jesús jløø¹³mo 'áai¹ tsu ningóo¹ 'e gali'in²¹²in jøø² Jesús. Ninuu¹o faa²¹ tsá² cwáain¹ tya'a. Joon ni'in²¹²in jøø² coon²¹ milagro 'e jmá¹ Jesús. ⁹ Líi¹ 'láai² 'e gangii¹i pe Jesús coonti jo 'ee gañii¹i. ¹⁰ Do-o jon téein² 'in tyu² to² tya' untsá² coon¹³ tifo² tya' ley. 'Ii jmoo¹o tsaa² fee¹ tya'a coon¹³ 'láai²gi líli¹. ¹¹ Joon Herodes coon¹³ 'láa² tya'a gatyii²mo Jesús joongi gaunngøø¹mo. Joon gatyii²¹in Jesús coon²¹ 'mi² jii¹ la li siin¹³ røøi¹³. Joon gasii¹³mo tún¹ tyani Pilato. ¹² Jmii²¹² joon røø²¹ gasii²i Pilato coon¹³ Herodes tsu la mo jéei¹³ 'ee¹mo ruu²¹i.

Nigalisá² 'ii²¹ iinga²mo Jesús

¹³ Joon gauncaain²¹ Pilato 'in tyu² to² tya' untsá² coon¹³ tsacøøi¹³ joongi coon¹³ jileei²¹ tsá². ¹⁴ Joon gajin²in sii²¹i ido:

—'Naa'-a ñijee²¹naa' 'in tsañuu¹ lo foo²oo' 'e jmo¹o 'ido to² tsá² mii¹³. Pe jna-a ga'no³oo tsaa² tya'a tyaní²ii' pe jo gatsaa³aa. Joon jóø²oo' 'e jo 'ee tsaa² sá² tya'a coonti jiin¹³ la tsaa² jmo²oo'.
¹⁵ La joon jon Herodes 'in nigasiin¹²mo tún¹ fu lo jo nigatsaa²¹a tsaa² tya' 'ido. Nijóø²oo' 'e jo 'ee tsaa² sá² tya'a wa'a 'e tñi² júun²in. ¹⁶ 'E³duu wúu¹ joon mi yuui¹³ joon láa²moo.

¹⁷ Pilato jiin¹³ la tñisi² 'ná² láai² jaain²¹ tsá² 'yuui²¹² 'nñi³ jiin¹³ jee²¹² jmi²¹² joon. ¹⁸ Joon jilee²¹mo ga'láa² 'wii²¹² ga'oo¹. Jin²in:

—¡Jngai¹²ta 'ino! Cwolaai²¹ Barrabás.

¹⁹ 'In Barrabás do nigataan¹²in 'nñi³ 'wii¹³ nigajmaa¹a 'e tsá² fuu²¹ lo jmo¹o 'nii²¹ coon¹³ tsaa²to² tyin¹ Roma. Joon nigajnga²mo tsá².
²⁰ Pilato do 'iin²¹²in láai² Jesús. Joon gasii²¹i tsá² tún¹. ²¹ Pe 'idogi ga'oo¹ tá²gi gajin²in:

—¡Táan¹in tsaa' crúu¹³! ¡Táan¹in tsaa' crúu¹³!

²² Joon mo gatí² 'ni¹ fu joon gajin² Pilato:

—¿'Ee 'e gó² nigajmaa¹a? Jna-a jo gatyii³aa jiin¹³ coon²¹ tsaa² wa'a ijúun²in. 'E³duu wúu¹ joon mi yuui¹³ joon iláa²moo.

²³ Pe 'ido-gi gañii¹i tá² lili¹. Gamii¹i wa'a táan¹in tsaa' crúu¹³. Joon gatí² júu³ tya' 'in tsá² do coon¹³ 'in tyu² to² tya' untsá². ²⁴ Joon Pilato do gajmaa¹a 'ii²¹ jiin¹³ la gali'in²¹²in 'in tsá² do. ²⁵ Joon galáa²mo jiin¹³ Barrabás 'in 'yuui² 'nñi³ 'wii¹³ gajmaa¹a 'nii²¹ joon gajngaa¹³i tsá². Joon gajaan²¹mo Jesús jiin¹³ la nigamii¹i 'in tsá² do.

Táan¹in Jesús tsaa' crúu¹³

26 La 'h²¹² ngalín² jée¹i Jesús 'e táan¹in crúu¹³ gasaan¹²in jaain²¹ tsañ^{uu}¹ 'e coon²¹ crúu¹³ tya' Jesús. Simóoi¹³ sii²¹ 'in tsá² do. Galiseein²¹ coon²¹ fuu²¹ sii²¹ Cirene. 'Injai¹³ fu coon²¹ fuu²¹ pi¹³ 'e ná¹ co' do. Joon joo²¹o caluu.

27 Joon fúu¹mo tsá² ngalín² coon¹³on coon¹³ tsamí² 'in ngalín² ci². Joon 'oo¹o tá² coon¹³ jilaa²¹ fa'í³ 'wii²¹² tya'a. 28 Joon gajøø²i Jesús 'ii joon gasii²¹i 'ido:

—Tsamí² seein²¹ Jerusalén, jo cii²ii' 'wii²¹² tyiia. Tyí¹³ii' 'wii²¹² tyii' yaanaa' joongi 'wii²¹² tya' yuun²¹ tyii'. 29 Tsu nijó² jmii²¹² mi jin² tsá²: “Tyúu¹mo 'in jo galiseein²¹ jóon¹on, joon 'in jiin¹³ cafu jo gangatyéein¹ yuun²¹, 'in jiin¹³ coon²¹ naa¹³ jo gacuu²¹ xuui²¹² tui²¹ tya'a.” 30 Mi tí² 'ii²¹ joon ni'láa² tsá² 'wii²¹² faa²¹a sii²¹i moo²¹ coon¹³ jilaa²¹ tii²¹: “Cwoxaa²o joon cwojlí¹³u'u jna'a.” 31 Tsu wana galí² jilaa²¹ 'elo coon¹³ jna 'in jo røøi²¹ tsaa², ¿'ee coon¹³ ilí² coon¹³ tsá² goo²oo' 'in røøi²¹ tsaa² 'áai¹?

32 Jée¹mo jon gáí¹gi 'in røøi²¹ tsaa² ijngaa¹³i caain²¹ coon¹³ Jesús. 33 Mo gatyalín² coon²¹ li sii²¹ Mootyi² 'Lii²¹² joon do-o gateein¹ Jesús tsaa¹ crúu¹³ coon¹³ 'in tsá² gáí¹gi do. Jaain²¹ li' tsáa¹ jaain²¹gi li' tuuin²¹². 34 Joon la 'h²¹² taain¹ Jesús tsaa¹ crúu¹³ joon gajin²in:

—Ñu³, feei¹ jmaa²-o'o 'wii²¹² tya' 'in tsá² no tsu joñi¹i 'ee 'e jmoo¹o.

Joon 'in 'láa² do gacoo¹o xiiala ijmáa¹a jmai²xu jee²¹² 'ii siin³ Jesús. 35 Jileei²¹ tsá² téen²mo jøø²ø joon cagi tsacøøi¹³ ungøøi¹ Jesús jin²in sii²¹i 'ido:

—Galáa²mo 'in xeei²¹ 'ii. Joon cwo láai² 'ña'a wana si najai² 'ii Cristo, 'in nityii¹²in Dios.

³⁶ La joon jon 'láa² do ungøø¹mo Jesús. Ganyatyéen¹in ca tyan² joon gacwo²o Jesús vino tin³.

³⁷ Joon jin²in:

—Wana 'nɛ Róøi¹³ tya' tsá² Israel laai²¹² 'wo'o.

³⁸ Joon nigataan¹ tsá² coon²¹ júu³ yɛ' tyí¹ 'e jin²: “Inlo-o Róøi¹³ tya' tsá² Israel.” 'E júu³ do lí² jmí¹ griego coon¹³ jmí¹ latín coon¹³ jmí¹ hebreo.

³⁹ Jaain²¹ 'in tsá² røøi²¹ tsaa² 'in táain² co' do gasii²¹i Jesús jin²in:

—Wana 'nɛ Cristo laai²¹² 'wo'o joongi laai²¹² jna'a.

⁴⁰ Pe 'in jaain²¹gi do gatyuu¹²i júu³ tya' 'in jaain²¹ do. Joon gasii²¹i 'ido:

—Jmaa² gøø²¹u Dios tsɛ 'e røø²¹na' tsaa². ⁴¹ Jna' 'e tíi²mo' nee²¹e' wúu¹ tsɛ tyii²¹² jna' tsaa² tyii-o' 'e nigajmoo²¹o'. Pe 'in tsañɛ¹ lo jo 'ee gajmaa¹a 'e gó².

⁴² Joon gajin²in sii²¹i Jesús:

—Cwotii¹³-o'o jna mi 'ii¹³u to² 'e gatii²u.

⁴³ Joon gañii¹i Jesús:

—'E la ja²mo fo³oo, no-o tyalii²¹i' caan²¹mo coon¹³ jna fu ñɛ'fú².

Júun²mo Jesús

⁴⁴ Ningóo¹ la tyiiañi¹ mo galinɛ²¹ ni cwoo¹³ juncwii²¹ gata² ca gatí² 'in² 'ni¹ ca 'lóo². ⁴⁵ Joon ñi¹ galiniui²¹. Joon inɛ cwo¹ fee¹ si² do li 'íi¹ 'mí², ga'gi¹ tún² tsa² 'e 'mí² 'íi¹ do. ⁴⁶ Joon ga'oo¹ Jesús jin²in:

—Nɯ³, ja'cwoo¹o ityiia¹³ alma tyiia.

Joon mo ngayuui¹³ gajin² 'elo joon gajúun¹mo.

⁴⁷ Mo gani²i 'in tyɯ² to² fi²¹² 'láa² do jilaa²¹ 'e galí² joon gacwoo¹ 'maai¹³ Dios jin²in:

—'E la ja²mo 'in tsañɯ¹ lo 'in tyúui¹ 'áa¹mo no.

⁴⁸ Jileei²¹ tsá² 'in téen²in jóø²ø jilaa²¹ 'e galí² gangaliin¹ fa'í³ tyɯɯn¹ ni tsi². ⁴⁹ Pe jileei²¹ 'in cwii¹in Jesús coon¹³ tsamí² 'in nigangi¹ coon¹³on tí² Galilea wíin² jaan¹ jóø²ø jilaa²¹ 'elo.

Ga'á²mo tsá² Jesús

⁵⁰ Niseen²¹mo jaain²¹ tsañɯ¹ tyúi¹, jo tsaa² røøi²¹, 'in nisii²¹ Sé². 'In seein²¹ fuu²¹ sii²¹ Ari-matea li tyɯ² to² Judea 'ii. 'Ii jaain²¹ jee²¹² tsacøøi¹³ 'in tyɯ² to² tsá² Israel. ⁵¹ 'In Sé² lo sijaan¹o mi tyɯ² Dios to². La joon jo røø²¹ shí²i coon¹³ jilaa²¹ 'e gajmaa¹a tsá² do. ⁵² 'Wii¹³ joon gangajøøi² Pilato joon gangamii¹i cuerpo tya' Jesús. ⁵³ Mo ngayuui¹³ gaxaa²¹i Jesús tsaa' crúu¹³ joon gaciin²in coon¹³ 'mi² taa²¹. Joon ga'áa²mo tsi coon²¹ aan¹ lí² tsaa' xá¹ li jo 'in mo ga'áai² jiin¹³ jaain²¹. ⁵⁴ 'E jmi²¹² no cwoun'ló² tya' jmi²¹² 'e 'ii²¹ woo²¹ tsá². Joon ti li 'láa² 'wii²¹² 'e jmi²¹² do.

⁵⁵ 'In tsamí² 'in ningii¹ coon¹³ Jesús fu Galilea gangalín² joon gajøø²o 'oo² too²¹ 'aan¹ joongi xi-iala roon¹ cuerpo tya' Jesús. ⁵⁶ Joon mo ngaliin¹ fu tya'a joon gatyaa¹ tyú² jmi²¹ jmafuu²¹ coon¹³ noo²¹². Joon gajaan¹o jmi²¹² 'ii²¹ 'woo²¹ tsá² jiin¹³ la to² tyɯ².

24

Gajiin¹in Jesús

¹ Jmii²¹² ga'láa² 'wii²¹² semóo¹ 'in tsamí² do gan-galín² 'áa³ 'oo²¹ too²¹ 'aan¹ do. Tyaan¹an jmii²¹ jmafuu²¹ 'e nigatyaa¹ tyú². Joon ngalín²mo tsamí² catyaaí²gi coon¹³on. ² Mo gatyalín² joon gatsaa²¹ 'e cuun²¹² jni¹ 'oo²¹ too²¹ 'aan¹ do jo si²gi 'áan³ tya'. ³ Joon ngataa²mo pe jo gatsaaa²¹a cuerpo tya' Ña'ñu¹u' Jesús. ⁴ La 'ii²¹² téin² jo ñi¹ 'ee jmaa¹a coon²¹ gagoo¹-o téin²¹ gáí¹ tsañuu¹ 'in tyi² 'mi² jii¹ co' li téin². ⁵ Joon gata²a 'in tsamí² do ní¹i ni 'wó² gafoo²i liili¹. Joon gajin² 'in tsañuu¹ do:

—'Ee li'i 'naa²¹naa' tsá² jiin¹ jee²¹² 'li²¹²? ⁶ Jo 'yuui²gi lo. Najiin¹o. Cwotii¹³-oo' la gajin²in mo gateein¹ Galilea. ⁷ Gajin²in 'e 'in Ruu²¹i Tsá² 'ná² tsee¹²i ja'cwoo²¹ tsá² røøi²¹ tsaa² 'e taan²in tsaa' crúu¹³. Joon mi tí² 'ni¹ jmii²¹² joon jiin¹o.

⁸ Joon gati²-tsi júu³ tya' Jesús. ⁹ Joon mo ngayuui¹³ gacii¹²i 'a 'oo²¹ too²¹ 'aan¹ do joon gasii²¹o ji dyajaain²¹ tsá² tya' Jesús do coon¹³ tsá² catyaaí²gi 'e nigalí². ¹⁰ 'In ngacoon¹ júu³ tyani tsá² tya' Jesús do sii²¹ María Magdalena coon¹³ Juana coon¹³ María sáa³ Jacobo coon¹³ tsamí² catyaaí²gi. ¹¹ Pe tsá² tya' Jesús do galíi¹ 'e sixeei²¹²-tsi 'in tsamí² no. Joon jo jo² galíi²i.

¹² Pe gacwo'íi¹ Tú³ joon gangóo¹ cwiin¹ fu 'oo²¹ too²¹ 'aan¹ do. Joon mo gajóø²ø joon gani²i 'e 'mi² taa²¹ do roon¹ li' caai²¹. Joon ganga²mo fu tya'a tsa'goo²¹-tsi jilaa²¹ 'e galí².

Tsalín² tsá² Emaús

¹³ Jmii²¹² joon gáí¹ jee²¹² 'ii do ngalín² coon²¹ fuu²¹ sii²¹ Emaús 'e ti' jiin¹³ dyacon²¹ kilómetros jiin¹³ Jerusalén. ¹⁴ Ngalín² tyaa¹ júu³ jilaa²¹ 'e nigalí² do. ¹⁵ La 'ii²¹² tyaa¹ júu³ síi¹ 'e cwáain¹ do joon gangatyéin¹ Jesús. Joon ga'láa² 'wii²¹² ngii¹ coon¹³ on. ¹⁶ Fiin¹³ jøø^{2o} pe jo cwooi¹ licwii¹ in 'ido. ¹⁷ Joon gaunngii¹ i Jesús 'ii:

—¿'Ee 'e síi¹³ naa' li cwolín² naa' no? ¿'Ee li 'i 'e ngii² in' j moo^{2oo} 'fa'í³?

¹⁸ Jaain²¹ jee²¹² 'ii 'in sii²¹ Cleofas gañii¹:

—La tóo^{2mo} juncwii²¹ ñi¹ jilaa²¹ 'e nigalí² Jerusalén jee²¹² jmii²¹² lo. ¿Ti jaain²¹ 'nɛ-ɛ 'in jó¹ fu do jo nagaliñi³ in?

¹⁹ Joon gajin² Jesús:

—¿'Ee ngalí²?

Joon gasii²¹ i 'ido:

—La lí² 'e galí² cwáain¹ tya' Jesús tsá² Nazaret. Jaain²¹ tsá² cwo¹ júu³ tyú² joon to² fee¹ gajmaa^{1a} joon júu³ 'gøøi¹² gafaa^{21a} tyani Dios coon¹³ tyani tsá² taain²¹² juncwii²¹. ²⁰ Joon 'in tyu² to² tya' untsá² coon¹³ tsacøøi¹³ tyi' gajaan^{21mo} 'ido 'e júun^{2mo} 'ido joongi taan¹ in tsaa' crúu¹³. ²¹ Jna'oo'o mo líi² na'a 'e ijmáa^{1a} tiin¹³ tsá² seein²¹ Israel. Joon no nangóo¹ 'ni¹ jmii²¹² 'e gajúun¹ in. ²² Joon 'inlíi¹³ tsamí² nangalín² 'áa³ 'oo²¹ too²¹ 'aan¹. ²³ Joon jo gatsaa^{21a} cuerpo tya'a. Joon gajaliin¹ jaj-maa^{12a} jna'a júu³ 'e niganii²¹ ángeles 'in gasii²¹ 'ii 'e gajiin¹ in Jesús. ²⁴ Joon 'inlíi¹³ gi tsá² jna'a

gangaliin²mo 'oo²¹ too²¹ 'aan¹ do. Joon jin²o la li 'e jin² 'in tsamí² do, pe jo gangaai¹ Jesús.

²⁵ Joon gajin² Jesús:

—ǀLí¹ jo tsáai¹-oo' 'naa'! 'Áai¹ un'íi²¹²gi yaanaa' 'e litsáai¹-oo' la gajin² tsá² 'in gacwo¹ júu³ tyá².

²⁶ ǀTi jo 'ná² nii²¹ Cristo wúu¹ la nũ'gi i'íi²¹to² tya'a nũ'fú²?

²⁷ Joon ga'láa² Jesús 'wii²¹² tyaa¹ júu³ la jin² ni jí² tya' Dios. Ga'láa² 'wii²¹² coon¹³ jí² tya' Moisés joon mi yuui¹³ joon gatyaa¹gi júu³ cwáain¹ tya' 'e jí² catyiaa²gi tya' tsá² gacwo¹ júu³ tyá² calii. Gatyaa¹ júu³ jilaa²¹a 'e faa²¹ cwáain¹ tya' 'ña'a.

²⁸ Mo gatyaliin¹ la fuu²¹ li ngaliin¹ do joon gaj-maa¹a Jesús 'e tsáa¹gi la fu¹ 'yúu²i. ²⁹ Pe 'ido-gi gamii¹ 'e jaan¹ Jesús, jin²in:

—Ján² coon¹³ jna'a tsu nica'loo¹. Joongi ti lí² linũ²¹.

Joon ga'ii²¹ Jesús 'e jaan¹ coon¹³on. ³⁰ Joon nityiin¹in caain²¹ 'e dø²ø 'íi¹i coon¹³ 'ido. Joon gason¹o 'iñi¹ joon gauncwaa³i. Joon gajmaa¹a 'no³. Joon gacwo¹o 'ido. ³¹ La tsifu joon ganó¹ unnii¹in 'in tsá² do. Joon galicwii¹mo Jesús. Pe coon²¹ gaguu¹mo. ³² Joon gasii²i jee²¹² 'ii:

—'E la ja²mo líi¹ tyá¹gi ga'íi²-tsi' la jalii²¹i' sá¹³i' tya'i fu¹ 'e tyaa²¹a' júu³ cwáain¹ tya' jí² tya' Dios.

³³ Joon jo 'ee gaun'íi²¹²gi. Tsifu joon gangatáa¹i fu¹ fu Jerusalén. Joon do-o gatsee²¹i ji dyajaain²¹ tsá² tya' Jesús sicaain²¹ coon¹³ tsá² catyaa¹i. ³⁴ Joon gasii²¹i 'in tsá² néei¹ Jerusalén 'ii:

—'E la ja²mo nagajiin¹in Jesús. Joon niganii²¹mo Simóoi¹³.

³⁵ Joon 'in tsá² gáí¹ do gatyaa¹ júu³ 'e ningangíi¹ tya'i fu¹ joon xiiala nigalicwii¹ in Jesús mo gajmaa¹ Jesús tyíia³ 'e 'iñi¹ do.

Jné¹ mo Jesús jee²¹² tsá² tya'a

³⁶ Téen² mogi faa²¹ a 'e cwáain¹ do mo gajnéi¹ Jesús jee²¹² 'ii li téin². Joon gajin² in:

—Tyú²-u 'íi¹ jee²¹² 'naa'.

³⁷ 'Ido-gí gafoo² mo. Joon líi¹ 'goo²¹ o. 'í¹-tsi 'e jaain²¹ tsa'mootyí² níi² in. ³⁸ Pe gajin² Jesús:

—¿'Ee líi jo tsáai¹-oo' coon¹³ almas tyii'?

³⁹ Jóø²øø' cwóo³ oo coon¹³ tíi³í. Tsei² jna-a lo. Suu¹³ joongi jóø²øø' tsu jaain²¹ tsa'mootyí² jo ngú¹ sá² jon'gi moo¹ taai² la 'óo³ jna.

⁴⁰ Mo gajin² in 'elo joon ga'ee¹ cwoo²¹ o coon¹³ tíi¹í. ⁴¹ Pe 'ido-gí jo tsáa¹ mogi-tsi coon¹³ 'e jløø¹³ i coon¹³ 'e tsa'goo²¹-tsi. Joon gasii²¹ Jesús 'ii:

—¿Ti 'oo² xuú' 'uunñi² 'e døø¹³ øø?

⁴² Joon gajin² in:

—'E lo-o ca'no³ joo²¹ taai² jmi²¹ 'e too² coon¹³ ca'no³ xu wa' to².

⁴³ Joon ga'ii²¹ mo Jesús 'edo joon gagøø²¹ o tyani 'ido. ⁴⁴ Joon gasii²¹ i 'ii:

—Jilaa²¹ 'e nagangíi¹ na jiin¹³ la nigafuu²¹² uu 'naa' mo gataain¹ gi coon¹³ 'naa'. Fuu²¹² uu 'naa' jilaa²¹ 'ná¹ tséin¹ tyiia 'e taa¹³ ni jí² tya' Moisés coon¹³ jí² tya' tsá² gacwo¹ júu³ tyú² calii coon¹³ 'e jí² sii²¹ salmos.

⁴⁵ Joon gajmaa¹ Jesús 'e gangaai²¹-tsi 'ido 'e jin² ni jí² do. ⁴⁶ Joon gasii²¹ i 'ido:

—La lo-o jin² ni jí² tya' Dios 'e Cristo 'ná¹ nii²¹ wúu¹ joongi júun²in, joon mi tí² jmí²¹² 'ní¹ 'ná¹ jii¹o jee²¹² 'lí²¹². ⁴⁷ Joon coon¹³ jii¹ 'e sii²¹ 'ii 'ná¹ cwo¹ tsá² júu³ la tóøi² juncwii²¹. 'E 'láa² tsá² 'wii²¹² ti' Jerusalén 'e cwoo¹ júu³ 'e 'ná¹ ja²a-tsi tsá² tyani Dios joon 'ín²mo tsaa² tya'a. ⁴⁸ Joon 'naa' líi¹naa' tsá² 'in jmaa¹a júu³ røø²¹ tya' 'e cwáain¹ lo. ⁴⁹ Tyaa¹aa' cwáain¹, jna-a isí³na jee²¹² 'naa' jii¹ 'e gajin² Ñu³oo. Pe jan²duu' Jerusalén lo ca ga'i¹³naa' 'in Espíritu Tyá² tya' Dios ijó¹ fu ñu³fú².

Nga²mo Jesús fu ñu³fú²

⁵⁰ Joon gangajée¹i Jesús 'ido fu li ngíi¹ tí² fuu²¹. Ca Betania ngalíin². Joon gasaa¹ Jesús cwoo²¹o. Joon gauncwaa³i. ⁵¹ Joon mo ngayuui¹³ gauncwaa³i joon gatyii¹mo 'ña'a. Joon ganga²mo fu ñu³fú². ⁵² Joon 'ido mo ngayuui¹³ gaun'goo²¹ joon gangaliin¹mo fu Jerusalén jløø¹³mo. ⁵³ Gangataai² cwo¹ fee¹ do cwoo¹ 'maai¹³ Dios. Amén.

Juu³ ty² 'e gafaa^{'21} Dios tya' tsá²
New Testament in Chinantec, Quiotepec
(MX:chq:Chinantec, Quiotepec)

copyright © 1983 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Chinantec, Quiotepec

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Chinanteco, Quiotepec [chq], Mexico

Copyright Information

© 1983, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Chinantec, Quiotepec

© 1983, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-22

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files
dated 29 Jan 2022

3808f8d2-c323-5477-a114-0f18fe74613e